

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pauli Segneri S. J. Instructio [!] Poenitentis,
Confessarii, Et Parochi**

Segneri, Paolo

Augustae Vindelicorum ; Dilingae, 1696

Instructio Poenitens Sive Opusculum, In Quo Traditur Praxis Rite Peragendi
Confessionem Sacramentalem, Gratiam Dei Recuperandi, Eamque
Conservandi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52749](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52749)

INSTRUCTIO
POENITENTIS
SIVE
OPUSCULUM,

IN QUO TRADITUR
PRAXIS RITE PERAGENDI CON-
FESSIONEM SACRAMENTALEM,
GRATIAM DEI RECUPERANDI, EAM-
QUE CONSERVANDI.

AVCTORE

R. P. PAULO SEGNERI
è SOCIETATE JESU.

Italico primùm idiomate conscriptum, nunc
verò Latinitati donatum.

*Cum Gratia & Privilegio Sacrae Casareae Maiestatis,
Et Facultate Superiorum.*

AUGUSTÆ Vindellicorum & DILINGÆ,
Sumptibus JOANNIS CASPARI BENCARD.,
Bibliopola.

ANNO M. DC. XCVI.

IN
SEGNE
CONDICIONE
INSTRUCIO
POENITE
CONFESSIO
PAROCHIA

INSTRUCIO
POENITENTIS

OPUSCULUM

IN QVO
DE RE
CONFESSIO
ET
POENITENTIA

PAROCHIA REGNERI

AVGVSTVS
SACRILEGVS
AVGVSTVS
SACRILEGVS

AVGVSTVS
SACRILEGVS

AVGVSTVS
SACRILEGVS

INTRODUCTIO

Ad intelligendum ea, quæ in hoc Opusculo tractantur.

DIVINÆ PROVIDENTIÆ satis non erat hominem in hanc lucem procreari, sed cum sciret, eum in primæ valetudinis integritate haud diu permanurum, sollicitè providit medicamenta in herbis, mineralibus, cæterisque mixtis. Verùm quòd pro restauratione status naturalis egit, id ipsum multò excellentioris benevolentia significatione præstitit pro Gratia inter homines incolumitate. Non suffecerat ei constituisse, ut homo per sacrum Baptisma renascere, voluit insuper, cum jam frequenter prospiceret infirmitates, quas per peccatum esset contracturus, efficacissima suppeditare remedia, & saluberrimas thermas sanguinis ex Christi vulneribus scaturientes propinare. *Fons patens domui David in ablutionem peccatoris. Zachar. 13.* Balneum istud est Confessio, quæ ut hoc loco à nobis exponitur, Sacramentum est, in quo per absolutionem à Sacerdote remittuntur Pœnitenti peccata post Baptisimum commissa, idèò que à sacris Doctoribus Baptisimatis nomine appellata, sed operosi & cum labore conjuncti, uti fieri necesse erat. Prima

bona valetudinis constitutio nobis obvenerat nullâ nostrâ molestiâ; ac cum ea per immoderationem turbatur, sine afflictione nequit reparari; quin per sepe opus est ignem ferrû neque perpeti, ne malum fiat immedicabile. Hoc ipsam accidit circa Gratiam, prima etenim nobis donatur per primum Baptisimum absq; nostrâ cooperatione; quòd si autem deperditur, non nisi magno dolore redimi oportet per secundum Baptisimum Pœnitentiæ, qua cautiore magisque circumspècti progredimur. Quem admodum autem nulla virtutum Baptismo similior est quàm pœnitentia, ita nullius major est necessitas. Unde tam necessaria est ei, qui post Baptisimum peccatum admisit, quàm ipsemet Baptismus nondum abluto. Mirum proinde non est, si Sacramentum istud, primarium humanæ salutis Instrumentum, à tartareo hoste tam acriter oppugnetur, dum plurimis persuadere nititur, ut vel eodem abstineant, aut non nisi in suam perniciem abutantur. Verissimum est, quod Seraphica Virgo Teresa dicere fuit solita & deplorare, Infernum per sacrilegas Confessiones impleri, ob quam causam Concionatorem quempiam per litteras hortata est his verbis: *Pater frequenter*

quenter verba fac & invadere in Confessiones vitiosas, nec enim diabolus, alio laqueo plures ad sempiternum exitum pertrahit animas, quam isto. Quia prudentissima hujus Virginis sententia, ut verum fateat, longo tempore non parum hæsi attonitus. Verum postquam in diversis missionibus versatus varios inter atque multiplicis generis homines, perspicue didici, nihil supra verum Sanctam istam exaggerasse. Multi peccatores magnam fiduciam concipiunt, si aliquoties facta à se Confessionis meminerint, neque considerant, an rite eam peregerint, itaque semetipsum fallunt, & miseram involvunt ruinam.

Accidit ipsis, quod refertur à Scriptoribus de elephante. Solet is quietem capturus se acclinare arbori, quam tamen non explorat antea, sine firma satis & pas sustinendæ molli: quippe cum à venatore prius ita succisa sit, ut tamen erecta consistat, animal facile invitatur, at ubi primum pondus incumbit, corruit, & miserum opprimit, cujus ruinæ non alia causa fuit, quam nimia securitas nullam latentis fraudis suspicionem admittens. En hostis nostri vaferrimi nequitiam! fulcrum Confessionis tentat succidere, at ultra, quam non satis est ad fallendum, qui ei innititur. Non enim aperte Confessionem dissuadet, sed ne bene & debito modo fiat, allaborat, sine cura conscientia lustratur, parùm attendatur ad contritionem, negligatur propolium, omittantur aliæ requisitæ

dispositiones. Qui hujusmodi sibi Confessionibus, corruit lapsu irreparabili. Sed quantum est eorum numerus, qui tam fragili innituntur fulcro? Ut ergo tot casus pro viribus antevererem, judicavi, rem me non inutilem futuram, si quædam documenta practica offererem, quæ vel ad suscipiendam Confessionem permovere, vel ad eam rectè instituendam conducant, itaque ostendant, si quisne firmum sit, cui instituitur, fundamentum. Erunt hæc eadem ipsa præcepta, quæ in missionibus magno cum fructu pro ordinaria Christianæ doctrinæ materiâ exponuntur, idcirco tam securo, quam facillima futura sint, si in lucem prodeant, interque Auditores divulgata, postquam auribus fuere excepta, deinceps vivæ vocis defectum suppleant chartis consignata; & consilio quidem, cum enim in accurrentium multitudine non rudes solummodo, verum etiam permulti & civiles ac literarum non expertes inveniuntur, ea usus sum in proponendo ratione, quæ proficit omnibus. Superest modò, ut Dominus ille, qui te induxerit ad evolendas hæc pagellas, Benevole Lector, in quibus præter ejus gloriam nihil quaeritur, tibi quoque ex ipsidem proficiendi gratiam impertiat, ut clarè agnoscas, tantam tibi rectè faciendæ Confessionis curam esse habendam, quanto propriæ salutis consequendæ tenerris desiderio.

* *

CAPUT I.

Invitatur Pœnitens ad Confessionem.

SI quis ex eorum numero
sub furca constitutus la-
queo in collum injecto
jam jam ultimum expe-
ctaret supplicium, nihil
ipsi accidere posset opta-
tius, quam si liceret vitam servare. Quod
si inspectatus advolaret nuntius, qui
non modò condonata pœnæ gratiam
asserret captivo, verùm etiam eum à
Principe filij loco adoptatum, inque re-
gno heredem electum esse denuntiaret,
difficiliter fidem daret affirmanti; imò,
si crederet, grande foret periculum, ne
vitam, quam reliquit carnifex, eidem
immodicum eriperet gaudium. Si par-
va magnis licet componere, & tempora-
lia æternis, hoc ipsum in peccatore
facta operatur Confessio; Is enim ex in-
felici reorum conditione, & mancipio-
rum, condemnatus, ut perpetuum fieret
Sathanæ ludibrium, subitò ac in mo-
mento ad dignitatem filij DEI evehitur.
Major longè est ista felicitas, quam Io-
sephi Egyptij, cum ex carcere detractis
vinculis eductus in regio throno collo-
cicaretur. Summa quoque cum admi-
ratione hoc loco id ipsum spectatur. *Mi-
si Rex & solvit eum & non suffecerat
istud, Constituit eum Dominum domus
sue, & Principem omnis possessionis sue.
Gen. 41.* Forsitan non satis perspexisti,
quantum malum sit vivere in statu pec-

cati mortiferi, cujus ego tibi suo tem-
pore fusioem declarationem dare non
intermittam. Interea scire te hoc ve-
lim. Peccatum mortale summum ac
maximum est malum omnium, summa
execratio & extrema infelicitas, quod a-
nimabus nostris potest accidere. Est-
que homo multò miserabilior lethali
crimine oneratus, quam si à dæmoni-
bus, quotquot in inferno ardent, tor-
queretur. Exiguum foret, si in mon-
strum transformaretur in comparatio-
ne illius mali. Miraris, cum audis re-
gem Nabuchodonosorem in bovem
transmutatum, Tiridatem Armenia Re-
gem porcum induisse. Nihil hæc sunt,
si conferantur cum ijs, quæ in anima
peccatoris cernuntur. Hic enim in-
star diaboli est, ut merito de horum a-
liquo illud Salvatoris asseri possit: *unus
ex vobis diabolus est. Ioan. 6.* Quia uti
explicat S. Thomas, diabolus esse, est,
creaturam rationalem mortali peccato
simplicatam. Si cui libera daretur ele-
ctio seipsum ad inferos præcipitandi si-
ne culpa, aut quamprimum in cælum
conscendendi potestas offerretur cum
peccati macula, nemo esse deberet cum
D. Anselmo, qui non animosè decer-
neret atque exclamaret: malo peccati
expers subire inferni rogi, quam cum
peccato in cælum conscendere. Sed
quid cum Anselmo dixi? quando Ec-
clesia-

clestasticus disertè pronuntiavit de culpa: *utilis est potius infernus quam illa* Cap. 28. Neque mirum est, quia malum poenae opponitur & repugnat voluntati creaturae, malum verò culpae voluntati Creatoris. Tu nunc aestima, quibus hic possit institui comparatio.

Ex altera verò parte, quis assequi potest excellentiam Gratiae, per quam efficiamur filij adoptivi Dei? Tantum bonum est divina gratia, ut minimus gradus superet omnem nobilitatem, sapientiam, pulchritudinem, potentiam, sanctitatem, divitias, & quidquid unquam universi possidebant homines, imò quidquid Angelicæ proprium est naturæ. Ut aded, si oporteret pro consequenda minima gratiæ portione, everti hanc mundi machinam, caelorum orbem dissolvi, & universæ naturæ opera destrui, nihili facienda esset hæc jactura. Plus dicam: justificatio, per quam gratia animabus nostris infunditur, antecellit omnia opera naturæ, quæ procedunt ab Omnipotentia divina, & præstantius opus Deus producit, quando peccatorem convertit ad poenitentiam, quam cum stellis sese movendi indidit virtutem, solem stetit, universum hoc procreavit; imò si post quodvis sæculum novam produxisset mundum. *Non est digna ponderatio continentis anime* Eccl. 29. Nulum excogitari potest pretium, quod æquale sit Animæ Justæ. Quid nunc tibi videtur de felicitate illius, qui ex summa miseria ad talem statum contendit? Pone tibi ante oculos duo hæc extrema: Peccatum: & considera attentè, tum illud confer cum Gratia, ac perpende differentiam, quo expenso facilè

intelliges, quanta nobis ex sacramentali Confessione proveniat utilitas, quæ interveniente efficitur grande opus Justificationis. Miraberis & præsumptore te ipsum non capies, quòd etiamnum inveniantur peccatores, qui rarò admodum ad sacram accedant Confessionem, suisque malis indormiant, veluti irrationalia pecora, quibus jucundius est volutari in sordibus, quam aureo incubare strato. O! Quàm justas causas Deus habet huic hominum generi per Scepterum comminandi: *Visitabo super eos defixos in facibus suis*, Cap. 1. Quòd si autem justificatio jam processisset, non tamen ideo suo fructu carebit Confessio, nam gratia illa, cujus vel minimum gradum adeptus es, identidem nova capit incrementa & roboratur. *Qui justus est, justificetur adhuc*, Apoc. 22.

Sine proinde te manu duci ad tuum salutare Sacramentum. An cum te ad Confessionem invito, videor atrocitate subicere carnificiæ? imò proficere & spondeo, te in immensos divitiarum thesauros introducendum, et quo assatim tibi licebit tuam ditare animam. Non te exterreant voces illarum Examen, dolor, propositum, satisfactio, puerorum more: qui conspecta larva solè contremiscent, & pedem referre. Perlege & clarè intelliges. Si placet me discipulum sequi, manifestum fiet tibi, quid terra ista promissa non modò non devoret suos habitatores, sed etiam vitam conferat, mèlque ex petra largiter profundat, hoc est, ipsa dolor summum pariat voluptatem, qualem nunquam mundi Amatores intra suam Ægyptum degustarunt.

CAPUT II.

*De Examine, per quod se
Pœnitens ad Confessionem
debet dissonere.*

Tribus modis Deus offenditur à peccatoribus: cogitatione, verbo, & opere. Unde necesse est triplici quoque ratione ab ipsis, qui se convertunt, Divinæ Justitiæ satisfieri: cordis contritione, oris confessione, & operum satisfactione. Tria sunt hæc authentica testimonia, quibus in curiâ cælesti adhibetur fides, ut peccatoris pœnitentia vera & ex animo profecta acceptetur. Tria hæc debent esse conjuncta. Verum quidem est, duo illorum, videlicet Contritionem & Confessionem requisita esse essentialia, satisfactionem partem esse solummodo integram. In his tribus consistit officium Pœnitentis, quod hoc loco suscipio exponendum, eo ordine, ut dicam primo, quid oporteat facere ante Confessionem, deinde sub ipsa Confessione, ac denique quid eâ peractâ sit pœnitenti præstandum.

Initium summo ab eo, quod præmitti debet Confessioni. Ante omnia perquam necessaria est conscientie discussio, ut in hoc tribunali debita dari possit informatio: Pœnitens enim, utpote Reus simul, etiam partes agere debet accusatoris & testis. Est itaque Examen singularis inquisitio in nostras actiones instituta in eum finem, ut deveniamus in notitiam errorum, eos detestemur, & per Confessionem deleamus. In hoc examine duo sibi opposita erunt ca-

R. P. Segueri Instrucl. Pœnitentis.

venda, nimia scrupulosis anxietas, liberioribus verò perfunctoria conscientie inspectio. Inveniuntur nonnulli supra quàm oportet, timidi, qui sibi vix unquam in Confessione videntur satisfacisse, unde in perpetua vivunt anxietate & timore, itaque istud Ecclesiæ Sacramentum amœnum ac placidum, reddunt exosum, Christi que legem suavissimam veluti intolerabilem infamant. Sciant itaque, Salvatore nostrum non adstringere & obligare ad singulorum peccatorum mortalium manifestationem sed eorum duntaxat, quæ post diligens examen memoriæ occurrunt; & si peracto, ut par erat, examine, peccatum aliquod per oblivionem esset prætermisum, erit tamen eodem modo per absolutionem remissum; quo cætera distinctè exposita: remanet tamen obligatio cõfiteendi, postquam ejusdem fuerimus recordati.

Porro timidorum pauci sunt. Major sine comparatione eorum numerus est, qui delinquant accedendo ad Confessionem non præmissa debita præparatione. Intelligant isti, Confessiones ejusmodi, quæ scienter sine diligente cõscientie illustratione instituantur, esse nullas & invalidas, & si in iisdem aliqua peccata mortalia non fuissent explicata, perinde fore, ac si data opera fuissent præfata silentio, eò quòd oblivio ista culpabilis orta sit non ex defectu naturæ, sed voluntatis. Et sic Trident. Concilium præscribit pro examine talem diligentiam, ut interpretantur Doctores, quæ in eo consistit, ut quivis adhibeat talem animi applicationem, qualem viri prudentes in gravibus magnique momenti negotijs solent usurpare, sitque

B

aded

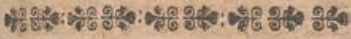
adeo commensurata operi; quod ut rite perficiatur, notabilis accedat diligentia necesse est. Negari non potest, æquale ab omnibus studium non exigimus: minus enim ab eo, qui crebrius quam qui rarius Confessionem frequentat, requiritur; ad minorem quoque obligatur diligentiam, qui paucioribus quam qui pluribus oneratus est noxis: facilius se expediunt, qui à negotiis liberi vivunt, quam qui iisdem vitam agunt intricatam. Denique non tantam tenentur adhibere curam, qui vel ignorantia laborant vel hebetioris sunt ingenij, quam perspicaces & exculti literis. Ad hæc in rudioribus diligentia suppleri poterit ab ipso Confessario; sic enim sufficit, si pro modulo suo, habita conscientie inspectione, ad Confessionem se conferant animo sincerâ fide interrogationibus propositis respondendi, qua intentione, quantum satis est, se ad hoc Sacramentum disponant. Judicium hoc esto de rudioribus solum, qui enim capaciores nacti sunt intellectum, ultra peccata sua tenentur explicare, non expectatâ obstericantis manu. Sunt, qui velint Confessarium esse vatem, divinatorem, habentque illud in ore, quod Nabuchodonosor suis dixerat auguribus. *Vidi somnium, & mente confusus, ignoro, quid viderim indicare mihi, Dan. 2.* Veluti non cuperent divinando somnia sua venire in lucem. Merito id ipsum, quod Regi suo pro responso dederant interpretes, merentur audire, *Dic somnium, & interpretationem indicabimus.* Prius facite vestrum officium examinando conscientie latebras, ut possitis vitæ vestræ reddere rationes, mæque edo-

ceatis, tum quod mearum erit partium, præstabo.

Restat nunc, ut ostendam modum instituendi examinis, quo obtinere securus sit adhibita, ut oportuit, diligentia. Primò itaque siste te Deo præsentem, eumque profundissima demissionedora, agnosce te ejusdem Majestatis tuum suo tempore ad iudicium trahendum. Perpende accepta beneficia, ut te ex nihilo produxerit, conservaverit, que salutis causa humiliaverit semipsum usque ad mortem, mortem autem crucis, veræ fidei lumine illustraverit, ad percipienda Sacramenta admittit, multoties ad penitentiam vocaverit, que nunc inviter, te que expectet; quam gratiam innumeris alijs negavit, qui modo ob leviores culpas cruciantur in inferno, seque beatos æstimarent, si Confessarij se pedibus advolvere concederetur, suæque delicta dolendo expiare. Ora & obsecra dein Dominum Deum, ut tenebris discussis mentem collustrari dignetur, plenamque peccatorum tuorum cognitionem impertire, quæ & quanta sunt à te perpetrata. Quo tracto percurrere omnia, in quibus veritas es, loca, quibuscumque egeris, homines, numerata, negotia perculstra, que tractasti ex eo tempore, quod ab ultima Confessione intercessit, attende in singulis, ubi conscientie remorsum intra te sentias, ex admisso crimine contra Deum, proximum, te ipsum, cogitatione, verbo, & opere.

Si autem omnia peccata levi operi revocari possent in memoriam, non diceret Salvator, se in die iudicij lucernam accensurum ad eadem perferendam.

Scrutabor Hierusalem in lucernis, Soph. 12.
Proinde non tibi grave durumque sit,
aliquam temporis moram investigandis
tribuere illis delictis, quæ non raro oc-
culos solent fugere. O quanto rectius
nosmetipsi lampade hac utimur in per-
ferendis conscientia angulis, ne seve-
ram ac rigidam Domini nostri ac Ju-
diciis manum cogamur experiri, teste
Apostolo: *Si nos ipsos dijudicavimus, non
utique iudicabimur.* I. Cor. II.

CAPUT III.

*De quibusdam peccatis ge-
neralibus, quæ in Examine solent
remanere occulta.*

Iusta permotus causa David rogavit
Dominum, ut seipsum ab occultis per-
purgaret: *Ab occultis meis munda me.*
Psal. 51. Sæpe enim evenit, ut Divina Ju-
stitia ad castiganda peccata, quæ adver-
tentes commisimus, permittat nos labi
in alia, quæ ob negligentiam nostram
non observamus commissa. Oportet er-
go scire, duplicem esse ignorantiam, ut
rectè intelligamus præsentem doctri-
nam. Una est culpabilis, altera incul-
pabilis. Est, qui omnem diligentiam
adhibet ad cognoscendam veritatem cir-
ca ea, ad quæ conscientia illum obli-
gat, ponderat, interrogat, consilium
postulat: verumtamen, quis vel modi-
ca est capacitas, vel nullum habet,
à quo doceatur, remanet in sua igno-
rantia, quasi olim involutus erat Saulus
in principio suæ conversionis, nihil o-
mnitens ad videndum, nec tamen quid-

quam intueri poterat. *Apertisque ocu-
lis nihil videbat.* Act. 9. Talis ignoran-
tia, cum non sit voluntaria vel ex se vel
in suo effectu, est excusabilis, nec pec-
nam mereatur, sed commiserationem. Ita
nemo non condolet cæco, si impin-
git, mox enim occurrit & in viam di-
rigit, ne prolabatur, quemadmodum
Saulus quoque à comitibus perhuman-
iter fuit deductus. Vicissim nullus
compassionis signum ostendit erga eum,
qui studio oculos claudit, ne videat, at-
que in progressu malù sibi metipsi con-
fiscit, quin potius omnium vox est;
meritò hoc ei accidit infortunium, quid
ni oculos apertos tenuit, & præcavit
lapsum. Eadem omnino ratione Domi-
nus Deus nullam gerit commiseratio-
nem cum ijs, qui huiusmodi excæcati
sunt ignorantia, estque voluntaria, ne-
que excusat peccata, quæ ex ipsa pro-
veniunt. Quod ita fieri solet. Primo
cum homo non expendit rationes con-
scientia suæ. 2. Non ponderat obli-
gationes sui status. 3. Quando non pe-
tit aut admittit, à quibus potest capere
consilium. 4. Denique non ipsi curæ est
Deo supplicare pro interna illustratio-
ne. Quare ea peccata, quæ in tali cæ-
citatibus voluntariæ statu patrantur, dieun-
tur occulta, quia per incuriam ab hu-
jusmodi hominibus non cognoscuntur,
in quo casu loquitur Propheta: *Noluit
intelligere, ut bene ageret.* Psal. 35. Sci-
ens volensque oculis velum obducit, ne
aspiciat, clausisque fenestris solem ar-
ceret, ne radius ullus in domum possit pe-
netrare. Nemo autem existimet pau-
cos esse invenire huiusmodi morbo in-
fectos. Utinam non esset eorum nume-
rus

§
 eus maximus. Si enim rara essent huius culpabilis cæcitatibus peccata, ut sibi quidam imaginantur, non tam crebra in sacris literis vota audirentur atque suspiria, quibus lumen è cælo ad cognoscendas vias Domini sollicitatur, nec tam frequens petitio veniæ cum propriæ ignorantie detestatione, quæ aberrandi causa exitit, identidem repeteretur. Magna equidem multitudo cum fatuis virginibus errantium est, quibus in pœnam imprudentiæ illud occiditur *Nescio vos*. Non vos me agnovistis, neque ego vos agnosco. *Si quis ignorat, ignorabitur*, inquit S. Paulus, 1. Cor. 14. Ceterum major pars horum peccatorum consistit in omissione, & hinc minus advertuntur: quod evenire solet, quando negliguntur & non curantur peccata Dei charitati repugnantia, multo autem frequentius in ijs, quibus proximus ostenditur.

Circa omissionem præceptorum ad charitatem Dei pertinentium præcipue attendendum est ad negligentiam, quam permulti admittunt in addiscendis ijs, quæ sciri necesse est à Christiano ad mysteria fidei, ad Ecclesiæ Sacramenta, dignèque eadem percipiendi usum spectantia. Ita erunt nonnulli, qui neque nôrunt matrimonium esse Sacramentum, petentque à Parocho copulari absque ulla animi dispositione, aut devotione, quin etiam ipsos lethalis criminis argente conscientia. Id ipsum accidit longè majore damno multis, qui confitendi modum ignorant, & quæ necessaria sunt ad recipiendam gratiam: unde persæpe accedunt absque dolore proposito, & dum peccatorum volunt evadere la-

queos, magis se fatigant. Hæc negligentia quanquam ordinariè gravi sit culpæ conjuncta, remanet occulta, in Confessione nulla illius sit mentio; denique inemendata perseverat: quanquam, ut ab hac cæcitate liberarentur, plus opus non esset, quàm interrogare eos, à quibus possent erudiri, & frequentare Ecclesias, uti tenentur, ubi ea doctrina explicatur. Hirundo pro cæcitate remedio utitur herbâ chelidonia dictâ. Quis nunc compareretur ei, quem, ut gravissimum hoc malum à se excutiat, piget non magno labore accedere locum, ubi herba ista virefcit. Prodit se hinc aliud peccatum ex occultis, magisque universale: est illud negligentia in extirpandis pravæ consuetudinibus, jurandi & blasphemandi. Quot erunt sunt, qui nesciunt affirmare rem ullam, nisi juramento confirmatam? *Ita serus habet per Deum, Deus ubi sit testis periam, Deus me puniat, moriar*. His & similibus jurandi formulis utuntur asserentes levissima quæque, neque considerant, à se non modo absque necessitate in testem vocari Deum (quod est veniale peccatum) sed etiam nullo veritatis fundamento divinum per testimonium, vel certè non advertunt, cum verba sua cum veritate consentiant, necne, quod semper gravem culpam habet annexam. Hoc ipsum sentiendum est multo magis de consuetudine blasphemandi, qua nonnulli Christiani adeo sunt irretiti, ut ad singula prope verba sanctissimum Dei nomen laceffant, Christi corpus & sanguinem contumeliosè invadant, ac pessudent, ita ut via plateam quis possit perambulare sine horrore

horrore & intimo doloris sensu, quo Christum rursus ab insolente plebe tractatum per ludibrium cogitur intueri. Hi igitur malo affecti habitu & consuetudine seu jurandi seu blasphemandi, quando ad Confessionem veniunt, facile sua sese opinione putant expediri, si dicant, se tale habere Consuetudinem, ideoque abstinere non posse, deinde, se juramentis uti citra ullius damnum, blasphemare incitatos irâ, neque se intendere injuriam inferre Deo: itaque hujusmodi frivolis rationibus persuasi longius procedunt, enormia perjuria veluti officiosa mendacia evomunt, & lapsissimas blasphemias non pleris faciunt, quam vulgaria impatientiæ signa, neque sentiunt fetorem proprii anhelitus, tamen adeo putidum, ut pestilentior ex ipsis inferni faucibus non possit exhalare. Atque hac ratione remanent in eorum conscientijs occulta peccata, dum illa nunquam sincerè detestantur, neque perpendunt, quod contractam consuetudinem jurandi vel blasphemandi magna adhibita diligentia teneantur excipere, commendando se per preces divinæ bonitati, ac serium concipiendo emendandi propositum, & pro viribus elaborando. Supperunt ad hunc finem remedia præsentissima, cujusmodi sunt, visitare templa, vacare orationi, spontanea afflictio seu mortificatio, elemosynæ largitio, quoties iterantur relapsus. Suadet D. Chrysostomus tanquam opportunissimum antidotum adversus linguæ vitia, abstinentiam & jejunium, quo veluti freno ejus domatur licentia, Quod si nihil istorum tentare lubet, negligentia talis atque soqordia nova

culpæ reum facient, atque ut loquuntur Doctores, constituent hominem in statu continui peccati mortalis, quo tanquam à febris continua exhaustus vivere desinat.

Sunt præter modò enumerata alia quoque ex culpabili inadvertentia profecta peccata, proximi charitatem concernentia, cujus præcepta præcipuè in his quatuor consistunt. 1. In dilectione inimicorum. 2. In elemosyna. 3. In correctione. 4. In evitando scandalo. Quod ad primum attinet, multi sunt, qui loqui dedignantur & refugiunt, à quibus offensi sunt, licet nemini hoc officij genus soleant denegare, ita cum fuerint salutati, non resalutant; si cognati sint, non erga eos se gerunt, quemadmodum erga ceteros consanguineos, quavis occasione exacerbati animi signa præferentes acceptæque offensæ vivacem memoriam palam ostendentes. Sed ecce, quibus doloribus hanc suam agendi rationem depingant. Verum est, inquit, quod benevolus ipsi non sim, sed neque ipsi malè volo. Permitto ipsum agere res suas: & hoc satis est; nec enim ego antea ab ipso plura recepi. Et hujusmodi excusationibus sibi metipsis fucum faciunt, persuadentque se ad plura facienda non obligari. Sed vehementer se fallunt, Christus Dominus quamplurimis in locis præcipit non solum ut proximo non velimus malè, sed ut eundem quoque diligamus. *Hoc est præceptum meum, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos: diligite alterutrum: diligite invicem: diligite inimicos vestros.* Neque satis est, non velle alteri in animo malè, necesse

est illud ipsum etiam, quod sentit, demonstrare; unde cum alteri non loqui clarum sit latentis odij indicium, semper tenemur cum eo sermocinari, tum ad tollendum scandalum, tum ad subtrahendam occasionem, ne alter diutius inimicitiam retineat. Imò obligamur etiam, ut primi simus in salutando quocunque tempore, tamen non fuerimus salutati, aut resalutemur. Qui secus agit, viperam intra conscientiae sinum latentis peccati mollibus exculationum infirmarum herbis fovet.

Simili modo nidulantur peccata in animis quorundam divitum, qui immoderatis sumptibus luxum alant, supra quam illorum conservandi status ratio exigit, vivuntque immemores præcepti, quo obstringuntur ad elargiendam eleemosynam non solum in extremâ sed etiam gravi necessitate constitutis, quando hi absque magna difficultate sustentationem habere non possunt. Hoc illi non considerant modò, quia nolunt intra animum admittere cogitationes, quæcunque molestiam afferre solent; at experientur & sentient olim in supremo vitæ termino, quando citati à Judice ad reddendam rationem, confusi peccatum hoc suum cogentur intueri, & clarè intelligere, quam multis casere debuerint inopes, quæ abundanter equis & canibus alendis objecta sunt. Et longè tristior illos manet confusio, qui dominium aliquod sive in sacris sive profanis habent; hi enim non solum ad faciendam eleemosynam sunt obligati, cum rogantur, sed etiam tenentur investigare pauperes, eorum miseriam inspicere, ut illam sublevent. Equidem sunt, qui

pauperes indagant, at solum ut vili pretio ad se trahant, quæ miseri difficilis annonæ tempore coguntur alienare, vel ut pecuniam subministrant cum nobili usura. Et sic arbitrantur se pauperum opitulari calamitati. Aliter sentiet, qui rem æqua lance expendet, dicetque eos miseri oviculis graminis nonnulla obijcere, ut opportunius lac exprimant, lanæque exuant, aut etiam deglubant.

Tertia classis occultum peccatum in sinu suo foventium, ex ijs constat, qui facillimè tempestivâ admonitione, aut delatione errantem retrahere & gravia proximi mala possent impedire, nocumen faciunt, dicendo, nulla se lege obstringi curandi aliena; sed propria. Quis verò excusabilis esset, qui verbo unico viatorem à periculoso vado pollet abstrahere, cum eundem progressi fueret atque submergi. Nolunt isti attendere præcepto de correctione fratrum multoties à Christo inculcato, ubi spes est lucrandi salutem proximi, eumque adversus peccatum mortiferum protegendum. Dominus, inquit Sapiens, mandavit unicuique de proximo suo Eccl. 12. An non videtis, quantum imminente naufragii periculo nautæ collaborent, sibi que vitæ ferant subsidium, projiciunt removi funes, remos, tabulas & quidquid subsidio esse potest cum morte luctantibus. Simili ratione adjuvari à nobis oportet proximos in damnationis discrimine versantes.

Dénique supersunt occulta peccata scandali, quod committitur, quando vel studio & directè quis intendit alterum inducere in peccatum, aut saltem indirectè pravo suo exemplo invitat, nullus illius

illius habita curâ. In his casibus præter alia peccata violatur charitas posito offensionis lapide, in quem impingit proximus. Et quis hæc perpendit? quis se horum in Confessione reum facit, cum quotidie propè, sive verborum, actionumque levitate & in honestate in suum cupiditatum retia impellant animas, esca illiciant, scelerum Magistri innocentiam perditum eant: Hi sunt diabolici aucupes, de quibus conqueritur Dominus apud Hieremiam: *Inventi sunt in populo meo impii, insidiantes quasi aucupes, laqueos ponentes & pedicas ad capiendos viros. Hierem. 5.* Cæteri aucupes ærem, hi cælum evacuunt, Quid enim aliud agunt, quam ut animas è paradiso raptas ad infernum derurbent. Væ illis! non meæ sunt hæc minæ, sed Christi Domini: *Væ per quem scandalum venit, Matth. 18.*

Scandali hujus culpam præ reliquis incurrunt carnis vitio dediti. Non enim ipsimet libidinum suarum sordes advertunt (quemadmodum assueti sulphuris fœtori intra montium cavernas vivunt fosfores) cumque facillimè labantur, facillimè quoque secum alios in ruinas pettrahunt. Volui inter vicia occulta peccata istud èd ardestiùs perstringere, non quòd judicem, hujus malitiam esse incompetam, sed ne fortè non omnibus ejusdem enormitas sit manifesta & perspecta. Ex perniciosissimis erroribus, quibus mundus involvitur, est, quòd fallaciter persuasus rarissimos sibi fingat casus in carnali vitio & agnoscat. Multos est invenire, qui liberè se hujus proffitentur patronos. Audent fragilitatis pallio cohonestare

& tantum non necessitate coactos absolvere. Et si aliud non efficiunt, minorem criminis istius æstimationem, quam necesse est, hominum animis inducunt. Ah excutite aliquando larvam huic monstro & deprehenditis, quanta subsit turpido & seditas. Angelicus Doctòr 2. 2. q. 54. art. 3. Instituit quæstionem atque expendit theologico rigore gravitatem hujus criminis, ac demum concludit: simplicem quoque fornicationem graviorem in se continere culpam, quam ullam aliam cujuscunque peccati, quod contra proximi charitatem committitur, homicidio solùm excepto. Major enim est furto, quo fortunæ bona capiuntur, Major detractione, qua fama læditur & denigratur. Etsi illa inferior est homicidio, id provenit ex eo, quòd libido opponatur & injuriosa sit ac noxia vitæ primùm nascituri, homicidium autem vitæ jara nati, iraque ubi illa prohibet aditum ad possessionem, istud ab eadem exturbet. Quòd si hæc cum veritate sentimus de fornicatione, multò magis locum habebunt in cæteris luxuriæ speciebus, quæ connexum habent vel sacrilegium, cum peccantes sunt castitatis voto Deo consecrati, vel injustitiam, cum matrimonij vinculo sunt illigati, vel aliam hujus generis malitiam. Qui Proverbiorum caput sextum perlegerit, inveniet peccatum furti dici parvum in comparatione libidinis; non ideò quòd absolutè modicum videatur, cum sit gravissimum & plurimis Scripturæ sacræ testimonijs damnatum ut horribile & execrabile vitium, sed quia parvum est respectivè, veluti à mare mediterraneum

neum dicimus parvum, quod tamen maris nomen retinet etiam cum vastissimo Oceano collatum. Accedit, quod reliqua peccata animam duntaxat contaminent, carnale autem teste Apostolo præter animam etiam corpus inquinat atque commaculat, quod tamen mundum conservari deberet veluti templum Dei. Plus deprimit hoc vitium sua spurcitia, quam ullum aliud ex cæteris: unde legitur apud Ecclesiasticum quod *omnis mulier, quæ est fornicaria, quasi stercus in viâ à prateruentibus concubabitur Eccl. 9.* Offuscatur intellectum, turbat rationem & brutis reddit similiores. Reliqua peccata una alterave vice admittuntur; luxuria nullo se numero vel termino patitur concludi. *Fornicati sunt & non cessaverunt.* inquit Oseas Cap. 4. Quam multi sunt, de quibus affirmari potest, *Pf. 57. Erraverunt ab utero!* videnturque cum lacte suxisse venenum hoc, & fasciarum loco ab infantia iniquitatis vinculis fuisse ligati, nunquam nisi cum vita ea deposituri. Peccatum istud hoc præ cæteris in se habet, ut non facile quemquam sinat respiscere, & ad Deum reverti, juxta illud quod in *Osea Cap. 5.* legitur: *Non dabant cogitationes suas, ut revertantur ad Deum, quia spiritus fornicationum in medio eorum.* Siquidem tanta peccandi assuetudo, & fætida voluptatis usus atque frequentia adeo vincunt, debilitant, fascinant, suæque potestatis faciunt voluntatem, ut etiam cum volet ex cæno emergere, cautè admodum sit agendum & cavendum, ne alius eadem immergatur. Licebit ergo cum Isidoro sentire & concludere: *Magis per carnis*

luxuriam humanum genus subditur diabolo quam per aliud peccatum. L. 1. de summo Bono C. 36. Sed unde opem petamus, & præsidium? si funditus nostrum istud desideramus evellete, accipiamus fulmen ex divinae lultitæ officinâ, estque Odiaro summum, quo Deus illud abominatur. Maximum supplicium, quod Deus Omnipotentis sue brachio de peccatoribus sumptis, sicut cataclysmus, quo universam gentem humanam majore longè numero condens quam nostris temporibus haustum aquis peritit, octo duntaxat capitibus per Arcam subtractis. Et hæc immensa equarum moles nihil spectabat aliud, quam ut acdentem luxuriæ rogam extingueret. I nunc, & innumera cadavera cogitando collige, marcida effluvia in unum cumulum montis instar coagere, hæcque superimponere epigraphem: *Hæc est Iustitia, quam Deus exercet contra libidinosos.* Ac tum si audes, die libidinem leve solummodo esse peccatum, & balsamum sordibus asperge.

CAPUT IV.

De aliis peccatis occultis, quæ magis propria sunt civis statui.

Quemadmodum extant Leges, quæ in genere omnes attingunt & obligant Christianos, sic quoque inveniuntur cuius statui propria & particularia præcepta, quibus non omnes sed ij solum, qui ejus conditionis sunt, obstringuntur.

ur. Circa hæc multæ accidunt ignorantie culpabiles. Afferam ex ijs nonnullas, quæ frequentius solent evenire, unde cæteras deducas, & discas saltem dubitare & indagare: quippe idem præceptum, quo servus jubetur mandata Domini sui exequi, exigit quoque, ut ejusdem habeat perfectam voluntatem. Qui secus agit, suam animam fallit ignorantia affectata, eosque imitatur, qui juxta Sapientis verba *Proverb. 1. Moluntur frandes contra animas suas.*

Ex hoc numero sunt 1. Sacerdotes ille, qui ad hunc sublimem dignitatis gradum ascenderunt modicâ tincti litteraturâ, nullamque posthac curam habent, quo modo se reddant idoneos, tum ad discendo linguam latinam, tum eam scientiam sibi comparando, qua, uti requirit Concilium Trident. Sess. 23. C. 4. & populo tradere possint fidei vitæque documenta, & quæ pertinent ad administrationem & bonum utum Sacramentorum. 2. Huc revocandi sunt illi Sacerdotes, qui habitu veriùs militem, quam Clericum representant nullo clericalis tonsuræ signo apparente. 3. Qui maxima festinatione Missæ Sacrificium deperant, cibo vescuntur angelico, vel potiùs (uti beatissima Virgo nonnemi revelavit) canum instar objectum bolum deglutunt. 4. Qui palam se turpi captos amore ostendunt, choreis & tripudijs intersunt, cauponas frequentant cum insigni Sacerdotalis status nota & contemptu. 5. Qui domi suæ retinent mulieres suspectas obmurmurante populo. 6. Qui plura in se recipiunt Sacrificia, quàm longo tempore valeant sat. facere. 7. Qui beneficia a

R. P. Segneri Instruct. Poenitentis.

depri sunt per pecuniam. 8. Qui non elemosynæ attribuunt ea, quæ de redditibus supersunt congruæ sustentationi, sed sæpius largiuntur secularibus, aluntque ex altari illos, qui non serviunt altari, imò non rarò noxij sunt & inimici.

Hi sunt defectus circa obligationem omnibus Sacerdotibus communem, quibus jungendi sunt proprij ac particulares Pastorum, qui animarum curam gerunt. Considerent primò quàm graviter peccent, ambiendo & suscipiendo in se curam Ecclesiæ alicujus, non pascendi gregis causa, ut loquitur Propheta, sed sui met. Involant in hoc munus nullo instructi necessario scientiarum præsidio, & præsumunt portare onus angelicis quoque humeris formidandum. 2. Graviter delinquant, si vestium Sacerdotalium mundiciem negligunt & Sacerdotum vaforum omniumque eorum, quæ tremendo Missæ Sacrificio subferviunt. 3. Si ultra tres menses intra anni unius spatium absunt à pastoralis cura non facta debita provisione. 4. Si recusant confitentibus aures præbere, rationabiliter postulantiibus. 5. Si prætermittant sudiores inter confitendum prudenter interrogare, neque ijs declarant peccatorum suorum gravitatem, sed magis levissimas poenitentias injungendo ob enormia crimina animum addunt sua facilitate ad ea ipsa repetenda, itaque à se dimittunt. 6. Si non tradant Doctrinam Christianam, neque subditos suos doceant modum bene obeundi Sacramenta Confessionis, & Communionis, licèt summa ipsis incumbat obligatio tam jure divino (dicente Chri-

C.

sto

Ho *Pasce oves meas*) quàm positivo ex præscripto Concilij Tridentini Sess. 5. Cap. 2. ut quovis die festo populum erudiant, data Episcopis potestate eos excommunicandi, qui ultra tres menses officio suo defuissent. Hinc æstimare licet peccati gravitatem, cum nunquàm tale fulmen vibrari soleat, nisi in delictum proportionatum, & medicus non nisi in extremis malis utatur sectione. Nihil valet eorum excusatio, qui dicunt, defectum esse populo adscribendam, qui renuit audire templa. Allicendus est, Qui locatum sibi à Principe locum aut piscinam possidet, necesse est, ut vel artem inveniat, qua pisces incerta cogat, vel pacto renuntiet, alioquin indemnus non erit, Principe locationis pretium exigente.

Pari ratione observanda sunt ea, in quibus obligationi status sui defunt patresfamilias, qui 1. Uxores suas atrociter verbis exagitant, & plagis onerant, veluti non essent thori sociæ, sed vilissima domus mancipia; 2. Qui lusu dissipant rem familiarem, unde liberi deberent sustentari. 3. Qui eosdem non mittunt ad excipiendam Christianam doctrinam. 4. Qui domesticis non præeunt bono exemplo, sed magis verborum scurrilitate morumque pravitate duces se præbent ad omnem licentiam. Qui filias mittunt ad choreas, & quoscunque conventus juvenum, cum quibus sine arbitris solæ tanquam oves inter lupos versantur, spe nempe easdem Matrimonio elocandi. 6. Qui violenter rescindunt sponsonem Matrimonij, ne quid, uti prætendunt, detrimenti familia capiat, si filia essent dotandæ, aut filij legitima por-

tionem instruendi. 7. Qui ob patrem avaritiam liberos cogunt ingredi religiosam ordinem, aut eisdem à Deo vocatos quibuscunque artibus avertunt, ubi circa posterius advertendum est, licitum quidem esse explorare vocacionem, at experimenti nomine non verere, si adolescens parentis Oceani fluctibus medius exponatur, ubi forsitan Deus paratus non est offerre auxilium, propterea enim illum invitat ad portum.

Errant quoque rei familiaris prædes ac Domini, primò qui famulos diebus festis compellunt laborare. 2. Quibus curæ non est eorum vivendi ratio, sed liberè malè agendi occasiones permittunt famulis cum alijs servis. 3. Qui non instruunt in mysterijs, sed necessarijs, neque procurant, ut ab alijs doceantur. 4. Qui pactione cum ipsa inicità non stant, qui creditoribus satisfacere nolunt etiam possint, quantumvis aliquo suo incommodo. 6. Qui mercedem inhihent operarijs & difficiliter præbent miseris, quos totis diebus venando currendò que fatigantur, ad præbendum alimenti tantillum, quantum canibus quidem suis atque equis deestgant.

Peccant negotiatores 1. Qui eos, quorum utuntur opera, promissæ mercedis loco suas obtrudunt merces. 2. Qui corruptas fallaciter vendunt & distrunt. 3. Qui imperitis emptoribus merces supra justum pretium divendant. 4. Qui summum pretium augent parum pensi habentes, an revera incurrant tantum periculum, & tanto lucro priventur, quæ aded exaggerant titulis damni emergentis, & lucrì cessantis, quos le-

pius malè intelligunt & pejus applicant
ij, qui divites fieri cupiunt quibuscun-
que modis, & uti ostensum est Prophe-
tae Amos, qui unco ad se fructus arborum
attrahunt, quos manibus nequeunt
apprehendere. 5. Qui merces compa-
rant à filiis familias, aut alijs ejusmodi,
quibus licitum non est eas alienare. 6.
Qui etiam rogati latens vitium nolunt
manifestare. 7. Qui merces improbas
probris permiscunt, & distrahunt pretio
integris & incorruptis constituto. 8.
Qui utuntur pondere & mensura iniquis,
& cum semel atque iterum modicum
quid subtrahunt, non sibi ducunt reli-
gioni, neque advertunt fraudes hujus-
modi ab eo observari, qui falli non po-
test. *Ne quis supergradatur, neque cir-
cumveniat in negotio fratrem suum, mo-
net S. Paulus, quoniam iudex est Domi-
nus de his omnibus. 1. Thim. 4.*

His accensendi sunt Tutores, qui pu-
pillorum administrant hereditates, ne-
gociantes cum illorum bonis absque le-
gitima potestate & cum dispendio. 2.
Advocati, qui iniquas causas defenden-
das suscipiunt, neque clientes suos edo-
cent. 3. Iudices, qui acceptant munera,
causas negligunt eorum, qui nihil of-
ferunt, processus supprimunt expugnati
pecunia, qui denique officium tale ge-
runt absque sufficiente doctrina. 4. Lu-
sores, qui se artis lusoriae imperitos si-
mulant, ut alterum alliciant ad collu-
dendum. Qui tempus salutis animae de-
bitum lesu perdunt. Qui ludunt cum
damno suae familiae, & offensione uxo-
rum, qui colludunt filiis familias, eo-
rumque factis connivent, ut habeant,
quo lusum prosequantur.

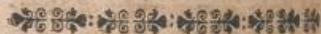
Denique praedictorum numerum au-
gent quam plurimi juvenum, qui se turpi
amori penitus mancipant, ac in pra-
dam obijciunt, expoliandos. Qui, eo
quod ultimum flagitij actum non com-
pleant, pro nihilo habent verborum ob-
scenitatem, & inhonesta desideria,
tanquam peccatis non essent adnu-
meranda, & palliando effrenatam libi-
dinem specie consuetudinis, amoris, fal-
lendi temporis & oblectandi animi co-
lore, papilionum instar ad ardentis ce-
rei lucem circumstrepunt suae incurij
salutis. Et quid denique hoc aliud est,
quam in continua occasione mortaliter
peccandi vivere sine animo eam dese-
rendi.

Omnia haec peccata praeter alia, quae
ex ijs deduci possunt, talis sunt condi-
tionis, ut voluntariam asserant caecita-
tem, nec in conspectum veniant, man-
neatque occulta eorum malitia, quem-
admodum medicorum pilulae auri folio
vestiuntur, ne percipiatur à sumenti-
bus amaritudo. Eadem ratione deli-
cta vel non deteguntur in Confessione,
vel ex consuetudine solum recensentur,
& sic graviores faeces remanent in fun-
do cordis: *Et sax ejus non est exinanita.*
Ps. 74. Ideoque evenit, ut in mortis ar-
ticulo res longè aliam induant faciem,
quam nunc appareant. O quanto a-
pertius multa conspiciuntur mortali ce-
reo praelucente, quae nunquam antea
fuerunt observata! Talpa, uti naturalis
historiae Scriptores memorant, visu, dum
vivunt, sunt orbatae, oculos tamen, pri-
usquam vivere desinant, aperiunt. Id-
ipsum multis accidit Christianis; at quis
dicat, quanto eorum periculo; quippe
subito

subitò fœdissimorum scelerum aspectu, quæ priùs levia putabant, exterriti ac prope exanimati, haud multum absunt à desperatione. Refert Ioannes Climacus Grad. 7. de quodam Monacho, nomine Stephano, cui post quadraginta annorum pœnitentiam Dæmon quædam peccata occulta objecit sub ultimam vitæ horam, tanto moribundi tremore, ut dubia manserit ejus salus.

Itaque ut medicina huic malo afferatur, quod tanto gravius est, quò altius intra venas abditum latet, recurre imprimis ad Deum & humillimo mentis affectu ora supplex, ut si quidpiam hujus veneni malitiosè absconditum cordi tuo inhaereret, id clementissimè dignetur aperire. Recordare, Josue ceterùm sapientissimum Ducem à Gabao-nitis deceptum, propterea, quòd antequam Legatorum postulatis daret responsum, sem in oratione Deo non proposuisset examinandam. Suspira proinde ex animo ad Deum & dic: *Deus meus illumina tenebras meas.* Deus meus emitte lucem tuam, & solumina faciem meam, nec permitte, ut prævalent adversus me tenebræ & caligo mortis. Deinde diligenter inquire in obligationes tui status, interroga eos, qui consilium possunt suggerere, nempe virum peritum moralis Theologiæ, aut doctum Confessarium; elige viam semper securiorem, nam, uti Christus monet: *lata & spatiosa via est, que ducit ad perditionem.* *Matth. 7.* Noli ergo in actionibus sequi plurium vestigia: *Non sequeris turbam ad faciendum malum.* ait Dominus Exodi 23. Nec te sine à torrente abripi instar evulsæ arboris.

Quid refert, tametsi à coætaneis tuis, & qui tux sunt conditionis, hoc optum fieri non videas? quid tum, si viam istam non teneant, dummodo probata sit de bona. Dic cum Propheta Michæa, pergant reliqui, quam cuius placuerit, ambulare semitam, at ego quam semel ingressus sum, non permutabo, viam. *Omnes populi ambulabunt unusquisque in nomine Dei sui; nos autem ambulabimus in nomine Dei nostri in æternum.* *Michæa, C. 4.* Si Christo docente didicisti, peccam esse angustam, & viam arctam, que ducit ad cælum, quid plura scire desideras? Melius est salvari quam pati, quàm perire cum multis. *Quam angusta porta, & arcta via est, que ducit ad vitam, & pauci sunt, qui inveniunt eam.* *Matth. 7.*

CAPUT V.

De Examine circa cogitationes.

Quod in civitate munita majore vigilantia custodiri solet, est cæterum. Eodem studio ab anima defendendum est cor contra peccata cogitationum. *Omni custodia serva cor tuum.* *Prov. 4.* Verùm multi sunt, qui parvi faciunt hanc custodiam. Delinquent facile, nec errores suos reputant. Unde venit, ut minorem numerum peccatorum in Confessione explicent. Oportet ergo statuere, in quo peccatum cogitationis consistat, ut discatur, qua ratione examen sit instituendum. Quemadmodum, qui principis allo-

quito

quo frui desiderat, eum prius oportet adire palatium, per scalas ascendere, ac multa transire conclavia, usquedum ad ipsius Principis conspectum perveniat. Sic objecta illa iritantia, priusquam ad intimum voluntatis conclave penetrent, debent per multas potentias obtinere accessum. Primò intrant per sensus externos, visus, auditus, odoratus, tactus, & gustus, qui portarum instar sunt. Dein procedunt ad sensus internos, per quos veluti scalarum gradus ascendunt. Hinc phantasiam subeunt similem amplissimæ aulae; tandem post longam conclavium seriem ad intellectum ac denique voluntatem pertingunt, licet hæc omnia brevissimo temporis spatio absolvantur. Priusquam voluntatem ipsam occupent cogitationes, peccaminosæ non sunt, sed meræ tentationes, quod si illam assequantur, peccatum contrahit, si consentiat & amplectatur; uti vicissim præmium meretur iis repudiatis. Notandum est, duplici modo hic à voluntate posse peccari. Primum *Desiderio*, quando voluntas ardentè & efficaciter desiderat & decernit rei executionem, veluti cum quis inimicum conspectum desiderat interimere. Alter modus est *Complacencia*, cum voluntas non quidem petit opere ipso exequi, quod propositum est, sed se se eodem oblectat, & ex prohibito objecto quandam percipit voluptatem. Ut cum quis inimicum suum ab alio occisum intuetur, sibi que in ejus aspectu complacet. Et hæc complacencia appellatur *Delectatio morosa* à mora, qua voluntas ei hæret affixa. Extendit se tam ad peccata præ-

terita, quàm futura, representatque objecta, tam quæ esse possunt, quàm quæ esse omnino non possunt. Ubi intelligi poterit gravissima deceptio, qua sibi ipsis fucum faciunt multi hominum: qui tam libenter impudicos miscnt sermones, tanquam grandia & heroica recenserent facinora, seque postea excusant & dicunt, non se habuisse animum opere complendi verbis prolata. Parùm interest, etsi desiderium nullum concipias; si voluntariè delectaris, tibi que obscena placent objecta, in grave peccatum morosæ delectationis prolaberis. Qui in lusu pilam non eo momento, quo advolat, paratus est repercutere, vitium committit, ut ergo prævertat errorem, quid agendum? tempestivè reverberanda est. Ita hoc loco moneo & horro non solum, ut peccata cogitationem diligenter examinando discutias, verùm, quanta potes vigilantia caveas, resistasque principio tentationum. Torrentem transili, antequam intumescat, neque cunctando hostem roborari permittes, citò opem divinam implora, qua liber evadas; allabora cogitationes malas bonis & salutaribus velut clavum clavo repellere. Ni hoc feceris, prævideo evidens tuæ damnationis periculum: idque ex duplici capite. Primò quia cogitationis peccatum oritur facillimè, quando ad operis executionem concurrere debent multæ circumstantiæ, quæ ratò omnes conveniunt: ita peccatum opere complendum præcedunt magno numero desideria mala, sæpe mente integro aut etiam anno continuata. I nunc & calculum subduc immanis cumuli grandium peccatorum

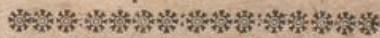
catorem, quo misera oneratur anima, adeo ut nisi per infinitam Dei misericordiam staret, mundus ipse tanto ponderi sustinendo impar foret: atque hæc causa est, cur tanto difficilior sit istorum conversio, quanto difficilior est mancipio carnis onerato fugam arripere, aut ægro pestiferis ulceribus correpto ad pristinam redire sanitatem.

Alterum, unde luculentum damnationis periculum enascitur, caput est, Quod sub extremum vitæ terminum, nisi Divina Clementia miraculo prope sue gratiæ submittat auxilium, vix appareat, quæ ratione longo usu & consuetudine depravati homines ex occurrentium cogitationum fluctibus, quibus obruantur, possint eluctari: quandoquidem eo temporis articulo dæmon vires omnes ad vindicandam sibi animam, veluti bellidux, robur exercitus colligit die, quod cretoria pugna est ineunda, aciem & industriam omnem ad signa convocat. *Descendit diabolus ad vos, habens iram magnam, sciens quod modicum tempus habet. Apoc. 12.* Novit avernalis hostis, modicum sibi superesse temporis, quo elapso spem sibi quoque prædæ ereptam, eam verò semel apprehensam nunquam amplius è manibus rapiendam: & hinc mirum non est, eum tanto favore & impetu aggredi moribundos. Porro atrocissimum hoc prælium totum geritur cogitationibus. Opere enim ob corporis debilitatem vix peragi quidquam aut peccari poterit, etiam cum luberet. Quamò igitur suo detrimento miser peccator hanc pugnam inibit, undique oppressus incumbente tristitia, Vicini discriminis horrore assuetudine ut

alàs in simili confictu fieri solebat, succedente & iubente facere dedicationem, pomorum usu ad spem victoriæ penitus subtracto: sed forsitan nunc aliquid præstebunt arma? Nostis selectissimam armaturam Saulis nihil præsidij acutillæ Davidi, eò quòd non esset assuetus eum gestare, capioque experimento dixit: *Non possum sic incedere, quia non vim habeo, & deposuit ea. 1. Reg. 17.* Idipsum faciet peccator, ideòque nudus & inermis à fronte excipiet hostem invisibilem, astutissimum, summà vi atque impetu irruentem, à quo si vitæ pugna excesserit, actum est de summa rei. Resert Surius de S. Elzeario, eum jam morti propinquum cæpisse vultu impallidescere & turbari, itaque per aliquot dies temporis spatium perstitisse, demum invocata pristina serenitate in eum prorupisse verba: O! quanta est dæmonis potentia & robur in tentando sub vitæ finem. His dictis expiravit. Si itaque tantæ vires dæmoni sunt in ultimo momento adversus ejusmodi Sanctos, qualis hic fuerat, qui non solum ab omni graviore scelere erat immunis, sed unicum sponsa florem virginitatis Deo consecratum coluit, Angelico candore intra conjugalem thalamum propè miraculosè conservato: quid miseris illis eveniet, qui à pueritia, usque ad supremum vitæ terminum obsecrationibus nutriti consueverunt, ut peccandi habitum sibi connaturalem fecisse videretur; unde cum hæctenus ipsum peccatum potius instar hauserint, *habetur sicut aquam sequitatem.* Qui fieri poterit, ut præstantissimi saporis illicio non patienti attrahi? quomodo gravissimum

visum tentationis insulcum perferent, qui modo non expectata vi se dedunt? Qui levis auræ flatu prosterantur, quomodo consistent violento impulsu ventorum turbine? Qui tenuis filum nequit abrumperé, quomodo distrahent rudentem? Et qui ob vitium debilitatem liberam ab ostio valvæ non valet removere, quomodo ferreis obstrata repagulis claustra perfringet? O quot Dei beniguitate tempore ad poenitentiam concessio fruebantur, qui in sine demum vitæ suggestione diabolicâ & suamet inolitâ consuetudine inclinante everti perierunt? Quantum profuisset miseris & nunc æternum damnatis, si assuevisent mox in principio resistere tentationi confugiendo ad opem divinam, Deiparæ Virginis aliorumque Cælitum præsidio invocando, formando, seque triumphantis crucis tessera ligando, exercendo oppositos virtutum actus, protestando & optando millies prius mori, quàm præbere assensum? sed nullas nunc superest locos poenitentiae, Ultere ergo his remedijs, dum tempus sit, fac ut ipsa tentatio tibi stimulus sit revertendi ad Deum. Noli bruto & stolido illorum duci sensu, à quibus ita peccata interna vilipenduntur, ut ea pro nihilo habeant, propterea quia executioni data non fuerunt; sed pro certo habes tanti ponderis esse in Dei oculis cogitationem absque opere, quanti iplum opus. Non est necesse, ut conjuratio fortiaur effectum ad incurrendum læsæ Majestatis crimen, sufficit illam in arcano fuisse decretam, Ideo quando cogitationes contra Deum conantur, cui magis perspectæ sunt, quàm

ulli principum rebellio suorum subditorum, partim culpam minuit, si opere in publicum non prodeant. Quare si bene tibi vis consulere, quamprimum intra te tumultuationem experitis, mox ad Deum recurre, seditionis motus ei revela, fidelitatis juramentum renova, sponde constans obsequium, itaque tutus evades. Cùm ad Confessionem te accinges, sedulo perquire, num aditum tentationi aperueris, & præcipue investiga, an non occultis odiis, aut vetitis amoribus sis implicatus? Ita siquidem & concupiscentia duo fontes sunt, ex quibus hujusmodi promanant desideria, suntque geminæ sanguifugæ identidem clamantes. *affer, affer.* Atque hæc industria efficiet, ut nunquam intra conscientie sinum mortiferum peccati virus deliteat, ex quo sempiternam animæ tuæ mortem pertimescas.

CAPUT VI.

De Doloress necessario

Pœnitenti.

QVI ad venationem egreditur, ei satis non est, ferarum vestigia deprehendisse, sed quanta potest, maxima contentione irretitas nititur conficere, in quo omnis adhibita operæ pretium est collocatum. Sic qui se præparat ad Confessionem, acquiescere non debet vocatis in notitia peccatorum monstris examinis beneficio, sed oportet eadem valido doloris ictu contundere ac trucidare. Et hic est fructus bene peracti examinis. Non ferendus quorundam mos habet, ut omnem operam impendant

dant indagandis malefactis, & dein nulla habita doloris cura Confessionis Sacramentum accedant; rati se optimè paratos acque dispositos. Quid iuvat errores habere detectos, si dolore non evitantur? Quid, inquam, utilitatis afferat Confessio, cui pars deest essentialis, qualis est dolor seu contritio? Pro certo igitur statuendum est, validam non esse Confessionem dolore destitutam, qui saltem debet absolutionem imò iuxta multorum opinionem etiam ipsam Confessionem præcedere. Doloris nomine non intelligo sensibilem, lacrymis & suspiriis conjunctum, sed detestationem, qua voluntas peccata odit, & execratur vellètque nunquam perpetrata, ac deinceps posthac non amplius committere: tamen detestatio ista, cum intensa & fervens est, facile sensus quoque occupet & ad planctum permoveat. Porro dolor hic duplex est, unus perfectus, qui appellatur *Contritio*, imperfectus alter, vocaturque *Attritio*, Utrumque hoc loco exponam.

Quando anima se gravi contaminat peccato, tunc ut loquuntur Sancti, tergum Deo suo obvertit, vulvūque creaturas respicit, eas amando supra summum Bonum, de quo Deus ipse per Hieremiam conqueritur. *Vertunt ad tergum & non faciunt Hierem. 2.* Contritio, quando anima respicit, concepto errorum suorum dolore, à creaturis se sursum convertit ad Deum. Quòd si ergo per hunc dolorem ad Deum suum tanto affectu revertitur, ut propria utilitatis penitus oblita unico ac puci amoris studio reconciliationem desideret, tunc veræ contritionis meretur ap-

pellationem, quæ nihil aliud est, quam dolor ob culpam, plus quam omnia mala exosam atque damnatam propter Deum supra omnia, quæcunque amabilia, amatum. Felicem te, si unquam in vita tua talem conceperis dolorem, & multò felicior, si vitam dolore isto concluderis! Hac ratione dolendi anima tu nive candidior veluti Baptismo abluta efficietur, abstergetque profus omnes culparum maculas, quamprimum salutaris Confessionis Sacramentalis balneo fuerit mundata. Qui dolorem istum concipit, habet dolorem summum quia peccatum præfert omnibus malis, habet & purum, quoniam unicè ex Bonitate Dei offensa procedit: ita quidem, ut eodem pœnitædinis sensu afficeretur, licet inferni cælique portas clausis videret, cum Davide Deum alloquens, *Tibi se peccavi.* Nam tamen peccando inmetipsum quoque offenderim, velut romphæâ bis acutâ animæ quoque meo vulnus infixi, lethale, istud tamen præ offensa Numinis dolore perinde nihili facio, ac si omnino non esset.

Quòd si verò Anima in conversione ad Deum se trahi permittit non ab amore, sed spe bonorum promissorum iustis oblata, vel metu penarum improbis intentato, vel feditate peccati annexâ, atque his rationibus permota culpam suam detestatur, tunc appellatur *Attritio*, hoc est conversio imperfecta & dolor ignobilior ob sua peccata, tamen ob motivum supernaturale, quo anima disponitur ad recipiendam gratiam per Confessionem, sine qua attritio eam non conferreret. Motivum ergo est, quod utrumque dolorem distinguit, perfectum

fectum & imperfectum, cujusmodi discrimen in filio & servo declaratur: ille dolet, quia patrem contristavit, non autem, quia hereditatis spe excidit, aut domo paterna fuit proscriptus, & sic unica doloris causa est Amor. Hic è contrario: affligitur metu & solitudine, ne à famulatu removeatur, mercede privetur propter suam negligentiam, moveiturque propriæ utilitatis studio & amore. Ex dictis deducitur triplex esse incitamentum seu motivum Attritionis. Primum est timor inferni, & pœnarum, quas Deus præparavit peccantibus. 2. Spes beatitudinis & præmiorum, quæ Deus promittit justis. 3. Turpitudine peccati sed lumine fidei agnita, ut dolor sit supernaturalis. Motiva verò Contritionis revocantur ad hoc unicum, quod est Majestas Divina à nobis per peccatum offensa.

Necessitas atque distinctio doloris hætenus exposita singulariter ac præcipuè observanda: sunt duplici hominum generi. Primum est eorum, qui in peccatis gloriantur, alterum, qui ex fiducia Confessionis peccant facilius ac libentius. S. Spiritus oraculum est, à peccatore, cum altius flagitiorum cæno immergitur, demum rideri & contemptui haberi peccata, veluti rem levem. *Impius cum in profundum veneris, contemnit. Proverb. 18.* imò & videntur profundius in abyssum descendere, cum illa non solum contemnunt, sed in iisdem etiam superbiunt. O verè miseros & cæcos mortales! Nunc gloriam quæerunt ex malefactis & supremo die iudicij ab iisdem confusi & pudefacti montium ruinis cupient regi & sepeliri. Sed ut ad

R. P. Segneri Instruct. Poenitentis.

propositum nostrum revertamur. Illi, qui se ob peccata jactant, non solum grandem incurrunct culpam, sed clarè ostendunt insuper, sibi necessarium deesse dolorem, quando confitentur. Hi sunt ex eorum grege, de quibus in Proverbiis sermo est, quia *quasi per risum operantur, quia letantur, quia exultant.* Quis sibi promittat tantam hilaritatem usu altè impressam postea repentiè permutari posse pœnitentis dolore? Difficillimum est credere ejusmodi hominibus sua displicere scelera, qui ob hæc ipsa ab alijs volebant celebrari. Grandis labor est, ut verum fatear, uno momento animum ita inflectere, ut veluti monstrum abominentur id, quod paulò antè instar catelli gremio blandè fovebant & educabant.

Aliud hominum genus sæpe sapius sine dolore confitentium est, qui, cum peccarunt, dicere solent: *jam confitebor, salva res, si fuerit Confessio.* Hi manifestè ostendunt simili loquendi modo, se non apprehendere necessitatem doloris, sed judicare, satis se facere, si confessario errata sua percesseant; alioquin stultum esset dicere: committam peccatum istud, & postea confitebor; quia hunc sensum verba exprimerent: committam peccatum, ac tum de eodem dolebo. At nemo nisi e notæ mētis operatur, ut habeat, cujus ipsum deinde pœniteat, tãòq; minus quanto voluptas brevior, & dolor consequens se longius in universâ vitâ extēdit. Præterquàm quòd ex alijs quoque capitibus suam prodant stultitiam. Quid? rursus confitebor? At quis tibi securitatem præstitit temporis, quo copiam habeas confitendi? Et si nanciscaris hanc,

D certumne

certumne est, te rite Confessione esse perfunctorum? Eritne ullus, qui fiducia theriacæ, quam ad manum habet, imbibat venenum? Aut qui sibi ipsi vulnus infligat, dictitans, in promptu adesse balsamum. Scio præclaros atque insignes passim inveniri Chirurgos, nec tamen quemquam video, qui se ex alto in terram dejiciat voluptatis causa, & ossa collidat, ut ea postea sanet atque restauret.

Sed ulterius procedamus, demus te confiteri, & quidem bene; an ignoras, per Confessionem plerumque non omne auferri damnum, quod peccatum intulit? Non enim recedente febre continuo eriam fugiunt virium languor, ciborum nausea, noctesque insomnes. Remanent ejusmodi effectus, veluti reliquæ morbi depulsi, & efficiunt statum convalescentiæ, medium inter ægritudinem & perfectam sanitatem. Sic quoque restant pessimæ reliquæ culpæ, licet probè per Confessionem obliteratæ. Præcipuè autem duo solent relinqui, Pæna temporalis, & pravi habitus. Inprimis superest pæna permagna exolvenda, si ve in hac vita per pœnitentiam, si ve in altera per purgatorij ignes; & quando purgatorium audis, cruciatus intellige, qui in nullo differunt ab inferis tormentis, nisi quod æterni non sint; de reliquo adeo sunt horreni, ut miles quidam (uti recenset S. Antoninus P. 4. Tit. 14. c. 10.) qui unicam duntaxat horam pœnali detinebatur carcere, crederet, se multis annis eo torqueri supplicio; duratque sæpe numero tanto tempore, ut, quemadmodum in vita B. Mariæ Ogniacensis legitur, quidam non ante su-

premiu judicij diem his pœnis sint eximendi. *Va, va, va,* quædam ex animabus illic detentis, audita est à Religioso, exclamare, cui licuit purgatorij locum inspicere, *scio quædam ante diem judicij veniam non obtimebo.* Ita refert Cæthustianus 3. Noviss. Repeto nunc tuum illud, jam confitebor, quasi alia pœna non consequeretur præter Confessionem. Confitearis licet, at, ut rite id peragas, pœnitentiam quoque necesse est conjungas. *Va vobis, qui videtis mortem,* ait Salvator, *quia lugebitis & flebitis.* Luc. 6. 25.

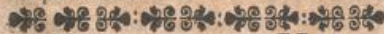
Alter effectus deterior priore, ex commissis peccatis residuus etiam peracta Confessione, est habitus malus, qui ordinariè ob imperfectum & languidum nostrum dolorem non auferitur ex integro, tamen non nihil virium amittit. Surrexit redivivus è tumulo Lazarus, sed manibus pedibusque ligatus: figura hæc est peccatorum, qui licet ad vitam gratiæ redeant per Confessionem, resurgunt tamen etiamnum pravorum habituum vinculis constricti. Et hi mores ac male consuetudines ex maximis impedimentis sunt, quæ anima patitur in salutis suæ via: Nam cum sensim hæc quasi in alteram naturam transeant, grandis enascitur difficultas ad bene agendum, non secus, quam si quis funibus præpeditus progredi cuperet & ambulare. Equidem formaret gressus pedibus, at ferrea idenditem catenâ circa pedes errante, & remorante vestigia. Hinc evenit, ut multi inveniantur, qui mores vitæque juvenilis licentiam ulque ad supernum spiritum retinent: & cum lapsis aliquando videntur rescindenda vincula,

cula, magis se sentiunt ipsdem implicatos. Peccator, ait Psalmista, induit maledictionem, hoc est peccatum, sicut vestimentum. Ps. 108. 18. Vide nunc & pondera peccati commissi habitum. Quid autem operatur peccatum habitale? semper magis magisque se insinuat, & intravit. At qua ratione? Attende & expavesce: Inprimis veluti aqua visceribus infusa, quæ rejici non potest nisi magno doloris sensu, sicut aqua in interiora ejus. Deinde olei instat ipsamet ossa perturbantis, quod extrahi nequit sine grandi miraculo, & sicut oleum in ossibus ejus. Aspiciate nunc quosdam senes, qui, nescio quibus modis effervescentiam ætate fractam excitant & fovent; veluti montes ignivomi, qui foris nive canescentes, intus ardent cupiditatibus: At quo pabulo hæc nutriunt incendia? scateant ossa bitumine. Impleta sunt ossa eorum vitiji adolescentiæ. Job. 20. 11. Nec dubitari potest, non antè flammam has opprimendas, quàm in cineres penitus redigantur impuri. Lascivia illorum cum ipsis in tumulum descenderet quietura, cum eis in pulvere dormiet, veluti nunquam penitus extinguenda esset.

Videbor tibi forsitan universam malorum seriem nunc absolvisse, & veluti quodam inventario funestam hæreditatem comprehendisse, quam peccatum extinctum reliquerat: sed falleris. Superest aliud longè teterrimum, itaque horrendam, ut calamus scribenti videatur contremiscere. O Deus, neme hoc fulmine ferias! si punire me decrevisti, non deprecor asperitatem, rigorem non detrecto. Oro solummodo, ne poenam stringas cum tanto furore. *Corripe me*

Domine, verumtamen in judicio & non in furore tuo, ne forte ad nihilam redigas me. Jer. 10. 24. Castigatio ista nihil aliud est, quàm subtrahio divini auxilij, qua Deus persape animadvertit in peccatorum etiam remissorum ingratitude, negando posthac quædam dona profus gratuita, quæ neque nostris debentur meritis, neque facta nobis promissio exigit, sed libera atque benefica Dei voluntate, cui placet, communicantur. Indubitatum est, quantumcunque liberum nostrum arbitrium suas intendat vires, nunquam tamen opus aliquod vitæ æternæ meritorium efficiendum. Quidquid valemus, Dei donum est, qui infirmitatē nostrā elevat. Non sumus sufficientes cogitare aliquid à nobis, quasi ex nobis, sed omnis sufficientia nostra à Deo est: ait Apostolus, 2. Cor. 3. 5. Auxilia ista non omnibus æqualiter impertiantur: sed uni datur mensura bona, conferta alteri, aut etiam superfluens. Omnes à Deo accipiunt gratiam adjutricem, qua sufficienter superandis difficultatibus in salutis negotio occurrentibus, sed non omnes tam efficax sentiunt hoc auxilium, ut faciliè vincant impedimenta. Et hæc superabundantia beneficium illud est, quod citra injuriam à Deo negari potest in poenam præteritorum scelerum, sistendo cursum gratiæ, quam, nisi peccatum fuisset, largiter in animam effudisset: ad eum modum, quo David veniam quidem dedit Absoloni fraternæ eædis, sed induci se non est passus, ut ad conspectum & pristinum honoris gradum, easque functiones admitteret, quas ante patratum facinus poterat expectare. Porro, quàm facile est, ut à

ali castigatione æterna nostra salus dependeat! Navis, quæ modico instructa remigio furentis Oceani procellas non evasit, incolomis tamen ad portum appulsura fuisset, si ipsi remorum præsidio meliùs fuisset prospectum. Sic & anima, quæ minore gratiæ auxilio munita tentationum fluctibus obruitur, exitium effugeret secunda salutis, si abundantior rem sibi haberet assistricem gratiam. Non absque singulari causa sacris consignatum est litteris, *Eccl. 5. 5. de propitiato peccato nobis esse sine metu.* Quasi necesse sit peccato commisso timere, etsi certò nobis constaret de condonatione factâ; nam etiam obtentâ culpæ veniâ superesse potest hæc ipsa pœna, quacunque aliâ major, subtractio auxiliij divini, quæ multis exitit æternæ damnationis occasio. Ajunt viperæ venenum adeò esse pestilens, ut licet adhibito medicamine vita eximatur periculo, valetudo tamen semper maneat afflicta, præcipuè autem oculorum hebetetur acies. Maledictum peccatum! tu es venenata hæc vipera, quæ post morsum in vulnere relinquit pestem, & singulariter visum debilitas; adeò ut intueri non liceat & perpendere has veritates, veluti fide essent indignæ. *Per diem incurrent tenebras, & quasi in nocte, sic palpabunt in meridie Job. 5. 14.* Ita pronuntiatum est de peccatore.

CAPUT VII.

Modus hunc dolorem eliciendi.

Nautarum chartæ non solum signatos exhibent portus, sed etiam ven-

tos, quibus provehantur navigia. Minima foret hæc nostra instructio, si declaratâ necessitate doloris, non etiam rationem docerem eum consequendi, atque ostenderem, unde tam favorabilis adspiceret aura, quæ ad felicem deducat terminum navigantes, Triplex potrigio subsidium. Primum est, humillimè sibi à Dei bonitate deposcere hoc doloris beneficium, quod ipso solo donante possidemus, estque donum adeo grande, ut plaris faciat Deus, peccatorem culpæ reatu sublevari, quàm mundum è nihilo produci univèrsam.

Ex altera parte promittit Dominus, quandocunque piè & perseveranter petituri essemus, quod ad salutem nostram est necessarium, preces esse exaudientis. Quapropter magna cum fiducia ad ipsum possumus recurrere, etsi nullo proprio subnixi merito, quia libens exaudit, neque movetur meritis nostris ad præstandum postulata, sed suamet summa Bonitate, suisque promissis. *Sic imaverit ad me, exaudiam eum, quia misericors sum. Exod. 22. 27.* Hoc prædium orationis non solum est efficacissimum, sed pro quibusdam unicum; quippe adeò indurati sunt cordis, ut nisi factis ad Deum precibus expugnentur, nunquam sincera conversio sit consecutura. Opus hic est cælesti rore, quo sensum penetrante emolefcent.

Alterum adjumentum erit, adhibere & ponderare ea incitamenta seu mortifica, quibus animus excitetur ad penitentiam; quod est virgâ Moysis percutere petram, ut fluant aquæ. Quare considera & expende Dei bonitatem tantam, quam, si possemus, infinito amoris

ris affectu deberemus amplecti ac venerari. Considera ejus immensam ac ineffabilem pulchritudinem, quam nemo clarè inuebitur, qui non plus millies ipsam amet quàm semetipsum. Unde si Deus vultum suum revelaret dæmonibus, à quibus modò atrocissimis impetratur blasphemis, non possent non verso in benevolentiam odio multiplicat s laudibus maledicta commutare. Vides nunc, quomodo admirandam hanc bonitatem, quam amare debueras, contempseris, eique tergum obverteris, ut tuas sordidas sectareri cupiditates, calcato ejus sanctissimo imperio, ut propriæ tuæ annueres voluntati. Considera infinitam ejus Sapientiam, quæ videt omnia; cogita, te ab eadem observatum, dum peccabas, quæ infinito exercebatur odio id ipsum crimen tuum, tu verò cæcus irruisti, veluti oculos illius fallere posses, aut nulla illius, tam etâ videret, habenda esset ratio. Considera Ejus Providentiam semper intentam ad beneficiendum, & tu illam traxisti ad obsequendum malefactoris tuis, ut nempe rebelles sibi aleret. Considera Omnipotentiam, nunquam non occupatam defendendo te contra irruentia mala, & tu illam coëgisti tecum collaborare tuis iniquitatibus, ut nempe suum protegeret traditorem. Considera Immensitatem, coram qua tu infinities vñtor & abjectior es, quàm minima arenula comparata vastissimis cælorum orbibus. *Omnes gentes quasi non sint, sic sunt coram eo. Isa. 40. 17.* Judica nunc, quid tu solus sis inter tot ac tantas creaturas. Et tamen ausus es caput attollere contra summam hanc

Majestatem, ei coronam detrahere, & quantum per te fieri poterat, pedibus conculcare: majore utique insaniâ, quàm si formica contra solem se se erigeret, ejusque lumen cuperet extinguere. *Contra omnipotentem roboratus est; cucurrit adversus eum erecto collo, Job. 15. 25.* Plurimum etiam conferet ad excitandum hanc dolorem, si veluti in bilance, statuantur peccata propria, illic Dei beneficia, non ut nobis utilia & jucunda, sed tanquam dona & gratiæ, quæ fluminum instar ex immenso bonitatis Divinæ pelago promanantia, nos deportent ad illum. Quare considera, quòd Deus ab æterno te respexit, amaverit, non ob aliquod tuum meritum, sed ex sola sua misericordia, tēque decreverit creare prætermisissis innumeris, quos tuo loco poterat substituire, idēque postea executus fuerit, quod statuerat, largiendo tibi corpus omnibus instructum sensibus, animam suis ornatam potentijs, prospiciendo alimenta, vestium, habitationisque subsidia, dato ad hæc rebus creatis omnibus mandato tibi serviendi, quo tibi ad usum & oblectationem præstò esse jubebantur. Eripuit te ex tantis periculis & damnis, Pauperiem, qua premuntur plurimi, à te avertit. Angelum è paradiso constituit, semper lateri tuo adhaerentem. Restant innumera alia his non inferiora beneficia tibi que incognita, quæ omnia conservat & continuat in singula momenta, quod tantundem est, ac si primò ea conferret.

Adde modò memoratis donis naturæ ea, quæ spectant ad gratiam, & infinities antecellunt præcedentibus. Voluit

Iuic te nasci inter Christianos : toties ad percipienda Sacramenta admisit. Conversionem tuam diu expectavit, multis ob leviora delicta, quam tua merebantur, ad inferni supplicia deturbatis. Insequitur fugientem, millies cor pungit inspirationibus, hortatur, & orat. *Laborat rogans*, ut loquitur Hieremias. Reddit etiam facessere iussus, quia unice te desiderat esse salvum.

Huc demum revoca, & expende beneficium redemptionis, & quanti ponderis sit, Deum fieri hominem amore tui, mortemque pro te inter tantos cruciatus perpeti, exhaustâ laboribus vitâ, quam pauper & contemptus duxerat. Moriens te infiniti thesauri suorum meritum hæredem instituit; maximis impensis te dæmonis extractum mancipatu in libertatem asseruit: ad dignitatem filii Dei evexit, se ipsum in sacratissimo Sacramento tibi tradidit: atque hæc omnia tanto amoris affectu præstitit, ut parum etiam fecisse sibi videretur, sudoris fuisse modicum, tormenta pertulisse exigua. Desiderabat longius patiendi progredi, ideoque cor suum multo acerbioribus obrui tormentis permisit, quam ejus corpori crudelissimi infligere valebant inimici, tametsi ex tua servitute nihil detrimenti, aut ex tua salute emolumenti esset percepturus, nihilque tua damnatio ei præjudicaret. Hæc omnia in unum cumulum congere beneficia præter infinita alia, quæ recepisti. Affer vicissim, quæ reddidisti, & pondera si potes numerum, gravitatem & sæditatem peccatorum tuorum; levitatem, qua ea perpetrâsti, ingratitude summam, cujusmodi nul-

lus unquam homo in alterum hominem admisit. Obstupesce, quod te terra sustinuerit, cæli non fuerint averlati. Admirare creaturas omnes non ad vindicandam Conditoris sui injuriam fuisse armatas, cujus tu sacratissimum Nomen, beneficia, gratiam, legem, exempla, sanguinem, mortem, redemptionem conculcâsti.

Quod si hi stimuli necdum penetrant, neque cordis tui duritiem valeant expugnare, quid porro ægendum? Considera tibi ante oculos flammam illam horrendam, quæ non alio nutriuntur pabulo, quam tuis peccatis, contemplare lacus liquida pice refertos, sulphureos torrentes, subterraneos carceres, ubi tenebris nunquam discutiendis, sempiterna fame, fetore, tristitia blasphemantium rabie, perenni desperatione excruciantur sensus omnes, omnesque anime perentis, cui ferendum erit, quod vult nunquam, quod desideraverit, obtinger. Et hæc omnia per totam æternitatem, nempe tot sæculis, quot stellæ numerantur in firmamento, & infinitis ultra: tot sæculis, quot folia videntur in arboribus, & infinitis ultra: tot sæculis, quot sunt in maris litore arenarum cumuli, & infinitis ultra. Ita si omnem temporis mensuram cogitando exhausteris, quantam imaginandi vis tibi repræsentaverit, cito tamen, te nihil computasse. Quod caput est, nullam unquam concedetur fomentum, nullam ab amico veniet solatium, non collatendi parentibus erit facultas, nulla se relaxandi, somnūque capiendi potestas: nemo vel unquam immansum incendij valebit extinguere. *scitillam: nulli*

nulla à seivissimis tortoribus vel inuis
momenti poterit impetrari pœnarum
cessatio. Nullum omnino, quantum
ex una aquæ guttula capi posset, refri
gerium. Interroga nunc carnem cu
am: *Quomodo poterit habitare cum ar
dioribus sempiternis? Isa. 33. 14.* Quid a
get æternis addicta ignibus, quid ager?
si nunc lecto affigeretur per unius dun
taxat anni spatium, nulla data potesta
te, se ex uno in alterum latus vertendi,
videretur ei tormentum intolerabile.
At nunc ipsi occine: O æternitas! O æ
ternitas! Et quid te fiet flammis im
mersâ, si supra lectulum plumis refer
tam cubare, crudele censet supplicium?
Et nunc non superest alia post peccatum
commissum evadendi via, nisi per pœ
nitentiam, sine qua lata jam est dam
nationis sententia. Nullum hic datur
medium, aut ignis aut aqua. *Apposui
tibi ignem & aquam.* Aut plange cum
pœnitentibus, aut urere cum damnatis.
Unum oportet eligere, aut infernum,
aut pœnitentiam.

Alterum denique adjumentum expe
ditè eliciendi contritionem, cum Con
fessio adeunda est, erit istud, nempe se
assuefacere frequenter eliciendo hunc
actum, sibi que ejus ulum quotidiano
exercitio, reddere familiarem, animum
imbuedo nobilissimo amoris motivo.
Et quis scit, an non ex hoc aliquando
æterna tua pendeat felicitas? Multi ex
Doctoribus sunt, qui doceant, omnes
obligari in mortis articulo ad elicien
dam talem contritionem, ut modo o
mnium optimo securam reddant suam
salutem, cujus tunc decretoria jacitur
alca. Et certissimum est, deficiente

Confessario modum hunc non solum
esse optimum, imò unicum. Quid er
go ager talis instante vitæ discrimine,
qui artem hanc nunquam in vitæ decur
su addiscere studuit? Noli tibi persua
dere, scitè te in theatro partes tuas actu
rum, qui nullum antè edidisti dexteri
tatis tuæ specimen. Et audes sperare,
præclarum te fore in hac scena actorem,
præ qua nulla dari potest magis setla?
Quoties perambulant cursores stadium,
antequam dies certaminis adveniat, ne
ad inexploratum obicem remoram pa
tiantur. Quanto tempore docentur Ac
cipitres redire & insidere Magistri ma
nibus, ne cum in aucupio emittuntur,
pristinam, cui assueverant, repetant liber
tatem. Quapropter quotidie saltem
vespere priusquam quieti te dederis, in
genua procumbes, & veluti ad judici
um te compones, breviter examinando
conscientiam, precandòque erratorum
veniam eâ ratione, quam tibi submini
strabo, aut aliâ huic simili, ne improvi
sa temors occupet, & latronis instar bo
nis omnibus temporalibus & æternis te
exspoliet ignarum, quibus armis vim
hostilem possis retundere.

ORATIO.

Domine mi IESU CHRISTE,
Deus animæ meæ, Creator me
us & Redemptor meus; En dies ista præ
terijt, & nescio quot mihi in vita mea
superfint; scio equidem, semper me
propinquorem fieri ultimæ horæ, &
tamen non solum delicta mea præterita
non emendo, sed & novam ingrati
tudinem atque recëntia debita superaddo.
Quid

Quid itaque dicam: pudet ac pœnitet, quòd infinitam Majestatem tuam peccando offenderim hac die & toto vitæ meæ tempore. Detestor peccata plus quàm omnia alia mala, non aliam ob causam, quàm quia tu summum Bonum es, idèoque dignissimus amore. O me beatum, si nunquam commissem, quæ oculis tuis displicebant. Certus sum, tuo fretus auxilio, quòd si rursus eadem nunc deberem repetere, nullius rei gratâ vellem committere, tuumque honorem ac beneplacitum meis commodis præferrem. Ignosce quidquid hactenus deliqui, & miserere animæ meæ peccatrici, quod à te per pretiosum tuum sanguinem peto. Spero quòd me in tuam sis recepturus gratiam, O mi clementissime Deus; interea propono firmissimè cum tua gratia evitare omnes malas occasiones, proximè confiteri, & priùs mori, quàm rursus peccare.

CAPUT VIII.

De Proposito necessario Pœnitenti.

USitatum est Collybistis, non clavis quasi oculis nummos admittere, sed accuratè inspicere, nè fortè subsint adulterini, imò & trutinæ impositos examinare, ac iusto carentes pondere excludere. Id ipsum facit Justitia Divina: Non approbat dolorem nostrum (qui est moneta illa, quam pro inopia nostra possumus offerre) neque acceptat, nisi priùs exploratum. Prima cura est,

dispicere, num vitio quopiam laboret, sitque probi ac incorrupti metalli, nec æquo pondere deficiat. Dnas exigit pœnitentiæ nostræ conditiones. Prima est, ut sit supernaturalis, tum ob meritum, ex quo procedit, tum ob gratiam, quæ concurret ad illam illiciendam. Alias non nisi humanus erit dolor, & exigui valoris. Quare si quem pœnitentia violatæ castimoniz, ex eo duntaxat capite, quòd publicato crimine peccatorum hoc cogeretur erubescere, familiarè maculam inuulerit, aut principis exciderit gratia; profectò monetam hic porrigeret, quæ nequam satisfacere debito, uti non satisfacit Antiochi pœnitentiæ in hunc modum constituta. Sed de hoc satis dictum est supra. Restat nunc altera conditio, quam requirit sincera pœnitentiæ, ut nempe non solum probet sit materiæ, sed etiam iusto subsistat pondere, hoc est, ut non modò sit supernaturalis, sed etiam efficax, ita ut animam potenter à peccato abstrahat, neque solummodò iubeat deservari id, quod male actum est, sed insuper etiam tanto confirmet robore, quo statuat, deinceps ad præterita peccata non amplius reverti. Et hoc propositum juxta probabiliorè sententiæ debet esse explicitum, spectato sine primario pœnitentiæ, qui est, emendare viam peccatoris isto voluntatis decreto. Cæterum propositum hoc commune est tam contritioni, quàm attritioni, & ideo in eo consistit potissima difficultas, & arduitas, quam reperit anima conversionis suæ avida. Et quot sunt, qui ab hoc scopulo consternati resiliunt atque recedunt, cum jam jam paternis brachiis unâ cum filio

lipo respiciente essent amplectendi! Quot sunt, qui ob defectum propositi, invalidas obeunt Confessiones, & saepenumero quoque sacrilegas, haerentque antiquis infixi sordibus! *Generatio, quae sibi videtur munda, & tamen non est lota a sordibus suis. Prov. 30. 12.* Non intra unum altera nve stat, sed est maximus numerus virorum ac mulierum, tam nobilium quam plebeiorum, qui dicunt: semper in Confessionibus aperui, & expressi singula, quae male egi: non desiteor, tot jam annis me esse implicitura tali peccandi consuetudine, semper tamen sui confessus errata. Ita se credunt mundos, cum non sint: quia quando confitentur, non habent propositam, & perinde est, ac si non fuissent confessi, imò etiam deterius, quia praeteritis culpis annectunt novam sacrilegij. O si inspicere nobis concessum esset libros extremo die mundi aperiendos! quot in iis Confessiones instructuosas, quot Absolutiones male impertitas deprehenderemus! Facillimum est abjicere se ad Confessarij pedes, pullare peccatus, ac dicere: *penitet me Peccavi.* Didicit hoc vocabulum etiam Saul; scivit & Judas. Res ipsa loquatur, & testetur decretam mutandae vitae sententiam. Quidam solent dicere: emendabo me, si potero: vellem & cuperem me emendare. At non sufficit dicere, *vellem*, necesse est, ut dicas, *velo*: exigitur enim non languida voluntas seu velleitas, qualis est pigri illius, qui *vult & non vult*. Sed voluntas firma, fortis, efficax, qualis ea est, quam apud te habes, nunquam hauriendi poculum veneno mixtum, non te ex alto praecipitandi: aut quam miles ha-

bet, prius vitam, quam stationem suam deferendi. Ita te quoque oportet esse constitutum, ut nunquam ullo tempore, aut occasione, cujuscunque emolumentum spe, aut evitandi damnum metu, velis admisso peccato mortifero rursus gratiae divinae facere jacturam. Equidem necessarium non est, ut quis persuasum sibi habeat, se non peccaturum amplius, quod pendet ex eventu, estque actus intellectus. Satis est, non velle deinceps iterare commissa, quod est actus voluntatis, qui dependet à praesente tempore. Ad hunc modum ij, quos carnis voluptas inveterata consuetudinis laqueis tenet irretitos, existimant, etiam falso, fieri non posse, ut non ad vomitum redeant. Qua ratione ergo ita male persuasi perveniunt ad propositum hinc requisitum? estne credibile, illos firmiter quidpiam velle, ac desiderare posse, quod judicant omnino fieri non posse? Et tamen à plurimis talia formantur proposita. Intelligant ergo, id, quod humanas vires superat, divinae gratiae auxilio etiam facile effici posse, quia spe bonae voluntatis propositum niti debet, non autem naturae viribus, quae nimis sunt infirmæ. Si tibi videris non posse, supplex Dei opem implora, ut tibi vires suggerat, teque juvet, auferendo salisam persuasionem, quae momento omne robur solet enervare. Fides atque caelestis auxilij fiducia praestant, ut quis & magna se posse efficere credat, & etiam aggredi non reformidet. *Omnia possum in eo, qui me confortat. Philipp. 4. 13.*

Porro etiam considerandum est, quod, tamesi relapsus in eadem peccata post Confessionem, non sit argumentum evi-

E dens

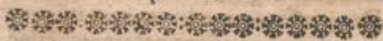
deus, propositum non fuisse verum; magnum tamen illius sit indicium, cæni nulla illius sequitur emendatio, imò nec remedium. Efficacis ac seriæ voluntatis testimonium, ipse convenientis medicina usus & applicatio perhibent ac demonstrant. Qui verè rem desiderat, mox rationem ejus consequendæ circumspicit: aviculas capturus retia parat. Si itaque mihi confitearis, te solito rariùs recidisse in peccatum, & affirmes, quòd, tuam evadendi miseriam, duramque servitutis catenam, quâ constringeris, disrumpendi gratiâ jejunaveris sabbatho, aliquoties D. Virginis ædes devotè adieris, ejusdem patrocinium sollicitatus, libellum pium volutaveris, pauperibus erogaveris stipem; aut similia exercueris, credam, te ex mera fragilitate fuisse lapsum. Neque ex hoc capite mihi dubitandi locum relinques de tuo proposito. At cum redieris identidem cum iisdem peccatis eadèmq; levitate ac animositate commissis, nullâ penitus habitâ curâ emendationis; unde prudenter colligam, credamque, te conversum esse ex toto corde, veluti à Deo exigitur, & non potius, cum debueras cor scindere, ejus loco (ut loquitur Propheta) vestes duntaxat ficto scideris dolore? Mulier, quæ heri maritum cum planctu extulit vidua, & hodie novas spondet nuptias; nemini fidem faciet, se non fictas fuisse lacrymas; verus enim luctus non tam subito evanescit. Qui vix in gratiam cum adversario suo rediit, & eum mox denuo aggreditur, ac ferro tentat confodere, clarè demonstrat, ardentes inimicitie flammæ nunquam fuisse in-

tra animum extinctas, sed sub cinere solum rectas latuisse. Qui vix falsis abjectis, chirurgum revocat, vulneris sui curandi gratiâ, se non ex integro sanatum ostendit, sed obducam duntaxat plagam occultâ adhuc turgere sanæ. Ita & miseri recidivi, qui nullam emendationis signum præferunt, merito debent habere suspectas suas Confessiones, idèoque metu & tremore concipi. Ipse etiam Confessarius, nisi illos extraordinariè commotos advertat, non facile eorum proposito fidem tribuet, sed experimentum capiet, differendo (si opus sit) absolutionem, quod esse solet in quibusdam casibus unicum remedium. Nullus est ex peritis Medicis, qui non, priusquam de febris, non amplius reditura, terat sententiam, tempus expectet. Interea scito, hanc causam assignari à Doctoribus perditionis tot innumerabilem Christianorum, qui quotidie damnantur. *Multi sunt vocati, pauci verò electi. Matth. 20. 16.* Electorum ad salutem pauci sunt, in comparatione eorum, qui vocati sunt ad fidem. Unde, uti refert Innocentius VI, summus Pontifex, quidam Eremita densè instar pluvie vidit animas in infernum ruere, non secus quàm hyberno celo densè per aërem nives in terram decidunt. Sed ex quo fonte hæc proveniunt? an qui non sunt confessi? non ita, nam rari Christiani moriuntur absque Confessione: sed quia non sunt confessi benè, neque habuerunt sese emendandi propositum, nec ex animo & perfectè peccata sua fuerunt detestati. Confitentur ex consuetudine, quia tempus Paschale monet. *Es non rumpunt peccata, sed interrumpunt,*

SEGNE
CONVICTIONES
INSISTENTI
POENITENTIA
CONFESSIO
PAROCHIA

purus, ut loquitur S. Augustinus: & similes sunt ijs, qui noctu prohibita arma gerunt, ea ad vigillum occursum in angulum rejiciunt, quibus digressis recipiunt; non enim animo relinquendi deposuerant, sed deposita repetendi. Recenset Carthusianus de quodam Religioso, qui ad Purgatorij locum fuerat deductus, ibi mirari facis non potuit, cur tam pauci invenirentur Sacerdotes, considerato lascivè vivendi genere, quo tanta eorum copia tenetur constricta. Responsum ipsi fuit: Ne mireris, fili, vix enim unus est eorum, qui veram habet contritionem, idèque destituti dolore atque proposito in Confessionibus, quas obveniunt, non huc ad Purgatorium, sed Inferni barathrum descendunt. Ideo ibi erant paucissimi, quia vix aliquis talium habet veram contritionem: idcirco penè omnes hujusmodi aternaliter condemnantur. 3. Noviss. Idipsum etiam refert Petrus Cluniacensis. Et hoc non solum de Sacerdotibus intelligendum est, sed de omnibus illis, qui impunè vivendi habitu sunt depravati: quod peccatum in omni quidem hominum genere admodum grave est, gravius tamen in Sacerdotibus, ob majorem obligationem sanctè vivendi, quam eis venerabilis atque Angelica Ordinis dignitas imponit. Te igitur oro atque obtestor, per desiderium, quo ad paradisi aspiras felicitatem, ne reputes has admonitiones supervacaneas, aut scrupulosas, sed æternæ tuæ salutis necessarias: & cum te ad Confessionem paras, ne festines; commenda te ex animo ei, à quo juvari potes ad bonam præparationem, atque in primis cura, ut firmum concipias pro-

positum, ex quo in veritate potest affirmari, summam rei dependere. Vbi de salute agitur, nulla cura vel diligentia videri debet superflua.

CAPUT IX.

Quomodo Propositum istud se debeat extendere non solum ad peccatorum fugam, se etiam vitandas occasiones.

N Eedum omnia complexi sumus, quæ nexale peractis Confessionibus nascuntur mala germina. Latet sub aquis scopulus, multarum animarum naufragio infamis, ad quem incautè ac miserè alliduntur & hauriuntur: absit, ut hæc involvaris Charibdi. Quare observa diligenter, propositum hæcenus declaratum debere se extendere non solum ad fugam peccatorum, verum etiam ad eorundem occasiones & pericula, si sint proxima. Ut verò voces hæc (fortè peregrina & ignotæ) te non exterreant, præmonendus es, quo esse genera occasionum, Remotas & proximas. Occasio proxima est ea circumstantia temporis, loci, societatis, in qua quis constitutus à potiori incidit in peccatum, diciturque proxima, quia adeò vicina est, ut uno tantum passu distet à peccato. Occasio Remota ex vocatur, quâ homo raro labitur, etsi sæpissimè in illa versetur. Exempli gratiâ: Est qui toto anno solus cum alterius sexûs persona habitat iisdem in ædibus, & semel tandem carnali affectu victus succumbit, seque sædo contaminat scelere: hæc occasio respectu istius hominis est remota,

mota, quia in hac peccandi oportunitate tamdiu vixit, nec tamen lapsus est: quod si saepius, dum solus cum sola versatur, contingat, eum verbo vel opere Deum offendere, talis censetur in proxima vivere occasione peccandi. Hinc optimum est consilium, declinare occasionem remotam; nam, qui cavet laqueos, securus erit, uti in proverbij (11.15.) promittitur; non tamen vetant omnes occasiones, uti nec omnes vitari possunt. Praecepto autem jubemur fugere occasionem proximam, quando est voluntaria, & in nostrâ potestate posita, sive eam removendo à nobis, sive nos subducendo illi: atque ita, qui non habet tale propositum, non est dispositus ad recipiendam gratiam, quoniam non observat legem Dei integram, imò actu peccat, dum amat proximum periculum peccandi. Hâc positâ doctrinâ, quae est apud omnes Doctores indubitata, quomodo quis sibi temperet à lacrymis, consideratâ cæcitate tot animarum, quae immerse continuis peccandi occasionibus, absque animo ab ijs se avellendi, currunt ad Confessionem, ipsamque medicinam convertunt in venenum? Potestne quisquam sibi persuadere, eos, qui multis jam annis suspectâ familiaritati assueverunt, verum in Confessionibus habere propositum, non revertendi ad antiqua peccata, fugiendi certarum familiaritatem personarum, & se undequaque his laqueis extrahendi? Ecce, inquit, pergam uti illius consuetudine, & colere amicitiam, sed absit, ut in peccatum unquam consentiâ. Faciam id solum temporis fallendi gratiâ, non aliam ob causam: & de

necessitate fugiendi occasionem proximam, nihil penitus cogitant: imò mille fingunt praetextus, quibus eam evadant. Grande ajuunt, hinc erit ut scandalum, multamque vulgo loquendi praebet materiam, subta muratio; cum tamen hac ratione longè magis murmurandi ansam ex altera vivendi ratione capere soleant homines: imò citius, sinistrè sentiendi ac loquendi, amputaretur uno velut actu materies. Et hæc nempe ea sunt scandala, quae timentur, & partim ab affectu erga personas amatas, quo excedantur, somunt incrementa partim ab instigante damone, qui non permittit veritatis radios ad cor penetrare, ex Christi oraculo emissos: *Si oculus tuus scandalizet te, erue eum, & projice abs te: si unum tibi est, cum uno oculo ad vitam intrare, quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis, Matth. 18. 9.* quorum verborum hic sensus est, Tamen si persona aliqua ipsis esset charior oculis, cum tamen adverteris, inde tibi esse labendi occasionem, desere eam, atque repelle. Tæque quocumque etiam doloris sensu avelle, Erue eam. Melius est, occasione relicta salvari, quam eâ retentâ, atque sic identidem impiè obeundo Confessiones, non solum perdere occasionem, cui adhaereres *sed* & animam, paradysum, Angelorum ac Beatorum omnium consortium, ac denique ipsius Dei privati aspectum. Quod dicimus deis de ijs, quorum non est exiguus numerus, qui non modò obstinatum gerunt voluntatem, haec nunquam à se rejiciendi pedicas, quin & inde arctius sibi easdem adstringunt pro r-

ribus. Itaque domi suæ alunt, specioso obsequij nomine famulas, quas rectius dixeris animum prædatrices Harpyjas; & olim experturi sunt Furias infernales? nec tamen verentur dicere, non posse talem personam amandari ex ædibus, cum sit oppidò fida, atque utilis familiaris, cujus fides in rei familiaris cura & administratione adeò esset probata, magno domus emolumento; & quæ demum alia hujusmodi excogitare possunt effugia. Et sic existimant hoc sub excusationis velo securè se in sinu posse fovere viperam: quasi verò paradisi gloria nullo staret labore, nulloque veniret incommodo præmiàm illud, quod tantis expensis Carites omnes fuerunt adepti. An non, si furti ream haberes compertam, quam primùm domo ejiceret; nec deesset, quam ejus loco substitueres, rei domesticæ non minùs profuturam? & quomodo nunc eam, quæ non domat, sed animæ tuæ extremum affert exitum, andes sub tecto tuo tollerare? Gravius à Deo castigari merentur Confessarij, à quibus hi ipsi sine ulteriore examine absolvuntur, sive ob infirmitatem, sive quòd in eodem luto defixi hæreant, habentque ideo perniciosam compassionem, quam sibi ipsis quoque cuperent præstari, præbentes se duces cæcos suis poenitentibus ad præcipitium, in quod una cum ipsi devolvantur. Quid nunc prodest dicere: Confessarius me absolvit: si tu non es dispositus, non es absolutus à Deo, qui minatus est, se judicaturum justitias, hoc est, revocaturum se ad examè, & discussurum veluti judicium injusta, tales male institutos processus, absolutiones ma-

le factas, cum quibus ad Sacramenta admittantur nullo discrimine, peccatores publici, & peccatrices: cum tamen scriptum sit: *Nolite dare sanctum canibus: nolite projicere Margaritas ante porcos. Matt. 7. 6.* Et fortè multi confessarij nunc in inferna pœnas dant, non tam ob propria, quam aliena peccata, quorum se fecerunt participes nimia sua indulgentiâ. Memorat hujusce rei clarum exemplum Joannes Avila, celeberrimorum Magister, de quodam, cui post mortem se spectandum dedit Poenitens vanâ ac inutili expiatus absolutione, qui immortem & inconstantem exprobrans conventiam, severissimis verbis objecit: Tu pœnarum mearum, quibus apud inferos discrucior, auctor fuisti, ideoque mecum non nihil hinc recede: simul his dictis eum amplexus est, atque intea hiantis terræ barathrum, inter ventorum turbines ac fremitus, unâ secum abripuit. Quare sedulo discutias, quoniam ex forte tuum oriatur peccatum; An quia mulier illa domum tuam negotiorum causâ accedit: aut quia obsequij præstandi gratiâ à te vocata est: videturque præ alijs magis industria ac laboriosa? an quia conterranea tua, & propinquitatis vinculo, vel affinitatis, tibi conjuncta est? An quia eam tibi in sponsam destinasti? An inquilina, an ædium domina, an ad servitia conducta domestica? Quocumque demum titulo domum tuam incolat, ne te prava fillat affectio, studiosè cave. Pone aliquando securim ad radicem, atque excinde, fructisque permagnâ securitate, Divide, & regnabis. *Ejecit ancillam, & filium ejus.* Quod si durum hoc tibi vi-

deatur, memineris, quæ Deus Abrahamo dixerat, licet in dispari causa: *Non tibi videatur asperum super puero, & super ancilla tua. Omnia quæ dixerit tibi Sara, audi vocem ejus. Gen. 21. 12.* Si Confessarius tibi præcipit talem separationem, obtempera. Non est hoc ipsius, sed Dei mandatum, cui is ille solummodo agit interpretem, annuntians, quæ antea jam obstrictus eras, legem. Sapienter proinde egit S. Raymundus, illustre Dominicæ familiæ fides, qui, cum videret omnem suam ludi operam, & frustraneas esse admonitiones, quibus conabatur Jacobo Aragoniz Regi, cui à Confessionibus erat, persuadere, ut concubinam repelleret, non modò Abolutionem negavit, verum statuit, eo relicto se fugâ subducere. Quod consilium ubi regi suboluit, venit sub pœna capitis, ne quisquam fugienti navim suppeditaret. Verum vir sanctus fretus divino auxilio, pallium aquis instratum inscendit, atque non plus sex horis, vastum æquoris trajetum, ex Majorica Barcelonam usque superavit: Deo justam Confessarij severitatem inaudito & stupendo prodigio approbante.

Quòd si denique non esset in tua potestate, occasionem vel removere, vel ab eadem te abstrahere, teneris nihilominus cum eâ non commorari solitarius, neque fixo oculorum obtutu mirari, sed animum cogitationibus custodire liberum, mundumque à prava affectione, instare precibus è cælo vires sollicitando, aliisque huic negotio proficuis uti remedijs, quibus te illasum conserves. Alioquin tibi ipsi impones, & deplorabis serò te deceptum, quando

intelliges, quàm parum tibi profuerint alæ, quibus ad Confessarium adolare conlueveras, cum interea pedes tuos diabolus constrictos teneret laqueis occasionum.

Restaret hoc loco dicere, quòd, quantæ efficaciz oportet esse propositum in fugiendis occasionibus, tantam quæque vim præferre debeat in condonandis offensis, & resarciendis damnis, seu famæ, seu fortunis proximo illatis, exequendo id, si ex teipso nullum suspetat consilium, quod à prudente Confessario fuerit præscriptum; verum quoniam ista satis clara sunt, omitto præterea dicere. Id unum cupio observari, documenta hæcenus tradita, potissimum spectare lethalibus noxis gravatos, qui timorata sunt conscientia, utantur cum moderatione, & intelligant, quòd, quemadmodum non tenentur contrari omnia peccata venialia, ita neque concipere dolorem & propositum de singulis intra Confessionem; sufficit, si hoc fiat de uno illorum; & saltem intentionem habeant, non toties relabendi. Si verò nec ad istud animum tibi videantur posse inflectere, juvat, expecteris culpam asserere aliquam, ad cuius detestationem se plus sentiant esse dispositos. Verum utcumque hæc veritate nitantur, nemo tamen contentus esse debet, sed attendere, quòd etiam levia peccata non extinguantur, nisi per detestationem, & remaneant in anima, eamque debilitent, ac veluti tineæ cotidientes arborem, sensim ad irreparabilem casum disponant. *Qui servat modicam, paulatim decidet. Ecclesiast. 19.*

CAPUT X.

Proponitur Oratio dicenda ante Confessionem.

Recepta hæcenas tam de dolore, quam proposito tradita, nunc reducimus ad praxin, & hac Oratione veluti lac instillemus tyronibus, qui solidiori cibo necedum sunt assueti.

ORATIO.

Onnipotens æternæ Deus, cuius Bonitas est infinita, ineffabilis pulchritudo, immensa Majestas. Ecce coram te sto monstrum ingratitude. Tu me creati ad imaginem tuam: creaturas omnes ad meam obsequium produxisti: natus sum inter Christianos, ut veræ sanctæque fidei lumine fruerer: conservasti me in hanc usque horam, propulsasti tot animæ & corporis periculis, temporalibus atque æternis: adaptasti me in filium per Baptismum, meque toties participationem fecisti meritum pretiosi Sanguinis tui, per Confessionis & sacro sanctæ Eucharistiæ Sacramenta, te ipsum mihi in cibum præbendo: toties me ad poenitentiam vocasti, ac tanto me expectasti tempore, cum posses adversus me subito damnationis ferre sententiam. Redemisti salutem meam infinito tuæ vitæ pretio, dignatus amore mei fieri homo, & Homo inops & pauper, miseris, laboribus, omniq; injuriarum genere oppressus usque ad mortem, inter duos latrones exanimatam. Pro me contristatus es in horto, sudasti sanguinem; propter me vires & robur ho-

stibus tuis concessisti, ut te ligarent, pedibus calcarent, percuterent, veiant oculos, illuderent, vultu nque divinissimi spiritus lædarent. Propter me fustis flagellatus usque ad ossium denudationem, spinis coronatus, reprobatus a populo, atque homicida postpositus: propter me veste alba inductus veluti factus, condemnatus ad mortem, ipsamque crucem tuis met humeris portandam, in qua suffixus impiorum blasphemis & maledictis fustis oneratus, nemine commiserante, nulloque fomento, tres horas pependisti, stillante ex plagis tuis, qui adhuc supererat sanguine, ac demum inter acerbissimos dolores expirasti, desiderans longè plura pro me pati. Et nunc ego perverissimus peccator, non modò nullas pro tantis beneficijs, ac tanto amore gratias retuli, uti debebam, sed & tuam contempsi amicitiam, legem tuam pessumdedi, nihili faciendo tuas promissiones, labores, sanguinem, passionem & mortem tuam. Et cur? an emolumentum cuiusdam studio? & ut eo longo frui possem tempore? Hen! pro nihilo pedibus te calcavi, pro maledicta voluptate, cuius me pudet meminisse. Quis unquam Regi suo aded ingratus exiit, veluti ego sum Regi meo, Patri meo, Creatori meo, Benefactori ac omni Bono meo? si ego ab homine minimam particulam gratiarum recepissem, quales tu mihi largitus es, nescirem quibus modis meam ipsi contestarer gratitudinem; ac tibi pro ijs gratias agendi non modò curam nullam gero, sed te ipsum tracto tanquam meum inimicum. O peccata execranda! O ut illa nunquam perpetrassetem

trāstem: maledicta voluntas, cujus causa dereliqui fontem vitæ æternæ. O si elegissem potius mala omnia perpeti, quam te offendere: Agnosco nunc culpam meam ex tot indignis meis actionibus, infami ingratitude, & sacrilegâ prodicione, & dignum me omni supplicio profiteor in conspectu tuo. At nunc cum aliud mihi non supererat remedium, præter pœnitentiam, vellem tuæ Majestati à me offensâ satisfacere ingratius. Peccator tam valida detestatione, qualis unquam in humano corde exiit, tanta contritionis puritate, quam ullus Sanctorum fuit expertus. Desidero omnem hunc dolorem sentire, & humillimè à te peto: sed novi me indignum hâc gratiâ. Non sum dignus levare oculos meos ad te, teque vocare Patrem: verè indignus sum veniâ tuâ: Sed quid mihi nunc superest, nisi ut me ad pedes tuos abjiciam, & confitear meas iniquitates, tibi; supplex fiam, qui solus eas vales delere? Et si hoc non fui promeritus, meretur id sanguis tuus pro me effusus, merentur promissiones tuæ, quibus pœnitenti mihi spem fecisti. In illo confido, per has te rogo: Ne despicias me, Domine mi, etsi à te contemni nimium quantum fuerim promeritus. Ne respicias multitudinem peccatorum meorum, atque ingratitude meæ, sed magnitudinem infinitæ tuæ misericordię. Protestor, quòd plus quam omnia mala abominer delicta mea, amore tui, atque ex animo displiceat, quidquid deliqui contra te summum Bonum meum, Ens absque principio, infinitæ excellentiæ atque potentiæ: Et licet infernus non esset, aut paradisi

gloria, nihilominus summè odissem & damnarem peccata mea, solum quia tu ea odisti & abominaris. Scato nunc & propono firmissimè, cum tu gratia vitam meam emendare, & potius rerum omnium facere jacturam, quam te rursus offendere. Et quoniam novi, me tuo auxilio frui non posse, nisi occulores quoque malas devite, decrevi huc etiam fugere, nec me amplius tantis committere periculis excidendi tuâ gratiâ, quibus me alijs insipienter implicavi. Ecce in confirmationem horum omnium Confessionem instituo, & animam meam sacratissimo tuo Sanguine mandabo. Tu, qui nōsti beneficere pro malefactis, largire mihi gratiam, per sanctissimam tuam possessionem, ut dignè possim confiteri: adesto mihi in omnibus tentationibus, illumina mentem meam, corrobora voluntatem meam, constans permaneam in hoc animi meo decreto prius moriendi, quam te offendendi.

CAPUT XI.

Conditiones precipua, quæ comitari debent ipsam Confessionem.

Temporis nunc ordo postulat, ut postquam præmissi atque expoliti necessarias dispositiones Examinis, Doloris, atque Propositi, te manu ducam ad ipsum sacræ Confessionis tribunal. De primam quidem curam esse convenit eligendo Sacerdote, qui huic præest iudicio. Duo ille in hoc Sacramentum

SEGNE
CONGREGATIONES
INSTRUCI
Pœnitentia
Confessio
Parochia

stiner munia, Judicis, & Medic. Utrumque exigit, uti pater, integritatem vitæ, & sufficientem scientiam. In cæteris Sacramentis nihil obsunt Ministrum malitia & ignorantia suscipienti. At non ita se res habet in hoc Sacramento, ubi improbitas atque impericia Confessarij illud post se trahere solent: damnatum, quod Salvator indicat: *Sicacus cæco ductum præter, ambo in foveam cadunt, Matth. 18. 14.* Diabolo in locum unius animæ, hoc est, poenitentis, duæ cedunt in prædã, Poenitentis nempe & Confessarij.

In electione Confessarij ea diligentia adhibenda est, qualem cernimus in ijs, qui corporalis valetudinis studio improbè laborant, ut peritissimum nanciscantur Medicum, Ludovicus XI. Rex Franciæ uni, quem ex toto suo regno delegerat, in menses singulos decem milia scutorum pactus est, ut suæ invigilaret sanitati corporis, ac moderaretur. Sunt tamen modò permulti, qui non solum nullas in comparãdo sibi probato Confessario laboris expensas faciunt, verum etiam datã operã imperitum & inidoneum perquirunt, qui eos repretensionum loco blandè, adulatoriè tractet & excuset. Imò, ne & hic poenitens eorum inspiciat pravos mores atque habitus, quotidie propè mutant. Noli ita agere, si desideras confiteri benè. Ora Deum, ut tibi tuisque necessitatibus opportunum dignetur submittere, & quantum in te erit, stude eligere probatissimum, qui tribus his polleat dotibus, Doctrinã, Prudentiã, vitæque integritate. Vtere illò ordinariè, ut perspectam habeat veluti Medi-

cus non solum infirmitatem tuam, sed & naturam, inclinationes, repugnantias cognoscat, possitque mederi non modò presentibus plagis, sed & præservare à futuris. Cùm ad pedes illius te demiseris, noli cogitare, te versari cum homine, sed cum Deo per ministrum suum representato, qui vices istius gerit, atque auctoritatem, nec non potestatem habet te eximendi vinculis, nullius quantacunque potestate solvendis. Itaque veluti reus vincetus coram Judice, reverenter initium fac tuæ Confessionis cura, ut hanc binæ comitentur nobiles ancillæ Confessionem, quemadmodum Estherem lugentem, à quibus sustineatur, *Humilitas & integritas.*

Prima itaque conditio est, ut Confessio sit humilis: consistit autem ista humilitas non solum in reverentia interna & externa, modo supra dicto, sed etiam in modo confitendi humili & sine excusationibus. In hoc judicio partes agis Accusatoris, non autem advocati: idèque errata tua imminuere non debes, nisi quantum requirit veritas processus & informationis Judici aperienda, nempe Confessario, cujus est ferre sententiam. Multò minus culpa in alios rejicienda est, dicendo, nihil à te malè actum fuisse, te vi ab alijs adactum, malisque deceptum occasionibus: ac illecebris aut similia prætexendo velamenta, quibus non modò tua accusantur peccata, sed aliena quoque deteguntur, & manifestantur, ita ut sæpenumero in ipso actu Confessionis, fama honorque plurium quàm unius, aut tollantur, aut insigniter imminuantur, amissa apud animum Confessarij, quam prius:

F prius:

R. P. Segneri Instruct. Poenitentis.

prius habuerant, fide, extinctâ æstimatione. Ostende potiùs humilitatem istam, & fatere sincero corde, omnis mali te esse auctorem: *Ego sum, qui peccavi, ego impiè egi, ego iniquè gessi. 2. Reg. 24. 17. Ego illius sum reus criminis. Non culpam adscribo sodalibus, occasione, aut diabolo, sed propriæ meæ malitiæ: agnosco me peccatorem, & paratus sum ut talis facere pœnitentiam. Non solum autem oportet te humiliter loqui, sed etiam humiliter tacere, quando te Confessarius reprehendit, neque cum indignatione interrompere correctionem. Insani ac phrenetici signa pròdit, qui moribus invadit medentis manum. *Altera perversitas, ait S. Bernardus, medicanti irascitur, qui non irascitur sagittanti.**

Altera conditio requisita ad Confessionem, est, ut sit integra. Et hæc integritas consistit non solum in manifestatione omnium peccatorum mortalium, quæ post diligens examen memoriæ occurrunt, sed & numeri, & circumstantiarum speciem mutantium. Quod ad numerum attinet, oportet eum exprimere plenè, si ejusdem subit mentem recordatio; sin verò factâ indagine eum assequi non liceat, dicendum, quod vero similis judicabitur, absque elevatione aut Imminutione. Quod si nec istud ob nimiam copiam fieri posse videbitur, dicendum saltem, quanto tempore quis in his peccatis perstiterit, & quoties solitus fuerit ea committere. Exempli gratiâ: alicui personæ consuevi anno integro, sui que lapsus propè quotidie, vel in hebdomade bis terte; vixi per annum, inimicitiam intra me fovendo continuò inquirens rationem sumen-

di vindictam. In taberna mea mercatoria hoc anno semper studui parùm aliquid emptoribus decerpere. Si quid minus verò affatatur, circa malitiam voluntariam, remittentur tam ea, quæ in Confessione fuerunt exposita peccata, quàm quæ valente memoriâ fuerunt silentio præterita.

Ex circumstantijs eæ sunt indicanda, quæ mutant speciem. At quænam illæ, inquires? Non licet id paucis comprehendere, & tradere Regulam perfectam, quæ rem declaret, atque ab omnibus intelligatur. Dici posset, tunc peccata diversam contrahere speciem, quando ita opponuntur & adversantur rationi, ut notabilem videantur habere differentiam. Sed hoc ipsum clariùs tibi explicari desiderabis. Quod praxin concernit, existimo hanc posse asserti Regulam, quâ se quis multis exsolvat dubijs. Illæ circumstantiæ mutant speciem, per quas aliquis peccat contra diversas virtutes. Exempli gratiâ; qui occidit inimicum suum ferro, non diversam committit peccatum, quàm si veneno sustulisset, quia in utroque casu eandem nec diversam virtutem violat, quæ est justitia. E contrario, qui hostem in templo trucidat, aliud & distinctum peccat ab eo, quo eum in platea urbis obruncasset, propterea, quia non solum læsit virtutem Justitiæ, sed & Religionis. Non disticoor, hæc ipsam Regulam non ita esse universalem, ut non patiatur aliquam limitationem; sed quia parùm praxi subservit, libenter abstineo. Quod si nec ista sufficiant, quibus in notitiam venias circumstantiarum speciem mutantium, mecum sequere

SEGNE
CONCORDIES
INSTRICH
Pœnitentia
Confessio
Pœnitentia

quere consilium. Revela Sacerdoti id omne, quod juxta dictamen rationis videtur novam deformitatem superaddere peccato: & sic quietus es. Non est, cur quis etiam indoctus superfluis se hinc angat scrupulis. Confessarius interrogando supplebit ignorantiam? & nisi fecerit, aderit Deus, qui non exiget à te observationem eorum præceptorum, quæ citra culpam tuam neglexisti.

Id solummodo observandam est, curam exprimendi circumstantias, in nullo genere peccati majorem habendam esse, quàm in carnali, ubi diversi status peccantium diversam quoque malitiam annexam habent. Et hinc oportet explicare, siue persona soluta, an conjugata; an sanguine vel affinitate juncta; nullane præcesserit cognatio spiritualis, ex Sacramento Baptismatis vel Confirmationis; siue voto castitatis obstricta; fueritne peccatum cum ejusdem an diversi sexûs complice. Sed ne futor sum, spero, à tuamet conscientia suggerendum, si peccandi diversa in mentem venit malitia: satis erit, si monenti aurem accommodaveris.

Quod si deinde Confessarius scite peter, quanto tempore peccato deditus alicui vixeris, aut assuetudini inhæris, sincere & candidè responde: imò etiam non interrogatus edisserere, nullaque lege te urgente. Alià medicinà eget, longo temporis tractu inveteratus peccator, qualis erat Paralyticus ille, qui triginta octo annis jacuerat infirmus & languidus. Unde opus est peculiaribus documentis, quibus à relapsu inibeatur. Non contentus es dicere medico: Domine, hac nocte laboravi febris; sed ad-

dis insuper, tot jam sunt menses, quibus me febris nunquam deseruit. Et cur non etiam simili ratione te manifestas Confessario, si perfectam cupis obtinere sanitatem? Id, quod pro certo habes, certum pronuntia; de quo verò dubitas, ut dubium propone; & talia in ore appareant peccata tua, qualia inveniuntur in corde; Ne occasionem præbeas supremo Judici post hanc vitam corrigendi judicium hoc à te institutum, & retractandi obtentam malitiosè à Sacerdote Absolutionem, latâ sententiâ damnationis irrevocabili. Absque veritate hac Confessio non solum non est Sacramentum, sed sacrilegium. Non confiteri, malum est; pejus autem, sic confiteri, nec tunc medium ullum superest salutis. Hic ergo obfirmandus est animus, quemadmodum famosus ille belli Dux necessitatis motivo animabat milites: *aut vincendum, aut moriendum, milites est.* Aut superanda est verecundia, quæ vetat peccata sua aperire homini unico totius mundi, cui in nullo casu fas est quidquam propalare, qui compatitur, & medicinam offert, qui demum longè graviora exceptit; aut mors oppetenda, & quidem æterna. Alla erit confusio, quæ sine fine in inferno sustinenda erit ijs, qui revelare noluerunt delicta sua in Confessione, & modò insipientiam suam extremam maledictis execrantur. O quale telum erit, cor penetrans & lancinans cogitatio illa: levissimo negotio salutem poteram consequi, & non feci! O quæ amaritudo, furor & rabies animum discruciant? Forsitan te speras damnationis sententiâ evasurum, alio à te suscepto pietatis opere?

opere? non sufficit. Aut vincenda est verecundia, aut moriendum. Ne dicas, te jejunare: aut vincendum, aut moriendum. Non dicas, te flagris corpus tuum d'erberare: aut vincendum, aut moriendum. Non eleemosynarum largitiones prætere: laudabiles sunt, sed non sufficiunt. Postquam semel peccati vinculo te illigasti, ad eas redactus es angustias, unde te non extrices, nisi superatâ repugnantia, quæ te à Confessione absterret, aut animæ ferenda erit iactura. Nobilis quædam femina cæterum pia, & in eleemosynas adeo profusa, ut mater audiret pauperum, damnatis famuli cujusdam sui amoribus irritata, deduci eò se passa est, ut patrato scelere, factum inde in lacem editum enecaret. Impuritas atque silentium fecerant audaciorem, ut sæpius iterare flagitium non erubesceret. Mira res! quæ tantum animi habuit, ut scelus admitteret, non habuisse tantum roboris, confitendi, dum vixit. Perrexit interea in egenos esse misericors, quasi posthabitis tot sacrilegiis cælum invitum eleemosynis expugnatura. Sed fefellit ipsam sua opinio. Postquam è vivis excesserat, Filio suo vtro Religioso se spectabilem dedit, duobus stipata draconibus, à quibus miserè dilacerabatur, eumque jussit desistere orationibus; hætenus pro se perisolutis; actum esse de salute sua, jamque æternum arsuris ignibus esse adjudicatam: expositis simul criminum suorum origine, progressu, & sempiterni exitij sui causâ. Subjuxit denique, nisi mortiferum peccatum Confessione expietur, frustra esse omnia; nihil absque hac cetera conferre posse virtutum

opera, licet totius mundi opes distribuerentur inter pauperes. *Nullum bonum proficit, ubi virtus Confessionis deficit.* His dictis cum horrendo ejulatu abrepta est à draconibus, atque dispersa. *Collet. Ex. 32. de Conf.* Ita se res habet, Benevole Lector. Nunc ergo cum nolis, ut spero, æternum perire, necesse est vincere: pessunda omnem respectum, contemne erubescenciam, & sequere consilium precilissimum, quod tibi suggerit S. Bonaventura, *Lib. de puritate conscientie.* Quando Confessionem petagis, primo loco ea recense peccata, quæ majori tibi confusionem creant. Ita illustratorem reportabis de dæmone victoriam, quem sanctorum Patrum quispiam contempit Confessionalia obambulantem, atque verecundiam, quam peccantibus subtraxerat, pœnitentibus restituentem.

CAPUT XII.

Quid agendum sit Pœnitenti, post Confessionem.

Tamet si Deus malit exercere misericordiam, ad quam naturalis illius sua Bonitas inclinatur, quam justitiam, ad quam nostra ipsum vitrahit malitia: Nilominus quia & hanc & illam in se habet infinite perfectam, idèò ordinariè in gubernatione sua solet utramque consociare: ad eum serè modum, quo homo plerumque dextrâ promptius utitur quàm sinistra; sed cum opus alicujus momenti efficiendum est, utramque manum adhibet. Quare cum Deus in tribunali sacro impertit nobis iustitiam suam

(sua misericordiam, condonando culpam mortiferam, unâ cum pœna sempiterna, petit quoque ostendere suam iusticiam, exigendo aliquam satisfactoriam, qua vel integra vel ex parte pœna temporalis, quæ remanet post remissionem æternæ, expungatur. Hæc satisfactio, seu pœnitentia, ut communis solet appellari, est tertia pars præstanda à Pœnitente, estque integralis, non essentialis, juxta superius dicta. Ideo finita Confessione imitare Samaritanum illum, quem Christus à lepra mundatum, atque inde cum magna gratitudinis significatione reversum, tantopere laudavit. Recede paulisper in aliquem templi angulum, & sincero corde Deo gratias age, quod tibi benevolentissimè dignatus sit præbere, quod ipse proprio suo sanguine comparavit, nempe gratiam. Dispone te ad impostam pœnitentiam exequendam; qua in regiminum tibi suggero consilium. Primum, ut mox tibi poteris, eam impleas, quod fiet, ut securior sis, à te in statu gratiæ absque peccato mortali illam fuisse persolutam; alioquin non modò nullus erit meriti, sed quandam novæ culpæ speciem præferre videbitur, ac novum incurere debitum. Alterum est, ut majorem tibi à Confessario petas injungi pœnitentiam, Opera enim hoc nomine præscripta, & perfecta, plus sunt satisfactoria & meritoria, quàm illa, quæ proprio arbitrio suscipiuntur, atque hinc ceteris omnibus præponderant. Confessarij, sive quia patùm peccati gravitatem expendunt, sive quia timent, ne Pœnitentem à Sacramento absterreant, subinde sæc leves imponunt

pœnitentias pro ijs delictis, quibus olim sacri Canones constituerant severissimas. Quare noli esse contentus modicâ illâ, quam Confessarius statuit pœnitentiâ, quin potiùs auctarium ultro adicias, memor, quod in antiqua lege residuum holocausti ex ignibus, jussus esset Sacerdos ipsemet depositis primis vestibus transportare in locum mundissimum, ibique vehementiore flamma redigere in cineres. Quid hoc sibi velit, cognosce. Id quod ex pœnitentiæ holocausto velut imperfecto, residuum manebit, necdum completum, postquam mortalitatis vestimentum exueris, necesse erit absolvas in purgatorio in loco mundissimo, sed modo acerbissimo. His ita expensis, te ipsum animabis ad faciendos fructus dignos pœnitentiæ, qui triplici hæc comprehenduntur specie. *Levânio, Eleemosynâ, & Oratione.* Jejunij nomine intelligitur quælibet corporis castigatio, per quam DEO nostrum offertur corpus. Eleemosyna completur omnia opera misericordiæ proximo exhibita, quibus traduntur bona nostra Deo. Oratio involvit actus quoscunque ad Dei cultum directos, itaque Deo nostrum præsentat spiritum. Hæc si obtuleris, perfectum erit holocaustum, nihilque quod exolveras, remanebit.

 C A P U T X I I I .

Quibus remediis Pœnitens se præservet à relapsu.

Finis sinceræ pœnitentiæ est, non solum peccata commissa plectere, sed etiam præcavere futura. Quare veri Pœnitent-

nitentis est, præteritos errores non modo expiare, sumptâ de seipso vindictâ, verum etiam studiosè indagare rationes, quibus impostertum cadendi pericula antevertat. Nulla avicularum timidior est, & in vitandis laqueis cautior, quam que iisdem semel implicata, & non nisi maximo eluctata est labore. Si in hunc modum essemus compositi, opus non foret multis præceptis, quibus à relabendi consuetudine retraheremur, sed experientia testatur contrarium. Qui heresitit, vix paucis diebus se valet continere à peccato. Oportet itaque validè se præmunire adversus recidivam, per quam peccator in deteriorem statum prolabitur, quam erat, cum primitus peccaret. Præsertim cum diabolus, qui animam solus reliquerat, non in comitatus solet reverti, ut monuit Christus, referente S. Lucâ, Cap. 22. Sed adducit secum septem alios spiritus nequiores se, itaque res semper vergit in pejus, cum æternæ damnationis discrimine. Qui quotidie Inferni portas frequentat, easque pulsât & concutit, demum videbit apertas, seque infelicem illuc abripi inquitinam. At quibus nunc præsidij obtineri potest in bonis propositis constantia? Certum est, ad perseverandum in bene cæptis, opus esse peculiari Dei auxilio, qui vires & robur submittat resistendi, & modicum illud mellis, quod peccato admixtum est, respuendi. Eadem ergo adjuncta, quibus divinam opem nobis conciliabimus, opportuna quoque erunt ad consequendam perseverantiam. Sunt autem duo, Communio frequens, & Oratio.

Quemadmodum Deus in paradiso terrestris inter ceteras jucundissimas arbores unam plantaverat, quæ Arbor Vitæ fuit appellata, quod fructus illius novum identidem vigorem præberent edentibus, vitamque mortis experientibus, ita quoque in Ecclesiæ horro constitit Arbor Vitæ, & quidem divinæ, cuius fructus in anima vitam gratiæ conservent: & hæc planta est Sacramentum SS. Eucharistiæ. Inexcusabiles ergo sunt, qui rarò communicant, quando cadunt. Quid enim obtendant relapsibus surgendis, cum iudicio sistunt? an debilitatem, ex qua non licuit furem hostis infernalis impetum repellere? sed cur, Iudex objiciet, viribus tuis diffusis non confugisti ad eum, qui te posse confortare? quid ni ad sacrum te recepisti altare, meoque te pavisti? Corpori tuomet malo nutriris recusasti. Inique omnis evadendi via erit præclusa: *Omnia iniquitas oppilabit os suum. Ps. 106. 40.* Sic apparebit, quotquot damnati sunt, sua voluntate periisse, quando ex meta socordia neglexerunt præsidium adeo suave, ac facile, à Christo eorum salutem procurandam suppeditatum. Sed quid mirum? Christus, inquit S. Ambrosius, panem hunc instituit, voluitque esse quotidianum, & tot sunt, qui eo vescuntur semel in anno! prudenter idcirco ageret Confessarius, si ad inflammandam tepiditatem, frequentiore penitentibus præscriberet Communionem. Quid si autem Sacerdos id non injungat, esto tu ipse tibi medicus, & remedio hoc utere, accedendo ad mensam angelicam post singulos menses, & si potes, septuaginta. Ajunt, in summis montium jugis albos inveniri

inveniri lepores, propterea, quod nivibus alantur. Age tu id ipsum, & mundissimo hoc cibo utere creberrimè, nec dubita fore, ut brevi tempore candidissimo candore anima tua resplendeat.

Alterum perseverantiæ utilissimum subsidium est Oratio, quæ ut supra diximus, est universale instrumentum Providentiæ divinæ, cum, quidquid nobis vult largiri, id ferè omne petat à se precibus obtineri. Medium hoc est efficacissimum, ob multoties factam promissionem Salvatoris, qua nos certò exaudandos prædixit, si quid salutis nostræ necessariam esse nos postulaturi. *Petite, & accipietis. Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. Si quid petieritis in Nomine meo, hoc faciam. Omnia quaecumque petieritis in oratione credentes, accipietis.* Præterea nulla subest remedio huic difficultas: quid enim facilius esse potest pauperulo alicui, quàm elemosinam polcere, maxime ab opulento? adeoque ex hoc capite nequaquam erimus excusari. In nostra situm est potestate, conservare gratiam divinam, & non reverti ad peccata præterita, nempe assidue Dei opem efflagitando, magnâ fiducia atque animi demissione, quâ agnoscamus, non meritis nostris, si exaudiamur, esse attribuendum, sed ejus Bonitatis, ac promissioni summâ fide præstitæ. Ex neglectu Orationis, originem suam trahunt omnes lapsus. *Vigilate, & orate, & non intretis in tentationem. Matth. 26. 41.* Ex eodem fonte promanat inopia nostra: *Non habetis, propter quod non postulatis*, ait Apostolus S. Jacobus 4. 2. Debiles estis, quoniam non petitis vigorem: infirmi estis, quia pro

salute vestra supplices fieri dedignamini. *Non habetis, propter quod non postulatis.* Et hinc tanta est orationis necessitas ad consequendam salutem, ut, qui non se per eam Deo unquam commendaret, salvari non possit; quamobrem S. Augustinus censuit unicum esse medium, quo promereri possimus quodammodo finalem perseverantiam. *Alia*, inquit, *Deum dare non orantibus. sicuti initium fides, alia non nisi orantibus præparasse, sicut usque ad finem perseverantiam.* *Lib. 2. de bono perseverantia. Cap. 16.* Prima gratia confertur non petenti, perseverantiâ nemo absque oratione potestur. Adhæc quando vehemens nos impugnat tentatio, ex qua grave peccandi instat periculum, tenemur ad eam ad orationis asyllum confugere, ut qui eam negligit, ejusdem speciei culpam censetur incurere, ad quam tentatio impellit. Neque Divina solùm Bonitas exoranda est, sed & in vota vocandi Cælestes, salutis nostræ Mediatores, præcipuè autem sanctissima Deipara, cujus patrocinio tanta nobis obveniunt beneficia. Unde ei, qui literarum ignarus est, suaserim, quotidie recitet ter orationem Dominicam, ac toties Salutationem Angelicam, in honorem illibatæ puritatis Beatissimæ Virginis, inque gratiarum actionem sanctissimæ Triadi, à qua insigni hoc ornamento fuit nobilitata: postcendò deinde gratiam, per eundem intercessionem non delinquendî cogitatione, verbo, vel opere. Testatur Joannes Avila, multis hanc profuisse devotionem, multoque majorem retulisse fructum, quò frequentius per diem renovârunt. Illis, qui literas cal-

lent,

lent, subserviet sequens formula Divæ
se Virgini commendandi.

O R. A. T I O.

SAUCISSIMA Virgo DEIPARA MARIA,
quoniam non dedignaris esse refu-
gium peccatorum, ego infelix peccator,
summo tamen flagrans desiderio, post-
hac fideliter Deo servandi, suppliciter te
ex intimo cordis affectu rogo, per pre-
tiosissimum Benedicti Filij tui sangui-
nem pro me effusum, ad sis mihi hodie
potentissimo tuo patrocinio, impetra
mihi prius omnibus mundi malis obrui,
atquequam in unicum lechiferum pecca-
tum consentiam. Ah! ne permittas, O
Mater misericordiarum, ut unquam omni-
potentis Dei iram & indignationem ju-
sti Judicis in me provocem, mihi que
momentaneâ voluptate comparem æ-
ternos cruciatus. Erravi nimium densis
hactenus involutus tenebris: cupio san-
guineis deffere lacrymis, quod tam pa-
rum tuæ studuerim respondere Bonita-
ti, à qua tot gratis sui preventus, & qua-
meretur sur-me amari. Impetra mihi,
O benignissima Advocata, per maximum
meritorum tuorum thesaurum veniam;
& præstâ, obsecro, ut finito paucorum
dierum, qui mihi supersunt, numero in
hac misera vita, consequi merear tuo
patrocínio mortem sanctam, & patriam,
ubi & tecum lætari, tibi que æternum
gratus esse possim. Amen.

Verum quia Deus à suis creaturis exi-
git non solum ut orent, sed ut vigilent,
sive ut operam suam conjugant, & (ut
loquitur D. Augustinus) modicum id
conferant quod habent, & petant, quod
ipsis deest: *facere quod possis, & petere
quod non possis, Lib. de Nat. & Grat. C. 43.*

Propterea alia duo subsidia adhibenda
sunt, quæ nostram promoveant coopera-
tionem.

Primum est, Occasionum fuga. Sci-
mus, vasa vitrea quantumvis fragilia, ser-
ro etiam esse durabiliora, si illius per-
iculo subtrahantur. Idipsum experit-
tur, qui sibi diffidit, fugitque conversa-
siones suspectas, dissolutorum confor-
tia, refrænat oculorum licentiam, in-
recunda devitat colloquia. Ne dicas,
non subesse amplius periculum. Scipia
in his quoque occasionibus succubue-
runt sanctitate conspicui homines, qui
veluti columnæ videbantur stare immo-
biles.

Cogita nunc, quid de peccatore spe-
randum sit, qui cedit ut arundo. At
tanto jam tempore liber à peccato vixit.
Idèone te credis esse in peccabilem? Ces-
tè vas testaceum non inde robustius eva-
sit, quod longo tempore steterit illatum.
Ex argilla confiatum est; semperque man-
sit fragile. Incautior tange, & in stultum
dissillet. Nil ad lapsum deest homini,
nisi occasio, præsertim inermi ac imbe-
cilli, quia nec suis resistere valet viribus,
nec à Deo speciali auxilio protegitur &
adjavatur.

Denique ultimum præsidium perse-
verantiæ, petendum est ex nostra coopera-
tione. Expendendæ sunt, quas Fi-
des proponit, Veritates irrefragabiles &
veluti acres animo admovendi stimuli:
cujusmodi sunt, vitæ brevitatis, mortis vi-
cina, supplicia peccantibus parata.

*Memorare novissimam, & in æternum
non peccabis Eccl. 7. 40. ait Spiritus San-
ctus. Quis peccare præsumet, vivit per-
suasus fide, sibi moriendum esse, hoc est,*

se avellendum ab omni eo, quod charum habuit, ab amicis, parentibus, opibus, commodis, voluptatibus, denique à suo corpore sibi discedendum; hisque omnibus exatum cessurum vermibus incibus, succisà spe per totam aeternitatem, vel temporis concedendi ad bene operandum, quod neglexerat, vel remedij, quo admissos resarciat errores. Et hæc omnia jam jam in foribus stant. Paulò post dies illucescet, cujus tu non es supervicturus vespere; aut valens feram inchoabis noctem, neque insequentem aspicias vivus auroram. Vibratur ictus iste non modò in te, sed já jugulo immergi incipit, sic ut mors tergo inhaereat, antequam te premi sentias. Quid tunc proderunt tibi voluptates? quid honores? quid negotia & mercimonia? Quid non, cum migrandum erit, daturus es, ut nullum unquam commississes peccatum? Quanto redimeres precio paucas horas, imò momenta illius temporis, quod modò vanissimè dissipas? Quantum torqueberis, cum experieris, advenisse noctem, priusquam boni quid fueras operatus, ac promeritus felicitatis futuræ præmium? Et ita revera est: *venit nox, quando nemo potest operari. Ioan. 9. 4.* Quanta erit tribulatio, cum standum erit in conspectu tremendi Judicis, conscientia innumeris scædatà maculis, eritque reddenda ratio tam eorum, quæ malè acta sunt, quàm bonorum neglectorum, tot inspirationum, quæ surdis exceptæ fuerunt auribus tantæ ingratitude, infidelitatis, neglectus Domini Sanguinis in Sacramentis, ita ut exprobraturus sit, quòd cum ex nihilo

R.P. Segneri Instruct. Poenitentis.

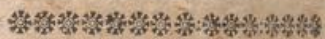
nos produxerit, nos cum pro nihilo postea ausi fuerimus conculcare pedibus, & diabolo toties post ponere. Quis non expavescet ad tremendum hoc iudicium, tot jam Sanctis in Ecclesia tremore concussis? Et quis nisi mente captus, audebit offendere hunc Judicem, ex cujus ore procedet ultima ac irrevocabilis sententia, seu vitæ, seu mortis sempiternæ? si ab eo maledictionis fulmine fueris percussus, qui poteris expectare amplius boni? Cumq; te damnator in carceri adjudicaverit, quis te inde extrahet? cujus ibi recreaberis visitantis alloquio, aut à quo capies levamentum? perpende nunc, qualis in eo statu futura sit desperatio. Os aliquod luxatum, suæque naturali sede motum, incredibilem excitat dolorem; quid animæ fiet, semper à centro suo, quod Deus est, avulsæ? accedente adhæc igne inextinguibili, à Divina Justitia in peccati pœnam succensso; atque hæc omnia sine fine, ita ut si maria lacrymarum profuderis, ne minimum quidem pœnarum, quibus subiectus es, extinxeris. Quis nunc erit, qui veritatis hujus luce illustratus peccare ausit, atque unicum voluptatis somnium nunquam finiendis emere tormentis? Miser Jonathas, cum se mortis reum audiret, ob violatum modico libato melle jejunium, quo parens exercitum obstrinxerat, subito percussus horrore exclamavit: *Gustans gustavi paululum mellis, & ecce morior. 1. Reg. 14. 43.* Quid futurum est, quando gustatam dulcedinis guttulam, longè maxima excipiet amaritudo? mors perennis? mors in igne? in igne, qui nunquàm extinguitur? vellés-

G

ne

ne noctem unicā inter succensæ fornacis incendia exigere etiam torius mundi delicijs potiundi gratiā? Haud credo. Et tamen longè majori te exponis periculo. Quis scit, an non primum quod committis peccatum, sit quoque ultimum? & non jam arcus intentus sit, qui te fulminet? Fieri poterit, ut, cum ad vomitum reverteris, tempus te confitendi deficiat, aut necessario dolore careas, & proposito, ut ingratitude tua divinæ Misericordiæ fontem exsiccet, adeò, ut indignum te reddas auxilio, quo adjutus in vitæ limine facilè dæmonis superare impugnationem. Dices: fortassis non ita eveniet. Sed quid si hoc contingeret, quid te fieret? Quot præcesserunt jam, qui hanc ipsā cantilenā sibi blandiebantur: Non ita eveniet; & modò sentiunt ita evenisse, ardent nunc, & ardebant sine fine? An tu unquam in venditione aut alio contractu centum Scuta alienæ fidei crederes, nisi cautio tibi majorque securitas præstita esset, quàm tu modò habes, quòd non sis moriturus in peccatis? Quis damnatorum apud inferos reperitur, qui non hoc ipsum olim dixerat: Fortassis non ita eveniet? Nullus unquam Christianorum præceptum in barathrum illud ruit, qui verè crederet, se eo infelicitatis posse prolabi. Nemo non in ore habuit, Confessione me mundabo, salvabor. Tu elige, quod turissimum est; Quid enim oberit, vitam securæ conformare Regulæ? Si vis ad vitam ingredi, serva mandata. *Matth. 19. 17.* Si vis effugere infernum, En via: Observa legem, præcepta Domini Dei tui.

Longè verò præstantissimum remedium est adversus peccatum, si hoc ipsum vivā fide attentè inspiciatur; ad eum modum, quo scorpio ipsemet venenat fieri solet medicina. Efficientes hoc sequentes considerationes.

CAPUT XIV.

Gravitas peccati representata Penitenti, quæ sibi caveat à relapsu.

Debet quis intelligi? ait Psalmista. *Pl. 18. 13.* Quis est, qui intelligat, quantum malum sit peccatum mortis-rum, & quis descendit in hoc mari ad malitiæ fundum? Quòd si nullus intellectus vel humanus vel angelicus eò ulque possit pertere, nihilominus necesse est pro vitibus conitari, ut quantum licet, tanti mali habeatur notitia, ex qua maximus consequatur horror & fuga, præferreim cum omnes, qui potas huic hosti pandunt, & intra animum recipiunt, in eo fallantur, quòd vulum illius non inspiciant, atque examinent. *Omnis peccans est ignorans.* Unde quàm sæpissimè in sacris paginis peccatores appellantur stulti, insipientes, qui intelligentiā privati, non agnoscunt id, quod agunt. *Nesciunt, quid faciunt.* In hunc finem instituimus has consideraciones, quibus adjuvari poteris tam ad commissa seriò detestanda, quàm cavenda ea, quorum facilius esse solet repetitio, nisi robusto animi decreto præmittis

aliarum. Primum considerabimus peccatum in seipso, deinde ejus circumstantias, denique poenas.

Quod omnium maximè horrendum inest mortali peccato, eique quaedam infinitam affert malitiam, est, quòd sit injuria Deo illata & contemptus Majestatis infinitæ. Unde sequitur, ut quantum Deus amari dignus est, tantam mereatur peccatum abominatorem, per quòd offenditur; & quemadmodum Deus nunquam amari potest, quin semper omnem excedat amorem, ita nemo unquam adeò peccatum execrabitur, ut non majore dignum sit odio. Injuria ista non est vulgaris, sed cum quadam comparatione instituta, quòd multò magis aggravat malitiam. Ideo quando homo ad peccandum instigatur, in uno quasi latere Deus assistit, eumque præceptis suis exhibitis dehortatur: *Non facias quòd iniquum est, non furaberis, non machaberis.* Hinc præmium servatæ fidei demonstrando, illinc minando supplicium æternum transfugæ, & hosti capitalissimo decretum. In opposito latere adstat dæmon, manu exhibens atque afferens voluptatis illecebram: & quid refert, ait, offendi Deum? esto, ipsi displiceat, tu interim quòd lubet, fac; de satisfactione postea cogitabimus. Peccator ergo cum persuasus consensum præbet, tergum Deo obvertit, & opere ipso in hunc modum Deum alloquitur. Nulla mihi tui cura est, nec pensi habeo beatitudinem tuam, non me infernus terret, aut indignatio tua; faciã, quòd mihi arridet, ac in dæmonis gratiã meã obsequar voluntati. *Quis est Domi-*

nus, ut audiam vocem ejus, Exod. 3. 2. Hic sensus est cujuscunque, qui in peccatum præceptis tuit; & licet eum verbis cum Pharaone non exprimat, factò tamè ipso id ipsum profitetur, inferendo Deo tantam injuriam, cui excipiendæ infinitæ tolerantia virtute opus est. Vide nunc magnitudinem malitiæ, sub unico peccato mortali latentem. *Deus omnipotens postpositus vilissima voluptati, à miserabili creatura.* Vide, quid comprehendat offensa, qua peccator injuriosissimis rationibus invadit & contemnit Deum suum, qui, ut loquitur Daniel, *delinquit in omnibus.* Illum contemnit ut Legislatorem, renuens subesse ejus, quæ statuerat, præceptis. Contemnit Dominum, negato obsequio. Contemnit Finem ultimum, nihili faciens beatitudinem, benignissimè sibi promissam. Contemnit Deum, tanquam Creatorem, suam substantiã; quam ab ipso accepit, intellectu, ingenio, libertate, adversus ipsum utendo. Contemnit Redemptorem, nulla habita ratione effusi pro se Sanguinis, mortisque tolerata. Contemnit Judicem, cujus se horribilem sententiã; penarumque severitatè, nihil extimescere demonstrat. Contemnit Amicum, non curando ipsius benevolentiam, & averlando oblatam gratiã. Contemnit Patrem, renuntiando juri hereditatis, & respuendo dignitatem filij. Contemnit misericordiam, quã sibi spe veniæ ad liberius peccandum viam sternit. Contemnit Bonitatem, obijciendo divino obrotui peccatum, quo nihil ipse habet exosius. Contemnit Dei omnipotentiam, quam suis famulari actionibus cogit, severissimè prohibitis. Contemnit Justitiã,

cum nihil moveri se sinite tot vindictæ exemplis, quæ in castigandis mundi flagitijs edidit, Contemnit ipse Providentiam, subvertendo ordinem ac finem, ad quem nos dirigit, Contemnit ejus æternitatem, quia si Deus, magnitudo, gloria, regnumq; ipsius possent aboleri, jam nunc ad nihilum redigeretur à peccato, Denique cetera omnia Dei contemnit Attributa *delinquit in omnibus*. Omnia naturæ dona & gratiæ beneficia à Deo accepta, In eundem veluti hoste convertit, ad eum ut, quotquot in Deo resplendent perfectiones, quot favores generatim ac particulariter indulti (publicè æquè ac occultè) sunt, tot genera malitiæ inveniantur in peccato, nempe innumera ac infinita. Atque hæc considerationes neutiquam firmissimo veritatis fundamento sunt destitutæ. In hunc sensum conspirant omnes Ecclesiæ Doctores, exponentes atrocitatem injuriæ, quam peccatum Deo infligit. Et hoc, quod amplius est, asseverat in sacris literis Spiritus Sanctus, ponderans enormem contemptum æternæ veritatis sententijs, & efficacissimis verbis detestando. Conqueritur Deus per Isaiam, se irrisum ab ijs, quos in altum evexisset. *Filios enutrivit, & exaltavit, ipsi autem spreverunt me, Cap. 1. 2.* Alio in loco exprobrat factum atque animi tumorem, verius delirium illius, qui ausus erat impudenter Deo obistere. *Cognovi insaniam tuam contra me, cum fureres adversum me, superbia tua ascendit in aures meas, Cap. 37. 28.* Ad Romanos scribit Apostolus, à peccatore omnium amabilissima contemni Dei Attributa: *an nescis, quia divitas bonitatis ejus, & patientiæ, & longanimitatis contem-*

nis? Cap. 2. 4. Ecclesiasticus addit: *contempserit timorem Dei Cap. 49. 6.* Apud Ezechielem legitur: *contempserit iudicia Dei, Cap. 1. 6.* Dolorem suum per Hieremiam significat, se ab Amatoribus suis fuisse falsitè, irrisum & contemptum: *Quomodo si contemnat mulier Amatorem suum, sic contempserit me Domus Israël, Cap. 3. 10.* Paulus à peccatoribus Filium Dei pedibus proteri, asseverat. *Qui Filium Dei concubaverit, Hebr. 10. 29.* Profanari ejus sanguinem, *quis sanguinem testamenti pretium duxerit, vituperari ejus gratiam, Qui Spiritui gratiæ contumeliam fecerit, Recovari crucis supplicium, versus in crucifigentes sibi metipsum Filium Dei Hebr. 6. 6.* Libidino haberi, & contumelios appeti. *Et ostentus habentes, Testimonia hæc omnia satis apertè ostendunt, quanto pecc Deo offendatur mortali culpa; quæ si bene expendantur, neminem non permovent, ut ad stipule tur Beatæ Cathariæ Genentis, læpius affirmanti; Quod, si hic mare igneum ebulliret flammis, illic mortuorum stare peccatum, neminem fore crederet, si saperet, qui non protinus caeli saltu se in flammis injiceret, nullèque ignitis innatere fluctibus, nulla in litus evadendi habitâ sollicitudine, ne ab infami hoc monstro corripere tur. Nunc intelliges, quam ob causam Filius Dei fieri voluerit Homo, suamque Majestatem ad eum profundè demittere in ignominiarum & tormentorum abyssum, Exinanivit semetipsum, Satisfieri Deo non poterat etiam pro unica lethali noxa, abique ejusdem meritis, Statue in una balança solum peccatum, (stateram intelligo non terreni, sed quod è cælo venit Sapientis judicii)*

SEGNE
CONCILES
INSTRUCH
Poenitent
Confessat
Parochi

judicij) in alterâ congere, quidquid bonorū operum usquam à Sanctis fuit præstitū, labores, lacrymas, jejunia, elemosynas, orationes, Martyrum sanguinem, uadecim millionum, quos Ecclesia & supra numerat, Angelorum ardentissimā charitatem, eorūque Regine sanctissimæ Virginis merita. Hæc omnia in unū collecta fascem, nunquam unicum peccati mortalis pondus æquabunt. Imò si Deus tot procreasset mundos, quot stellæ fulgent in firmamento, eorūque meritis impleret Sanctis, qui in corporibus affligendis, orationisq; studio essent assidui; nec pro minima talis peccati culpa satisfacerent. Omnia eorum, atque innumeralium aliorum opera appensa juxta peccatum levissimum ex mortalibus, minus præponderabunt, quam arena granum cum vastissimo monte comparatū. Æqualitas tanto pondere petenda erat ex Cruce Christi, ejusque clavis & flagellis: Tantum debitum non nisi ejusdem sanguinem expugni potest, cui solvendo impares sunt omnes mundi thesauri, quibus etiam nec aquæ guttula tot annis ab Epulone divite inter inferni incendia æstuante desiderata, posset impetrari. Miraris ista? Et ego multò magis obstupescō, inveniri adhuc hominem, qui affulgente hæc certissimæ veritatis luce, audeat peccare! Fidem profiteri Christianam, & tamen vivere, ut passim vivitur! aut nomen est exuendum, aut alij induendi sunt mores.

Hæc umbra est horrendæ malitiæ, quam peccatum mortiferum continet in se ipso spectatum; sed quantæ erunt tene-

bræ, quas inducunt ejusdem circumstantiæ? Quis est ille, qui se audeat opponere Creatori suo: qui contradicit Patri suo, ac tanta libertate ipsius infinitæ Majestatem contemneret vilissima terræ gleba, inquit *Isaias, Testa de Samijs terra. C. 45. 9.* Non solum est homo originem suam trahens ex limo, ac rursus in pulverem resolvendus, coram Deo apparens tanquam non esset, sed quod plus est, summis à Deo cumulatus beneficijs, creatus infinitâ potentia, ineffabili conservatus providentia, redemptus maxima charitate, extremis doloribus, in filium adoptatus per Baptismum, toties ad participationem Sacramentorum admixtus, lactatus sanguine & divinissimo pastus corpore. Et fieri adhuc potest, ut homo talis peccato se contamineat? O horror! Si Tartarus, Sarcenus, aut inter densas Idololatricæ tenebras educatus, tale quid perpetret, videri potest excusabilis error: si inimicus meus malodixisset mihi, sustinuissem utique *Pf. 54. 13.* At illudne præsumat Christianus? *Tu verò homo unanimes, dux meus, & notus meus, qui simul mecum dulces capiebas cibos?* Quòd verò tale quid perpetret is, qui hausit Spiritum Dei sui, qui sub vexillo Christi Jesu militat, familiaris & domesticus, accumbens toties ad eandem mensam cum Domino suo, id sanè ferendum non est. Sapienter pronuntiavit S. Augustinus, Infidelem, cum peccat, mereri infernum, Christianum verò dignum esse, cui novus instruat focus, qui veluti *Babylonica foenax succendatur septuplino,* tortores adjungantur septuplici ferocitate crudeliores, tantūque auctiores

cruciatu, desperatio cetera que diabolice carnificinae majores presentibus accumulentur.

Sed forsitan Christianus peccans, id facit plerumque necessitate compulsus, sive vitæ conservandæ gratiâ, sive honoris gradum aliquem consequendi, & dominatum. Id ipsum est delinquere, nullo inde consequente lucro. *Violabant me propter pugillum hordei, & fragmen panis.* Ita desente, Dei nomine, Ezechiele. c. 13. 19. Sapientissimè levissimam ob causam Deus offenditur, ex qua vix quisquam præsumeret molestus esse homini: Abijcitur Dei gratia miseræ voluptatis studio, aut tenuissimi lucelli, cui obtinendo vix aliquot expendentur nummuli. Eo nempe progressa est jam cordis nostri malitia; Non vetetur Domini sui conculcare honorem, ejus refragari legibus, nihil facere universa beneficia, & quantum valet, coronam ejusdem capiti detrahere, nulla adhæc urgente necessitate, aut impellente violentiâ, sed solius incitante cæcæ voluntatis stimulo! *Odio habuerunt me gratis.* Jo. 15. 25. An non tanta flagitia rursus vibratis è cælo ignibus cum Pentapoli mererentur excindi, aut subito terræ absorberi hiati?

Si extra Dei conspectum committeretur crimen, videri posset non nihil injuriæ gravitas imminuta. Sed quis ille locus, qui Dei oculos omnia terrarum comprehendentis spatia subterfugiat? In facie ergo & in oculis ipsius delinquimus, & ipso opere ita Deum alloquimur. Tametsi præsens assistas, nec te lateant intima animi mei sensa, sermones, quos profero, audias, tuique oculi mundissimi horreant

intueri malefacta mea, nihilominus te exequor. Nihil refert, est vifa displicent: satis mihi est, hominum non observari oculis; an à te conspiciantur, nihil me angit. Tantum audeo in Dei conspectu vilissimas terræ vermiculus! Et quis reorum non timeo in præsentia Judicis facinus admittere? Quis rebellium, domino suo audiente, non refugit sedulè tractare consilia? Sola Dei Majestas causas habet conquerendi de subditis, qui in conspectu illius non extimescunt irare Domini sui indignationem. *Populus, qui ad iracundiam provocat me, aut faciem meam semper.* Is. 65. 3. Non alioque singulari emphasi dixit, *semper*. Pondera istud quomodo tempore ad tam gravem iracundiam fuit provocatus? an forte cum nos affligeret, & castigaret? Non enim solummodo, sed *semper*; hoc est, eo ipso articulo, quo torus est in conferendo, quidquid habemus, unde ad obsequium suum nos excitet; quando vitam protogit, quâ ita conservat, tanquam in momento singula primitus conferret, quando vitia porrigit, vestimenta suppediat, quando mille etiam interna arcei discernit; in ipso tempore, quo nemo nostrum illius offendendi auderet admittere cogitationem. Superando ingratitude ipsam belluarum ferociam, quæ non solent ea laceffere, à quo pascuntur. Imò cum vilissimus homuncio ex se ipso vires non habeat, & facultates offendendi nominat, quid agit ingratiſſimus? Ex ipsiusmet Auctoris manibus sibi eas vendicat, inique potentiâ, sensibus Internis, & eternis, sanitate, formâ, amicis, opibus à Deo concessis, veluti armis, Deum idemdem

oppugnat

SEGNE
CONCORDIA
INSTRUCH
POENITENTIA
CONFESSIO
PAROCHIA

oppugnat. Si vel umbra tanti facinoris terreno regi accideret, an non barbaram inhumanitatem, sine fine execrarentur annalium Scriptores? Quis ergo non jam illum generis humani dicat opprobriū, iniquitatis Prodigium, portentum ingratitudinis, cum quo sibi communitatem naturæ intercedere omnes erubescerent mortales? Et tamen, quantum inhumanius quotidie tractatur Deus, vix ullo sentiente facti remorsum? Justas exclamandi rationes habuit, qui dixit: *Vidi pravaricationes, & tabescebant.* Ps. 118. 158. Si vel modicum quid de hac veritate degustāsses, profecto non solum non auderes ullum patrare peccatum amplius, verum etiam cum peccantem cerneres, cor tibi dolore rumpi necesse foret.

Ex hac malorū sentina, qui alij fructus redundare possunt in animā, quā pestilentissimi? Revocantur ij ad septenariū numerum, sūntque capita totidem septicipitis illius draconis. Primus itaque peccati pestilens fructus est, Divinæ gratiæ amissio, adeo pretiosa, ut ejus redimendæ gratiā Dei Filius proprium expenderit sanguinem. Hunc inestimabilem thesaurum dissipat & profundit peccator, insipientiā longē majore, quā si infans nobile gemmam tucibus permutaret. Hæc exuta gratiā adeo deformis existit anima, ut salvā vitā aspici non possit. Viderat aliquando dæmonom S. Catharina Senensis, uti memorat in suis Dialogis, tam horribili specie, ut mallet nudis pedibus solum carbonibus ignitis stratum inambulare usque ad diem extremi judicij, quā rursus in eundem desigere oculos, ne tamē, ut ipsi significabatur à Christo, prout in

se ipso est, seditate aspexerat, sed extrinsecam duntaxat ejus imaginem. Et hæc monstruosa facies orta est ex unica mortali noxa, ea sola in stygium titionem transformavit illum, qui prius lucidum radiabat sidus in cælo. Expende nunc, quo in statu versetur anima, non uno duntaxat, sed inumeris gravissimisq; peccatis constituta, Deo que inimica? Quis satis explicet, quā abominanda purissimis illis videantur oculis? quā sancta & fatentia illa sint ulcera? Affirmat eadē Virgo sancta, quod existens Senis, sibi ex ipsa urbe Romana peccantium quorundam fetorem afflatum perceperit, fueritque visus intolerabilis. Considera, quam mephitim exhalent coram Deo, tabe malitiæ consumpti peccatores? Certum est, neminem reperiri, qui tantoperè viperarum, bufonumque nidos abhorreat, quantum Deus averlatur peccatores. Interea pavonum more inflati vestibus, capillis, totiq; corporis habitu superbiunt. Osi aspicerent graveolentes suas animas, quas inclusas corpori circumferunt, quā se ipsos exhorrescerent! Merito Salvator eos appellavit sepulchra dealbata: foris apparet marmor candidum, & superba inscriptio, intus verò recondita est sanies & putredo.

Alter peccati mortiferi fructus est, quod privet animam jure Filij Dei. Sanctus Spiritus ita inhabitat Justorum animas, ut, si per suam immensitatem ab ullo loco posset abesse, ijs tamen specialem suam præsentiam nunquam subtrahatur esset. Quare unitas sibi hoc vinculo gratiæ, evehit illas ad dignitatem adoptivæ filiæ Dei, faciendo eas participes quodammodo

dammæ-

dammodo Spiritus Sancti; itaque hac ratione earum opera & actiones ex infimo naturæ gradu attollit, ut minima operatio bona hominis, extra statum peccati mortalis constituit, tantum valeat, quantum cælestis gloria Paradisi. Porro sublimis Spiritus Sancti prærogativa perditur unico peccato; & eadē anima, que modò erat filia Dei, repente degenerat in filiam diaboli. *Vos ex patre diabolo estis.* Io. 8. 44. ait Salvator, similes effecti demoni per culpam, quemadmodum filij patris similitudinem referunt per naturam.

Qui autem filius non est, eidem neque competit hæreditas; & ecce tertius peccati fructus pessimus, jus omne paradisi adimit, ac nobilissimam hæreditatem, præparatam à Patre nostro cælesti, extinguit. Quis satis exprimat, quanti fiat, unus Monarchæ nominari hæredem! quantum honor iste parit æmulationem! Primogenitus familiæ sine comparatione antefertur omnibus, & honoratur, ipse enim regni est hæres; Nec ullus erit tam stolidus, qui cum Esau hunc titulum fratrum alieni cedat, illectus pulvis edulio. Confer nunc cum cælo terram, & videbis, quantum major sit stultitia peccantium.

Quartò peccatum privat hominem omnibus meritis, ante acto tempore collectis, aded, ut si centum annis in summa asperitate vitam traxisset, veluti S. Romualdus; cum Eusebio viginti annis ferreâ oneratus catenâ incessisset; cum Jacobo penitente annos quatuordecim vivus sub sepulchro latuisset; quadraginta supra columnam steterisset, exemplo Si-

meonis Stylitæ; plures ad fidem adducisset populos, quam Apostoli, illustiores excepisset revelationes, quam Prophetæ; plus sanguinis fudisset, quam omnes Martyres: accedente solâ lethali noxiâ, universa hæc perirent merita, ita ut in cæli statu moriens, nõ plus ex illis perciperet emolumenti, quam si nihil penitus boni fuisset operatus, *Omnes iniustitias tuas, quas fecerat, non recordabuntur.* Ezech. 16. 24. Civis quispiam, qui impigro labore vineam excoluit, jamque sub Autumnum lætus liberalem expectat vindemiâ, cum repentinâ grandine videt spem omnem everfam; Mercator, qui ex ultimis mundi finibus navem auro onustam advexerat, sed sub ipsum portus ostium coortâ tempestate fluctibus haustam intuiti cogitur, potest quandam lacrymis suis referre speciem jacturæ illius, quam peccatorum afferre solet. Certum est, Amicos Jobi ob longè leviorē casum, septem diebus hæsisse obstupefactos, & nec verbum potuisse proferre.

Quintus peccati fructus est, que homo singulari Dei protectione nudatur. Nulla unquam mater exitis, que tenerum suum infantulum tanto complecteretur affectu, quanto Deus constringit amore animam innocentem. *Quomodo sic miser blandiatur, ita ego consolabor vos;* ita olim locutus est per Isaiam c. 66. 13. *Afflitus, defendit, dirigit, brachijs sustinet; ad nbera portabimini.* Continuis cor fovet inspirationibus, mentē illustrat, inflammatur voluntatē, insolito confirmat robore, quò facilius suam operetur salutē. E contrario, qui peccat, his spoliatur, si non omnibus (Deus enim semper sufficientia relinquit

relinquit auxilia ad recuperandam salutem) certè majorem partem. Et quemadmodum sol est omnibus oriatur æqualis, bonis ac malis, ut ad ejus lucem se dirigere, & membra calore animare valeant; ita tamen non in singulos pari beneficentiæ gratiæ suæ effundit thesauros: itaque difficilius efficitur salutis negotium; dominantur sensus, hebetatur ratio, & indies magis magisque infelix cedit in sultibus, ac tandem ex uno in alterum ruit peccatū, donec longā culpæ serie fluminis instar post varios anfractus deivoivatur in abyllum.

Sextus fructus est, reatus æternæ damnationis ad inferos, quæ propria merces est peccati. Quamprimum culpa admittitur, peccantis nomen mox è libro vitæ eliminatur, & tali percusso fulmine eidem inter flamas paratur locus. Interea quo ad sententia detur executioni, peccator hæret suspensus, & verè differtur solummodo pœna, quia ad genium interim suum utitur libertate, quæ tamen paulò post, & ex satis libera custodia, in arctissimū abripitur carcerem, incendio, rancore, ac rabie horrendum, ubi mors nulla, ut semper hanc sibi ipsi in tormentorum æternitate efflagitet.

Septimus denique peccati fructus est, quod non modo peccantem damnationis reatu adstringat, sed re ipsa in barathrum præcipitet, si ante excessum ex hac vira culpam poenitentia non expiaverit. Invenire animam immenso quodam gravatam pondere, à quo ita prematur, ut nisi Deus post mortale peccatum suam motus pietate, tanto humeros levaret onere, quamprimum demergeretur in locum tor-

R. P. Segneri Instruct. Poenitentis.

mentorum, veluti in proprium suæ gravitatis centrum. Atque hi sunt partus cuiusvis peccati mortalis. Interea pergunt peccatores more lusorum, qui in lusa exponunt sorti literas cambiales, nec advertunt, quid perdant, & propterea animosè provocant fortunam: verum agnoscant tandem, & cum infelice illo rege exclamabunt, omnia perdidimus.

Restat nunc, ut sub oculos quoque tibi statuam peccati supplicia, unde conijcias monstruosam ejus malitiam. Duo sunt maiorum genera, unum culpæ, pœnæ alterum; sed inter utrumque tanta est differentia, qualis est inter umbram & corpus solidum. Peccatum enim verissimè malum est, pœna verò non nisi instar umbræ se habet. Quare quemadmodum ex umbræ longitudine cognoscere licet turris altitudinem, quæ umbram emittit (præcipuè sub meridie, quando è directo sole respicitur, ac minorem seipsa umbram efficit) sic ex supplicio metiri possumus magnitudinem iniquitatis, eoque magis, quòd constat, à Deo infinito intervallo minorè meritis statui pœnam. Ut paucis completamur materiam hanc amplissimam, inspiciamus pœnam, quam Divina Justitia expetiit primò ab Angelis, ac tum ab homine, & deprehendemus in eà, quòd ultro ac liberà voluntate Christus Jesus onus Divinam Justitiam placandi, in suos susceperit humeros.

Quis assequi poterit, quàm imensum sit odium, quo Deus averfatur peccatum, quòd ob unicum delictum ad inferos præcipitaverit innumerabiles cæli Principes, naturâ Spiritus purissimos, immortales, summâ intelligendi vi præditos. po-

H

tentia

54
 tentiâ ac fortitudine superiores quacun-
 que inferiore creaturâ , ad eò ut terreni
 Reges digni non sint unius illorum dici
 mancipia ; & tamen ob unicam culpam
 cogitatione admissam sempiternis igni-
 bus adjudicaverit , nulla habita ratione
 nobilitatis, neque præconiorum, quibus
 Deum essent celebraturi , si in gratiam
 fuissent recepti; posthabitis damnis, qui-
 bus velut rebelles Ecclesiam affecturi es-
 sent; Non obstante bello perpetuo adver-
 sus Dei gloriam; non curatis blasphemijs,
 hominumque perversione. Memorabile
 fuit prælium illud ab Historicis relatum,
 in quo quinque reges uno conflictu oc-
 cubuerunt , inter quos fuit Sebastianus
 Rex Portugalliæ. Vix fidem invenit a-
 te nostrâ tragicum facinus, quando An-
 glia Regis sui caput securi à carnifice vi-
 dit præcidi, supremo humanæ instabili-
 tatis documento. Sed quæ comparatio
 paucorû mortalium etiam Regum, cum
 strage immensâ tot Angelorum, quorum
 singuli naturâ suâ plus potentia & sapi-
 entia possident, quàm universa hominû
 virtus unira comprehendit. An non istud
 satis declarat, quàm horrenda sit unius
 peccati malitia, ex quo ad eò atroces pro-
 veniunt Justitiæ partus? O! suprema Ma-
 jestas, & gentium Dominator, quomodo
 te non timeant mortales, & qua ratione
 vel momento securi vivere possunt extra
 tuam gratiam?

Altera pœna est homini inflicta, non
 modò ea, quam protoplastus Adamus fuit
 expertus, qui Justitiâ originali ornatus,
 immortalitatis dote, & jure dominij do-
 tatus, excidit universis, per solam inobe-
 dientiam, seque & posteros omnes nobi-

lissimis hisce donis spoliavit, quorum la-
 co in mundum introduxit mortem, pau-
 periem, infirmitatem, bella, pestilentiam,
 dolores, quæ omnia illius peccati sunt
 supplicia. Sed & tot aliorum, qui ex eo
 progeniti, culpæ (non pœnitentiæ) imita-
 tores exiterunt. Ardent modò, ardeunt
 que in perenni incendio, quod animas,
 corpora, membra, viscera, conossa atque
 medullas ita penetrat, instar candentis
 ferri, ut nec ignis à damnatis, neque hi ab
 igne possint discetni: Nulla dies venit,
 quæ illorum siccabit lacrymas, sine ter-
 mino durabunt cruciatus, tortores nun-
 quam lassati nullam indulgebunt quietem;
 surdum habebunt Numen, non precibus,
 non lamentis ad commiserationem sit-
 tendum. Hi sunt infelicitissimi, de quibus
 Malachias loquitur, *Populus cum iratus est*
Dominus usque in aeternum, c. 1. 4. Porro qua-
 tur, nec ullus unquam tormentorum erit
 finis. Atque hoc non ob defectum Mis-
 ricordia Divina, sed propter eminenti-
 malitiâ, quæ inest peccato mortali. Quid
 nunc tibi videtur? guttula sola sepe ca-
 dendo lapidem excavat; quid erit, quæ-
 do Justitia Divina in damnatorum ani-
 mas sulphureos effunderet torrentes, tel-
 lammis, omni que tormentorum genere
 in illos sæviet per omnem aeternitatem?
 Nec tamen (quod omnem superat intel-
 lectum) tantâ severitate pœnarum unquam
 peccati æquabitur malitia, ubique seles-
 sociante Clementia; ipsa perseverantia
 inter flammam, morte nullâ evadentis,
 mitior pœna est, atque infra peccatum
 merita, ad eò ut quilibet damnatus iure
 ijs uti verbis possit, quæ leguntur apud
 Jobum, *Peccavi, & verâ deliqui, & in v-
 ra*

INSTRUCTIONIS POENITENTIS.

57

dignus, non recepi, c. 33. 27. Hoc spectaculum velle, ut semper observare: ut oculis eorum insipientium hominum, qui nihil faciunt peccatum, & velut aquam bibant venenum.

Verum res nulla adeo perspicue demonstrat peccati gravitatem, ac poenae, quas ad evitendum illud sustinuit Redemptor noster Jesus Christus. Ex hac medicina, inquit S. Bernardus, colligo, quanta fuerint vulnera mea. Multo evidentius argumentum Divinae Justitiae adversus peccatum, exhibet vel levissima Christi percussio, aut spinæ unius punctiuncula, virgarumque ictus unicus, quam si Deus Mundum universum subvertisset, Angelos cum hominibus in tartarum deiecisset æternum cremandos. Quid cruciatus omnium creaturarum comparati cum minimo dolore Creatoris, Innocentissimi, Sanctissimi, Filij Dei unigeniti? Et tamen Patri æterno satis non erat, Filium qualemcumque levi duntaxat vexari incommodo, sed voluit eum onerari probris & contumelia, ut præ omnibus hominibus diceretur *Vir dolorum*. Convertere nunc oculos in Jesum propter te tormentis subiectum, ut neque contemplare. Oculi furenti contusi pugnis, genæ lividae frequentis alapis, fauces siti arefcentes, labra fellis amaritiae tinta. Caput acutissimæ perforarunt spinæ, clavis confixi pedes manusque, brachia vinculis arctissime adstricta. Collo pellem abstraxerunt ponderosissimæ catenæ, quibus raptabatur per terram, instar vilissimi jumenti; languebant humeri crucis mole oppressi, spasmus convellebantur nervi, in atrocissima membrorum distensione, & confi-

xione ad crucem. Dirissimam lanienam supra dorsum ejus fabricatam, non poterant evitare lumbi, non venter, non genua, neque pectus, sed in toto corpore unica efficiebatur plaga. *Vidimus eum, & non erat aspectus.* Isa. 53. 2. Carnificina hæc crudelissima cuicumque etiam barbaro fuisset intolerabilis. Perpende nunc, quem doloris sensum in tenerimæ complexionis corpuscule inhumanissima dilaceratio reliquerit. Certum est, absque manifesto miraculo diu haud potuisse perferri tantos cruciatus. Atque hinc, et si Martyres quosdam Salvator miraculose tormentis subdlexerat, erga se ipsum virtute sua usus est, ut ferendis poenis per longius temporis spatium sufficeret. Voluit tribus affixus clavis, plures vivendo horas trahere in cruce (quod summum inter supplicia ab Antiquis habebatur) & demum expirare, non modò nemine circumstantium compatiante, verum inter ludibria potius atque blasphemia turbæ post mortem quoque insultantis convitia. Hæc omnia videbis, spectando extrinsecam Redemptoris speciem. At quid si nunc per tot lacerati corporis plagas, ad interiora penetres, atque consideres, eum longè diriora in corde fuisse perpassum, afflictum vehementissimâ tristitiâ ob peccata nostra, tanquam injurias Divinae Majestati illatas, ob plurimorum interitum, in quem præcipitandi fuerant sua ex culpa, quorum tamen causâ tanta sustinuit, ut salvarentur. Excessus hic fuit passionis tam sublimis, ut quemadmodum S. Brigittæ revelatum est, nemo mortaliu intellectui assequi possit ante supremum mundi diem, quanta Christus illorū gra-

tiā fuerit perpeſſus, ubi in confuſionem reproborum ea clare intelligenda proponet. Quis nunc tibi ſenſus de peccato? grande utique malum ſit oportet, cujus exterminandi cauſā Deus ipſe vitam in ignominiarum tormentorūque pelago hauſtam poſuit. An majorem nunc expectas demonſtrationem, per quam intelligas, quid agas, cum peccas?

Tu benevole Lector, ſi maculatā peccato habes conſcientiam, cogita, non me tibi loqui, ſed à tuamet te rogari anima per amorem, quo ipſius amas ſalutem, ne præſentem libellum è manibus deponas, priuſquā in genua provolutus veniam à Deo ſupplex petas, ſtatūſq; nō te hodie quieti dare, niſi Confeſſione expiatus. Oro te, ut has veritates probè expendas, atque in animo revolvās, quid ſit peccatum in ſeipſo ſpectatum, & quantum augeatur à ſuis circumſtantijs, & effectibus, quanta denique ſint eidem decreta ſupplicia. Extimeſce, & contremiſce, antequam conſentias Dei offenſæ, atque admiſſo jam crimine. Imò et ſi conſeſſus fueris, noli vivere ſecurus obventæ veniæ. Deniq; obſecro, ut altè cordi tuo inſculptum geras, nullam eſſe in mundo prudentiam, quā quæ in tuto ſtudet collocare aternitatem; nullam verò inſipientiā majorem, quā eandem periculo exponere ob rem viliffimā. *Vigilate omni tempore orantes, ut digni habeamini fugere iſta omnia, qua futura ſunt; Et ſtare ante Filium hominis.* Verba ſunt Chriſti adhortantis *Luc. 21. 36.* tremenda fanè non peccati duntaxat, ſed pigris omnibus atque ignavis. Noſtris viribus ac meritis nunquam tanta poterimus mala evadere: vigilandū

proinde eſt, magnāq; utendum attentione, nec non indefinenter orandum, ut Divina Miſericordia nobiſcum agere dignetur veluti gratiam hanc promeritis.

CAPUT XV.

Fruſtus percepti ex frequente Confeſſione.

Non ſatis erat Eliſeo Prophetæ, reſiſſe ad Jordanem Naaman, ſed inſuper præcepit, ut ſepties ejus undis ſe ablueret. Nec ego debeo ac quiete ſecere, te ad Confeſſionem perducto, ſed cogor non quidem præcipere, at tamen tua ſaluti ergo te rogare, ut hujus Jordanis ſaluberrimas aquas non ſemel duntaxat, ſed frequentiffimè adeas, reque Sacramento illi emundes. Non deſunt acres ſtimuli, qui te ad hoc faciendū excitent. Brevier eorum aliquos hic afferam.

Inter primaria incitamenta habendū eſt, quod per frequentem Confeſſionem ſemper magis ac magis remittantur poenæ peccatis debitæ, aliàs in purgatorio ſuſtinentæ, ubi ſupplicio ignis exolvitur, quod Poenitiā non fuit expiatum. Dic mihi, ſi in publico foro imponendū irogo eſſes, & comburendus, quid non molireris, ut ſententiā latam eſſe fugeres? an ullis parceres ſumptibus? Nunquid omnium, quotquot haberes, amicorum patrocinia interponeres? an non grande eſtimationes beneficiū, ſi tibi potellas fieri, parum

pœnam hanc cum perpetuo remigio inter mancipia commutandi? Et modò ad evitanda horrenda incendia, quibus verosimiliter non pauculas horas, sed annos, fortè etiam sæcula, torquendus eris, magnum quid putes à te exigi, si tibi dicatur: Cōfiteri frequenter? Nimitū profectò foret, si te tuā patereris superari recordiā.

Præter ista, quæ nunc memoravimus, frequens Confessio illud quoque affert emolumentum, quòd pravos habitus, veluti arbores sæpius transplantatas, non sicut altas in sinu cordis nostri agere radices, & si quas inchoatas invenit, eas sensim evellat. Sensim dixi, ac pedetentim: quia communiter uno alteròve actu non tollitur habitus, & quia dolor Confessionis præmissus valde imperfectus vim tantam non habet, quæ radicatum malum momento possit extirpari. Optimum proinde subserviet remedium ijs, qui diu jam irretiti vivunt pravā aliquā consuetudine, veluti impudico consortio, ut per aliquod temporis spatium singulis hebdomadis Confessione conscientiam exonerent; imò etiam frequentius: ita experientiā comprobante vim medicinæ.

Hac ipsa quoque ratione frequens Confessio dæmonis frangit audaciam, retundit arma, roburque enervat. Imò quemadmodum Aranæ d' s'ugiunt, cum sæpius suas sibi everfas telas experiuntur, & vultures rupem deserunt, in qua nidi illorum aliquoties fuerunt direpti, ita neque diabolus stabilem sedem firmare potest in anima, quæ repetitis Confessionibus ejusdem disturbat machinationes. Fallus est id quidam è stygio grege sacræ

adjuratus carminibus. Rem nullam, inquietabat, in Ecclesia magis averfamur, nec ulla nostris aded adversatur molitionibus, quàm Confessio crebra. Quando homo in peccatum incidit, omnibus quodammodo vincitur membris, ne quid boni faciat; mox ubi confessus est, omnia distrumpuntur vincula. Razzi, Ex. 19. Ecce certè necesse est, ut sic eveniat. Proditorū est, semper in metu versari, ne occultæ eorum technæ in lucem emergant, nihilque inter conjuratos tam sanctum habetur, ac latebræ & silentium.

Porò qui crebrius utuntur Confessione, magnam sibi ipsis comparant facilitatem examinandæ conscientiæ, securiorisque sunt adhibite, quæ exigitur, diligentia; unde sub ultima vitæ tempora vix erit, quod hostis avernalis exprobrare possit in expiatum, confectis in hunc modum rationibus. E contrario qui semel in anno, aut paulò sæpius sacrum hoc præstat officium, quàm faciliè suā negligentia omittit etiam gravia crimina? *Computatio dilata multa facit oblivisci.* ait S. Bernardus. Quanta hinc erit confusio ac perturbatio miserandi hominis, quem dæmon objectis novis sceleribus exagitat, præterque tantis angustijs, dum fatalis consequatur sudor? Tunc incipiet, sed serò forsitan, suam damnare stultitiā, & dicere: Itane grande fuisset onus, si paulò sæpius usus fuisset Sacramentis? quàm modicum à me exigebatur, & tamen facere detrectavi? Quod si præstitissem, non his modò premeret angustijs. Ita loquitur infelix; & si in illo articulo copia ipsi fieret Confessarij, nec deesset voluntas, nesciret unde ordiretur telam.

Miles, qui longo tempore intra vaginam ensē gestavit reconditum, cū subito exoritur tumultus, nē ille ferrum, remorante rubigine, ad pugnam haud facillē expediet.

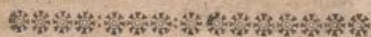
Adde, quōd is, qui obire sēpius Confessionem assuevit, tametsi gravis alicujus peccati maculam contrahat, majorem temporis partem vivat in gratia Dei, atque sic plura vitæ æternæ opera meritoria colligat. Ubi è contrario patratum crimen per Confessionem non deponit, arido stipiti similis est, ex quo nullus germinabit fructus, priusquam revirescat. Et quamvis in eo statu nevitquam intermitenda sint devotionis exercitia, jejunia, & reliqua pietatis opera, quæ sæpenumero Dei vindictam sufflamant, cum impetu alioqui erupturam: Nihilominus ea opera universa nihil prosunt ad acquirendam in cælo gloriā, quia sunt mortua. Quamdiu ferrum in vulnere abditū hæret, nihil proficiunt cataplasmata: prius extrahendum est è plaga. Pari ratione haud quidquam est, quod ad vitam æternam conducatur, dum culpa instar venenatæ sagittæ intra animæ viscera defixa remanet. Si meminisse velis eorum, quæ supra de inestimabili gratiæ Divinæ thesauro differuimus, non poteris non sumē compati eorum cæcitatē, qui illo orbari volunt vivere, faciuntque jacturam meritorum extor Indulgentiis, Missæ Sacrificiis, elemosynarū largitionibus, & comprecationibus promanantium, quæ, ut paulo antè indicatum est, non nisi temporalem fructum obrinendi vim habent, & penitentiæ veluti remotæ dispositio-

nes subserviunt. neque valent vel gratiæ vel gloriæ quidquam promereri.

Denique qui familiariter sibi Confessionis usum reddidit, munus Dei gratiæ mortis telum securus beatitudinis excipit. Vicissim qui rarius se huic sibi iudicio, probabilissimum est, eum ob vitæ vitam celabendi proclivitatem male dispositum à morte obruendum, utique æternū periturum. Qui in sicco degere, & vix unquam se mari committere avertit, facillē spem concipit, se non nisi in lectulo suo vivendi finem facturum. Alia est naturarum conditio, quorum vis in mari penè tota consumitur, spiritus tempestatibus; si fortè pedem in terra figere contingat, nullam inveniunt quietē, sed die noctūque in altum revertendi intra se versant desideria. Idipsū videre est in istis, quorum vita pleraque in peccato transigitur, & forsitan in anno semel obeunt Confessionem (Deus scit, quo modo) semper hi inter procellas vivunt, & denique etiam ipsè hauriuntur: continuis sceleratur tempestatibus, & quid pronius, quam ipsi opprimi? *Animatorū in tempestate morietur.* Legitur apud Jobum, Cap. 30. 14. An contemnenda censes hæc discrimina? Quæ major potest excogitari infania, quam tanti momenti negotium, dum licet in tuto collocare, ignavissimè negligere? & dum spei anchoram crasso alligere possis rudenti, è tenui filo suspendere? & salutem fragilli vocabulo *Forstian* committere, forsitan non ita eveniet? & interea inimicum Deo vivere, ridendo, jocando, dormiendo, & scelera sceleribus accumulando? quis hæc aulit? *Potes hoc Job cap.*

SEGNE
CONCORDIES
INSTRUCH
Penitentia
Confessio
Parochia

casu ducere somnos: miserere tandem anima tua placens Deo, Eccli. 30. 24. Mirari solebat S. Thomas Angelicus Doctor, qua ratione homo ulli leihali crimini possit assentiri; sed quantum magis obstupescendum est, qui fiat, ut, si in illud prolapsus fuit, non quā primum remedio aded facili utatur ad resurgendum, quale est sacrae Confessionis Sacramentū, & *computrescat ut iumentum in sercure suā Jobl. 1. 17.*

CAPUT XVI.

De Confessione Generali.

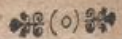
Duplex instituet Christus iudicium; unum particulare sub fine vitæ nostræ, in quo primam feret sententiam: Generale alterum die supremo mundi, ubi confirmabit sententiam antè pronuntiatam. In hunc modum procedendam nobis est cum anima nostra. Ac primò quidem particulari Confessione dijudicanda erunt delicta, nunquam antehac in iudicium adducta; deinde Confessione Generali, quæ confirmantur iudicata. Confessio ista quibusdam ex præcepto incumbit, alijs permittitur arbitraria. Necessaria est, quoties invalidæ præcesserunt Confessiones; quod ex duplici capite potest evenire, sive ex parte Sacerdotis, qui casus rarior est; sive ex Poenitentis, idque frequentius contingit. Primò, quando notabilem admisit negligentiam in examinanda propria conscientia. Secundò, si ex verecundia grave aliquod reticuit pec-

catum, aut ex dubio, essetne ex gravioribus; uti mos est eorum, qui suppressunt silentio quasdam turpitudines, in puerili ætate patratas, tamen recordentur, se ab eo tempore, quo peccarunt, ex pudore remorsum sensisse, nec operatos fuisse malè, nisi in occulto, quod timerent ab alijs conspici & castigari. Argumentum hoc non leve est, veram tunc fuisse malitiam. Tertio, Quando verum peccatorum suorum dolorem non elicit, etsi verbis ea confessus fuerit; quemadmodum accidit ordinariè, cum apud eundem Sacerdotè fit Confessio, qui peccati fuit socius: aut cum studio surdaster eligitur, aut aded modestè doctus, ut ab eo congrua atque sufficiens instructio nequeat expectari. Quarto, quando requisitum defuit propositum non amplius peccandi, deserendi occasiones, restituendi famam, fortunæ, se condonandi offensas: aut quando talia se executurum promittit Confessario verbis, non animo. In his casibus tanta est necessitas faciendi Confessionem generalem ad restaurandum valorem particularium, quanta foret obligatio, si nulla unquam præcessisset alia. Sed missa hac necessitate, optimum & saluberrimum est consilium, universam vitam suscipere, atque lustrare saltem semel per Confessionem generalem, ac dein per certa intervalla temporis, velut post unius anni spatium, vel etiam sæpius, ducto initio à proxima, conscientia suæ rationes trutinando. Fructus hujus operis est, non solum quòd, cum sub unum aspectum statuuntur labe omnes & maculae, major consequatur confusio & erubescencia, fortiori animus compungatur aculeo, magis.

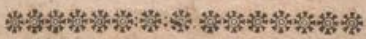
magisque sese deprimendi studio afficiatur; verum etiam quia timor Divinae Justitiae vehementer augetur, cum recentia delicta praeteritis aggesta, veluti in immanem acervum montis instat exerevissent conspiciuntur, ut in veritate cum Esdra cogatur suspirare, *Delicta nostra creverunt usque ad caelum. 1. Esdr. 9. 6.* Deinde quis non videt, absque tali Confessione difficulter obtineri conscientiae tranquillitatem felicitatem sane inestimabilem, relicto alloquin perpetuo remorsu ac dubio, nec sine fundamento, praesertim si crebri lapsus ex defectu debite ad Confessionem dispositionis provenerunt. Quot Confessiones judicantur validae, nec tamen in veritate sunt! Quidam longissimo tempore purgantibus flammis torquebatur, demum spectabilis filio amarum verbis exprobrat, nihil sibi ab eo haecenus quidquam subsidij in poenarum levamentum fuisse submissum. Quid, inquit alter, charissimè genitor? triginta ab obitu tuo fluxere anni, nec mihi dies abijt, quo tui non memor fui, Deum orans, Verum dicit, insert pater, sed oratio tua nihil mihi profuit, vixisti enim haecenus hostis Dei, peccatis oneratus, nec unquam à te rite fuit peractum Confessionis Sacramentum. Scito, te hoc triginta annorum spatio plus tricies sacrum adiisse tribunal, irritum semper labore, quod uti debueras, dispositus non esses, maxime verò cum serià emendationis voluntate careres. Qua admonitione exterritus filius, ignarus tanti periculi, mox sibi cepit consulere. *Collect. Ex. 28. de Conf. Ne expectes, donec ex altero orbe legatus adveniat, qui te de tuo statu edoceat, sed salvari timore temetipsum*

excita, atque in una Confessione singulari cum preparatione suscepta conpunge, quidquid sparsim aliàs doloris & contritionis elicueras, veluti magnum mare, in cuius abyssum universae vitae errata demergantur.

Denique, quid salubrius ad instituenti novam vivendi rationem? quae securior industria inrepidè opperendi montis adventum? quae diligentia accuratior, perveniendi in notitiam abditorum scelerum, & solemnè quasi venatu ferre à latibus suis extrahendi? verum à nemine fructus isti percipiuntur, nisi qui res spermet capit experimentum: unde exiit apud eos consolatio, qui praedicto studio fuerunt confessi. Hanc peractam, quae debet vivere, absque cura vel minimum quid repetendi: Noceat hoc scrupulosi conscientijs, & ijs praesertim, qui vix honestati adversantibus multum foete irretiti, si quae inclinatio superesse videtur penitus extincta. Examen conforme sit illi, quale supra particulari praescripsimus. Percurrat memoria statim omnem, stationes, officia, & praeterita vitae functiones, ac simul advertat, quod plures in censum anni venerint, tantò difficilius esse distinctè exprimere numerum errorum; unde necesse erit indicare tempus, frequentiam lapsum, & paulò alius repetere rationes, eo modo, quo supra dictum est. Atque haec sufficienter tranquillandae conscientiae, tametsi Confessio occurrat, sed ipsa etiam postulante necessitate.

SEGNE
CONCORDIES
INSTRICH
Poenitent
Confessio
Parochi

Interrogationes,

Pro facili reddendo exercitio Confessionis.

Quod per multis, velut amarā potio-
nem, ingratam reddit medicinam
Confessionis, cæterum saluberrimam, est
molestia in discutienda conscientia. Mul-
ti legere nesciunt, aut nolūt ex ejusmo-
di libro discere, itaque laboris fastidio
absteriti, adduci non possunt ad obeun-
dam Confessionem generalem, sed malā
fide persuasi satisfecisse sibi videntur, si
semel quotannis præcepto pareant, seque
facto sistant tribunalis, similes nimium de-
licatis ægris, qui pro recuperanda valetu-
dine non modò respuunt longiorē subire
curationē, sed & simplicissimum admit-
tere medicamentum. Ad levandum ergo
utriusque Confessionis onus, placuit hic
in fine subjungere interrogationes, qui-
bus velut in sumario comprehendantur
peccata, communiter committi solita, per-
currendo Decalogum, reductis huc et-
jam Ecclesiæ præceptis, & vitijs, quæ no-
minantur Capitalia.

Primum Præceptum.

Cogitatione.

An habueris cogitationes contra fidē,
hisque voluntariē fueris immoratus, aut
saltem in iis repellendis negligens extite-
rit? An nimis curiosē scrutatus fueris di-
vina Mysteria? an dissidentiam habueris
circa Dei misericordiā? aut nimium præ-
R. P. Segneri Instruct. Poenitentis.

sumendo de illa, peccaveris? an voluntatē
habueris peccandi tamdiu, quamdiu pos-
ses, ac tum te convertendi sub vitæ finem?
an tuo nimium infusus fueris ingenio, atq;
dexteritati? an fidem tribueris somnijs?

Verbo.

An contra Deum murmuraveris, tem-
pore afflictionis? an docueris aliquā su-
perstitionem? an te ipsum vanē laudave-
ris? an gloriatus fueris de aliquo peccato?
an alterum reprehenderis ob virtutis stu-
dium, aut quòd vindictam sumere nolu-
erit, & quòd observantior sit præcepto-
rum Dei? an pravo consilio bonum ali-
quod impedire studueris?

Opere.

An usus fueris rebus superstitiosis, ve-
luti circumferendo characteres adversus
vulnerationem? investigando vias perve-
niendi in rerum occultarum cognitionē?
applicando medicinas, quæ vim natura-
lem non habent sanandi? an legeris libros
prohibitos, aut eos asservaveris, absque
licentiā? an aversionē ostenderis à bonis
operibus, aut cum tædio sermones pios
audiveris, aut in oratione cæterisque ad
Dei cultū spectantibus fueris negligens?
an pecuniam numeraveris vel acceperis
pro Beneficio Ecclesiastico?

Omissione.

An negligens fueris in addiscendis
mysterijs Fidei, & doctrinæ Christianæ?
an confugere in tentationibus & animæ
periculis ad Dei opem implorandam om-
miseris? an ingratum te Deo præstiteris
ob accepta beneficia? an bonā intentionē
tuis operibus adhibere intermiseris? an

ex respectu humano bonum quid facere recusaveris? an quempiam ad sacram Inquisitionē deferre neglexeris, quid iuxta edicta fuerat pro neritis?

Secundum Præceptum.

Cogitatione.

An habueris voluntatem jurandi falsò.

Verbo.

An blasphemaveris Deum, Beatissimā Virginem, aut Sanctos? An sacris Nominibus usus fueris pronuntiando absque reverentia? An verba sacre Scripturæ ad jocos adhibueris? An juraveris sine necessitate? An juramentum feceris sumendi vindictam, aut aliud malum committendi? An juramento rem promiseris, animo non implendi?

Opere.

An induxeris alium ad jurandum falsò, aut occasionem dederis blasphemandi?

Omissione.

An votum non impleveris, aut in eo exequendo negligens fueris? An diu distuleris eidem satisfacere?

Tertium Præceptum.

Cogitatione.

An decreveris non interesse Missæ Sacrificio, aut opus servile facere die festo?

Verbo.

An in Templo tempore Missæ & Officij Divini garriveris?

Opere.

An laboraveris, aut alios ad laborem impuleris sine necessitate, diebus festis, & quanto tempore? An debitam reverentiam non subtraxeris hominibus Ecclesiasticis, aut Ecclesiæ, veluti lasciviendo, procedo, verbis, aspectibus, tanquam in foro publico? An violaveris præceptum ieiunium absque legitima causa, sive ætatis, laboris, aut infirmitatis? An diebus festis tempus consumpseris joci, & in campo inis? An fueris ebrius? An nivium & supra necessitate comederis, aut nimia ariditate? An incurreris aliquam Censuram? An suspensus actum proprium Ordinis exercueris? An extra casus exceptos egeris cum Excommunicatis non toleratis?

Omissione.

An non impedire neglexeris subditos ab opere faciendo diebus festis? An Missam neglexeris audire ex negligentia? An sine necessaria dispositione suscepisti aliquod Sacramentum, aut saltem aliqua præparatione & devotione? An orationes inattentè persolveris, maxime ad quos ras obligatus, uti poenitentiam in Confessione præscriptam? An ex pigritia intermiseris aliquod pium opus, veluti audire Concionem, legere librum spiritualem, & adire Vesperas?

Quartum Præceptum.

Cogitatione.

An odio persecutus fueris Patrem vel Matrem, tuosque Majores, aut eos matris desideraveris? An eos temerè judicaveris, aut in animo contempseris?

Verbo.

Verbo.

An non contra absentes murmuraveris, aut presentibus maledixeris, aut comminatus fueris? An eos per injuriam contempseris? An ista non in alios domesticos exercueris?

Opere.

An sine respectu manum levaris ad percutiendum, aut alia ratione graviter illos contristaveris? An ipsis inobediens fueris circa ea, quae ad disciplinam bonosque mores pertinent? An lusuris contra eorum voluntatem? An sine eorum licentia quidpiam domi subduxeris? An contemptui habueris Sacerdotes, Religiosos, Superiores, Senes, & Magistros? An invitos filios vel filias matrimonio illigaveris? An eos Religiosum statum coegeris suscipere, aut alia ratione ipsos sua libertate privaveris, quam habent eligendi statum?

Omissione.

An non negaveris parentibus in gravi necessitate constitutis, auxilium? An aegrotantes deserueris? An ipsis inconsultis, uni matrimonium sponderis? An uxori & familiae necessariam sustentationem procurare neglexeris? An liberos & subditos in timore Dei educaveris, ad templum & doctrinam Christianam addiscendam miseris? An orare docueris? An illorum vitam habere perspectam, eosque corrigere, atque honeste occupare studueris?

*Quintum Praeceptum.**Cogitatione.*

An habueris voluntatem te ulciscendi? An optaveris mortem, aut aliud gran-

de malum proximo, aut de eo fueris gavisus? An alteri invideris? An ex aliena laude tristitiam conceperis, ejusque prosperitate? aut laetatus sis ejus injurijs & damnis.

Verbo.

An in adversitatibus fueris impatiens? An tibi imprecatus sis mortem, aut ut demon te abripiat, aut alteri talia optaveris? An alteri suaseris vindictam, eique consenseris, aut factam approbaveris? An absentem vel presentem injuriam affeceris? An maledixeris? An pauperem asperis verbis facessere jussieris? An limites justae correctionis excesseris, cholera magis quam charitate incitatus?

Opere.

An te necessitate commiseris periculo vitae, aut peccandi? An tibi ipsi potu & cibo nocueris? An injurias ultus sis? an aliquem percusseris, vel etiam vulneraveris? An rixas concitaveris, aut inimicitias foveris, & injustam litem moveris? An malum praebuieris exemplum alijs, aut te opposueris bene operantibus, & improbos defenderis, veluti homicidas & praedones? An officio functus sis Medici, Doctoris, Advocati, cum praedicio proximi, impar tali muneri? An ineptos promoveris ad ejusmodi functionem? An indignos ad beneficia Ecclesiastica, praecipue quibus animarum cura annexa est, tuo suffragio evexeris?

Omissione.

An correxeris proximum tuum, & salutari consilio prodesse studueris, quando poteris? An veniam inimico imperitus

tus sis petenti? An eam ex arrogantia postulare fueris dedignatus? An satisfeceris ei, quem læsisti? An resalutaveris inimicū tuum? An primus eum salutaveris, licet offensus?

Sextum & Nonum Præceptum.

In exponenda hac materia non diu morabor, quia picis instar, quomodo-cunque tractetur, inquinat. Qui duo hæc præcepta violat, facile agnoscat suos errores: qui eadem sanctè observat, tutum non est ut doceatur. Unum hoc monebo, pestem hanc esse, quæ totum hominem inficit; si proinde ab eadè afflatus fueris, sedulo scrutare tres potentias, memoriã, intellectum, & voluntatem. Per lustra sensus omnes, præsertim visus & auditus, & quam maximè affectum. Inspice cogitationes, verba & opera. Discute somnia, an evigilans ijs aliquem dederis consensum? Vide, an ad peccandū sollicitaveris quempiam? An operam tuam alijs suppeditaveris portando ultro citrò que liceras? An tibi aliisque fueris peccandi auctor, inhonestis libris, cantilenis, impudicis gestibus, actione scenica, choreis, aut quacunque aliã exempli pravitate? Inquire, an non malã intentione corporis cultum quaesieris? an non malo fine templã frequentaveris? an non tempore tentationis mentem ad Deum elevare omiseris? Illius te hoc loco meminisse velim, quod superius monui, quod in hoc peccati genere duæ sint manifestandæ circumstantiæ, status videlicet personæ, cum qua peccatur, & locus sacer, si intra ipsum flagitiū

perpetratur. Denique in hac materia nullum defectum pro levi habeto. Cloaca est, cujus nullus non halitus pestiferus est, & contagiosus, omnis, inquam, delictatio plenè voluntaria, lethali ter culpabilis.

Septimum & Decimum Præceptum.

Cogitatione.

An habueris voluntatem alteri quidpiam furandi, aut proximum fallendi, vel non solvendi debitum? an nimium studueris ex avaritia accumulandis opibus?

Verbo.

An mendacio quidpiam fueris locutus, aut falsis juramenti? an consilio, approbatione, damnum proximi adjuveris?

Opere.

An litem injustè alteri intenderit? an rem furto sublatam tuam feceris, aut ab eo comparaveris, qui non habuit potestatem alienandi? aut justo minus numeraveris pretiū? an luseris cum filiofamilias? an inter ludendum fraudibus, aut in vendendo non æquo pondere & metatura sis usus? an merces corruptas pro bonis distraheris, aut illicitã mixturã integras corruperis? an usuram exercueris? an nectam adulteratam expenderis, aut quæ justo caruit pondere? an superfluos sumptus feceris, quàm statui tuo conveniebat, in vestibus, lusu, & convivis? an altera pretij æquitatem exegeris, si emptoristi? an emproci mercedi mercedem credidisti? an emproci mercedem

vitium aperueris interroganti? an inter venandum sementem vastaveris, aut alias terras fructiferas? an damnum aliud intuleris bonis proximi tui? an solutionem receperis, aut tibi ipsi compensationē occultam feceris, quando debitum non erat liquidum & certum? an quando cum socijs negotiatus es, plus tibi, quam competebar, de lucro vendicaveris; an usus sis deposito vel pignore, absq; tacitā vel expressā licentiā domini? an commodata conveniente tempore restitueris? an fideiussori damnum refeceris? an censum exegeris, aut contractū inieq; legibus contrarium, & æquitati, sepositis doctiorum consilij & instructione? an succideris arbores fructiferas, aut aliā ratione bonis proximi nocueris, quorum usus fructus solum ad te pertinebat, pro locatione & censu?

Omissione.

An pactis & promissis steteris? an laborem non fugeris, ad quem eras obligatus? an mercedem famulantium & operariorum defraudaveris? an satisfeceris creditoribus? an executus sis Legata & testamenta? an rem inventam retinueris, non inquirendo in dominum? an negligens fueris in curandis pupillorum bonis, Sodalitatis, aut Ecclesiæ? an negaveris elemosynam extremā aut saltem gravi necessitate laborantibus: an in similibus casibus, ex proprijs facultatibus, commodando & locando absque censu exactio- ne, opem præstiteris oppressis? an damnum proximi impedire non intermiseris, ad quod eras ex officio obligatus, vel ex charitate, quando commodè id fieri potuit?

Octavum Præceptum.

Cogitatione.

An absque sufficiente fundamento, de proximo malè fueris suspicatus, aut judicaveris?

Verbo.

An suspicionem tuam & iudicium alijs manifestaveris? an alteri rem quandam, tibi in secreto commissam, revelaveris? an mentitus fueris, cum damno proximi, vel citra ejus detrimentum? an verbis ambiguis alterum circumvenieris? an unius defectus alteri aperueris, cui erant antea incogniti? an murmuraveris, aut murmurantibus aures præbueris, cum approbatione? an rumusculos sparseris, cum præiudicio charitatis? an adulatus sis alteri? an injuriam intuleris alteri, præsertim in dignitate constituto? an alterum induxeris ad falsum testimonium dicendum?

Opere.

An discordias seminaveris? aut falsò quempiam accusaveris? aut veritatem in iudicio suppresseris, in favorem aut odiū alterius? an calumniando obstiteris, quominus alter officio aut dignitate potiretur?

Omissione.

An impediveris, cum posses, murmuraciones, aut alias injurias, proximo verbis illatas? an negaveris honorem & reverentiam ijs, quibus debes?

Reliqua duo præcepta comprehenduntur in sexto & septimo.

Duo supersunt, de quibus te hic in fine admonetam. Primò, non eo modo utaris

his interrogationibus, ut veluti memoria mandatas recites ordine, quo hic ponuntur, ad pedes Confessarij, sed selige ea, quorum tibi conscius es, & dispone. Secundò, non omnia quæ hoc loco fuerunt recensita, pro mortalibus peccatis esse habenda, sed solummodo ea, quæ charitatem Dei, Proximi, & nos ipsos offendunt in materia gravi, plenâ advertentiâ, & iudicio perfecto, ac voluntate deliberatâ. Quòd si discernere nescias à venialibus, nihil refert: sufficet pro interna conscientie tuæ quiete, si Confessario eâ ratione manifestes, quâ illa perpetrasti.

Formulæ,

Facile & expedite eliciendi actum Contritionis.

Contritio ex eo armorum caelestium genere est, quorum ictus peccato semper lethale infligunt vulnus, & momento destruunt. Iudicavi proinde per quâ fore utile, si eorum tibi telorum copiam ex aperto quodammodo armamentario suppeditarem. Quare primo loco breviores præmittam formulas, quas in subitis casibus ad manus habeas, & veluti arma leviora tractare possis. Subjungam dein paulò fusiores, quibus pro diversa constitutione animi uti licebit, certòsq; ictus destinare. Id unum te rogo, ne ullū transire diem permittas, quo non in unâ alterâve harum formulâ te exerceas; quia facile evenire potest, ut ex perita hac ar-

morum tractatione aliquando æterna tibi salus exoriatur.

I.

Deus meus, plus doleo, quòd te offenderim, quàm ob quodcunq; aliud malum, Invenisa, infinita Bonitas. Amo te super omnia bona.

II.

O Bonum incommutabile! O qualem tecum feci permutacionem! Confundor de ea cogitans. Verè non potuit tam gravis committi injuria, nisi ab amente aut furioso. O si possem illam meo delere sanguine! si alia ratione nequeo, non cessabo, dum vivam, planger. Et ad restaurandum honorè tuum, quem peccando abstuli, libens & prompto animo per Confessionem cupio satisfacere.

III.

Domine mi Amatissime, quòdam ex meis peccatis possum habere solatium? unum, unum est, quia damnum omne in me unum ac solum refunditur. Verum est, quando peccavi, sagittis te confingere ausus sum, sed ex omnes in caput meum fuerunt retrortæ, & que me solū vulneravi. Ergo uti summe

sumè me pœnitet tanta malitia, ita maximum mihi affert gaudiũ, nihil quidquã absolutissimã tuã felicitati fuisse detractũ, quã frueris. Gaudeac fruerè illã, O Domine, mihiq; pro pietate tua largire gratiã, ut vivere me tædeat, nisi ad tuum beneplacitum possim vivere.

IV.

Domine mi, unicè adorande, ecce ad pedes tuos me obijcio pudore confusus, ob enormès injurias, quibus te offendi. Oro supplex veniã, & quantum possum, eas detestor, quia tu es Sanctissimus, Sapientissimus, Amabilissimus, & dignus ab omnibus creaturis infinitis honorari obsequijs. Vellem prius omnibus pœnis succubuisse, quã te offendisse; petoque imposterũ potiùs eas perpeti, quã pristinã iterare offensam. Tu mihi benignissime concede per illum amorem tenerimum, quo me creãsti, conservãsti, redemisti, ut ita fiat. Interea impertire mihi gratiam, ut sciam bene confiteri peccata mea; quæ ego firmiter propono omnia candore ac sinceritate manifestare, velut si tibi ipsi loquerer, qui omnia nôsti.

V.

O Deus infinita magnitudinis! Tu tanquam immensus, nullum non implet locum; omnia vides, audis, ubiq; præsens es. Et ego ista sciens, ausus sum peccare, quasi extra tuum conspectum degerẽ. Detestor impudentiam meã horrendam, & abominor temeritatẽ meã, quã non fui veritus in oculis tuis talia committere. Agnosco, me fuisse meritum, ut à facie tua projiciar. Sed quid respondebo tibi, O Deus meus? Et si me omnibus pœnis subjiceres, nihilominus detestarer peccata commissa, quia Tu es, qui es: dignus infinite amari, etiam ab ijs omnibus, quos odisti.

VI.

O Deus infinite Potens! cui tanta debetur reverentia, ut in conspectu tuo omnes Angeli contremiscãt in celo, Principatus & Potestates. Et ego terra vermis abjectissimus non destiti in te esse injuriosus. O quantum ego, Domine mi, facinus istud detestor! Ignosce, obsecro, nõ aliam ob causam, quã ut tibi eam reddas gloriã, quã tibi subacti pariunt rebelles. Fateor ex eorum numero me primum

primum esse, atque omnium arrogantiſſimum, & insolentiſſimum. Ideoque tantum me tuæ Majestati submitto, quantum te antea sprevi: paratus etiam, à te in nihilum redigi, si prævideas, te rursus à me contemptui habitum iri.

VII.

O Deus infinitæ Justitiæ! Ecce reum ad pedes tuos prostratum, qui toties ausus est tuam irritare indignationem. Si me tandem pro meritis punire vis, agnosco te Dominum meum, feri, & stringe fulmina. Quod enim malum atrocius me poterit obruere, quam quod incurri offendendo Te? Hoc est malum illud, quod cætera omnia meretur. Hoc est, quod me affligit, & angit, quod te adeo parvi fecerim. Domine mi Amantissime, non ita fiet amplius. Atque in signum firmissimi hujus propositi ad te confugio, meq; offero lubentissimè qualicumque castigationi, quam mihi peccatum afferre possit, dummodo non peccem.

VIII.

O Deus infinitè Misericors! Si unquam verè demonstrasti, quod tua Clementia omnes excedat

terminos, id nunc apparet, dū in hanc usque horā me sustinisti. O inaudita tolerantia! O ineffabilis pietas! Quis ex terrenis Principibus vel unicum eorum passus esset contemptum, quibus ego te despexi, quin cum dirissimis extimeraret modis? Verissimum esse, profiteor. Tanta hæc amabilitas, quam tibi inesse video, facit, ut compunctus nunc multo majorem peccatorū meorum dolorem concipiā. Et quomodo potui inquam esse ita temerarius, & arrogans, ut te Deum tam bonum offenderem! Prius me tellus dehiscens absorbeat, quam similem offensam rursus comittam. Firmiter apud me decretum est, quod, etsi certissimò mihi constaret, nullam mea peccata insecutura esse pœnam, semper tamen ea vellem vitare, atque abominari, tantum modo ne tua abuterer Bonitate.

IX.

O! quam te non agnovi, Rex Gloriæ, quam ego te non novi! si vel parum luminis habuissem, quomodo te potuissem comutare fontem vitæ æternæ, cum facidissimis mearum voluptatum cister-nis? Tu, Domine mi, semper fui-

sti, & eris desideriorum meorum centrum; quidquid hactenus apprehendi, non superest amplius, & velut umbra evanuit. Et nihilominus vanissimæ huic umbræ te postposui, incredibili ausu tibi insultando, etiam si fieri potuisset, peccatis meis te ex universo hoc eliminaturus. Non, non, quod iterum deploro cum intimo cordis mei sensu & amaritudine, non te agnovi. Sed non ita fiet deinceps. Ita protestor coram curiâ tuâ caelesti, in cujus conspectu stô. Quâdiu tu eris Deus, ego tuus ero fidelis servus. Prius opto in nihilum redigi, quam tibi rursus esse infidus.

X.

Peccavi. Quid faciam tibi. O Custos hominum? (Job. 7. 20.) Ita ne Domine mi, peccavi, & peccatum tam grande? Quid nunc faciam? an excogitabo rationes subterfugendi iram tuâ? sed quis ego sum, ut me potius respiciâ dignissimum omni pœna, quamcunque mihi irroges? Tu verò solus respicien-

duus es mihi. *Quid faciam tibi?* Cupere invenire modum, quo ereptum tibi honorẽ, mihiq; vindicatum, restaurarem. Ideoque ecce in conspectu omnium creaturarum fateor, me tali actu exititiose ingratisimum, ac perfidissimum proditorem. Retracto has omnes injurias, non aliam ob causam, quam amore tui. Ideo ex toto corde doleo, ideo abominor, quia Te amo: Ideo decrevi millies mori, quam ut te iterum offendam. Tu, Optime Custos hominum custodi me etiam ut rem tuam; Sed custodi me ab illo malo, quod censeo gravissimum esse omnium, tui scilicet offensâ.

Hi sunt, quos exhibui modò, actus nobilissimi Contritionis, ubi notandum est; ut fructum optatum afferant, non satis esse, eas solummodo legere, sed ex animo proferre. Quod si fiat; miram planè vim exerent; quippe uno momento ex animâ peccatum eijciunt, eique gratiam substituunt, semper tamen relicta obligatione, id suo tempore confitendi.

F I N I S.

INDEX CAPITVM.

<i>Introductio ad intelligendum ea, qua in hoc opusculo tractantur. Pag.</i>	1.	<i>catorum fugam, sed etiam vitandas occasiones.</i>	31.
<i>Caput I. Irvitatuv Pœnitens ad Confessionem.</i>	3.	<i>Cap. X. Proponitur Oratio dicenda ante Confessionem.</i>	31.
<i>Cap. II. De Examine, per quod se Pœnitens ad Confessionem debet disporre.</i>	5.	<i>Cap. XI. Conditiones precipua, quaerimitari debent ipsam Confessionem.</i>	31.
<i>Cap. III. De quibusdam peccatis generalibus, qua in Examine solent remanere occulta.</i>	7.	<i>Cap. XII. Quid agendum sit Pœnitenti post Confessionem.</i>	41.
<i>Cap. IV. De alijs peccatis occultis, qua magis propria sunt cuius statui.</i>	12.	<i>Cap. XIII. Quibus remedijs Pœnitens se præservet a relapsu.</i>	41.
<i>Cap. V. De Examine circa cogitationes.</i>	16.	<i>Cap. XIV. Gravitas peccati repræsentata Pœnitenti, qua sibi cavet a relapsu.</i>	41.
<i>Cap. VI. De Dolore necessario Pœnitenti.</i>	19.	<i>Cap. XV. Fructus percepti ex frequentia Confessione.</i>	41.
<i>Cap. VII. Modus hunc dolorem elicendi.</i>	24.	<i>Cap. XVI. De Confessione Generali. Interrogationes, pro facili reddenda exercitio Confessionis.</i>	41.
<i>Cap. VIII. De proposito necessario Pœnitenti.</i>	28.	<i>Formula facile & expedite elicendi actum Contritionis.</i>	41.
<i>Cap. IX. Quomodo Propositum istud se debeat extendere non solum ad pec-</i>			

Omnia ad maiorem Dei gloriam.

SENE
CONDIENS
INSTRUCI
Pœnitenti
Confessari
Pœnitenti

DE SEGNE
CONGREGATIONE
INSTRUCIO
POENITENTIAE
CONFESSORUM
PAROCHIAE

De confessorum instructio